

Službeni list

Europske unije

C 164

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Godište 61.
8. svibnja 2018.

Sadržaj

I. Rezolucije, preporuke i mišljenja

REZOLUCIJE

Odbor regija

126. plenarno zasjedanje OR-a, 30.11.2017.–1.12.2017.

2018/C 164/01	Rezolucija Europskog odbora regija o Programu rada Europske komisije za 2018. uoči Zajedničke izjave o zakonodavnim prioritetima EU-a za 2018.	1

MIŠLJENJA

Odbor regija

126. plenarno zasjedanje OR-a, 30.11.2017.–1.12.2017.

2018/C 164/02	Mišljenje Europskog odbora regija – Dokument za razmatranje o produbljenju ekonomske i monetarne unije (EMU) do 2025.	7
2018/C 164/03	Mišljenje Europskog odbora regija – Provedba makroregionalnih strategija	11
2018/C 164/04	Nacrt mišljenja Europskog odbora regija – Izvješće o državljanstvu EU-a za 2017.	19
2018/C 164/05	Mišljenje Europskog odbora regija – Modernizacija školskog i visokog obrazovanja	24
2018/C 164/06	Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Lokalne i regionalne perspektive o promicanju inovacija u javnom sektoru uz pomoć digitalnih rješenja”	34
2018/C 164/07	Mišljenje Europskog odbora regija – Deinstitutionalizacija u zdravstvenim sustavima na lokalnoj i regionalnoj razini	39
2018/C 164/08	Mišljenje Europskog odbora regija – Revitalizacija ruralnih područja s pomoću pametnih sela	45

2018/C 164/09	Mišljenje Europskog odbora regija – Izvješće Europske komisije o politici tržišnog natjecanja za 2016.	50
2018/C 164/10	Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Ususret Europskom programu za stanovanje”	57

III *Pripremni akti*

ODBOR REGIJA

126. plenarno zasjedanje OR-a, 30.11.2017.–1.12.2017.

2018/C 164/11	Mišljenje Europskog odbora regija – Ravnoteža između poslovnog i privatnog života roditelja i skrbnika	62
2018/C 164/12	Mišljenje Europskog odbora regija – Uloga proizvodnje energije iz otpada u kružnom gospodarstvu	73
2018/C 164/13	Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Aksijski plan za pomorsku strategiju u području Atlantika: promicanje pametnog, održivog i uključivog rasta”	77
2018/C 164/14	Mišljenje Europskog odbora regija – Pravni akti kojima se predviđa primjena regulatornog postupka s kontrolom	82

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

REZOLUCIJE

ODBOR REGIJA

126. PLENARNO ZASJEDANJE OR-a, 30.11.2017.–1.12.2017.**Rezolucija Europskog odbora regija o Programu rada Europske komisije za 2018. uoči Zajedničke izjave o zakonodavnim prioritetima EU-a za 2018.**

(2018/C 164/01)

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

Uzimajući u obzir:

- Program rada Europske komisije za 2018. (COM(2017) 650 final)
- svoju rezoluciju od 22. ožujka 2017. o doprinosu Programu rada Europske komisije za 2018.
- Protokol o suradnji s Europskom komisijom iz veljače 2012.

Zapošljavanje, rast, ulaganja i kohezijska politika

1. naglašava hitnu potrebu za dugoročnom strategijom EU-a koja bi naslijedila strategiju Europa 2020. s ciljem da se osigura održiv, otporan i uključiv rast te da se, u sklopu sistemskog pristupa, pruže smjernice za višegodišnji financijski okvir (VFO) EU-a, europski semestar i politike EU-a. Budući da Program održivog razvoja do 2030. i ciljevi održivog razvoja predstavljaju okvir za takvu strategiju, predlaže da predstavljanje cjelokupne strategije EU-a o ostvarivanju ciljeva održivog razvoja bude usklađeno s predstavljanjem prijedloga o VFO-u. U tom pogledu ističe presudnu ulogu Plana za gradove EU-a za provedbu ciljeva održivog razvoja te poziva Komisiju da uzme u obzir relevantne preporuke OR-a;
2. naglašava da se budućim proračunom EU-a treba osigurati sposobnost odgovaranja na nove izazove, kao i održavanja tradicionalnih politika EU-a koje imaju osvjedočenu europsku dodanu vrijednost. Odbacuje scenarije poput onog izloženog u Dokumentu za razmatranje o budućnosti financija EU-a prema kojem se očekuje da će se – u relativnim iznosima i uzimajući u obzir utjecaj Brexita – obujam proračuna EU-a smanjiti ili ostati na istoj razini, dok se je istodobno potrebno nositi s novim izazovima; stoga očekuje da će Komisija u svojem prijedlogu o idućem VFO-u iznijeti konkretniji prijedlog o vlastitim sredstvima EU-a;
3. zajedno s partnerima u #CohesionAlliance ističe važnost snažne i učinkovite kohezijske politike za budućnost Europske unije u cjelini, imajući u vidu da tri aspekta kohezije (gospodarska, socijalna i teritorijalna) predstavljaju sastavni dio ciljeva politika EU-a. Stoga je i nakon 2020. godine potrebno zadržati unaprijeđenu kohezijsku politiku kao ključnu investicijsku politiku za sve regije koje imaju dovoljno sredstava, i to u jednakom omjeru kao i danas. S tim u vezi ponovo ističe potrebu da u sljedećem financijskom razdoblju kohezijska politika postane fleksibilnija i jednostavnija, a da se pritom ne ugrozi strateški fokus i sigurnost planiranja za regionalne i lokalne vlasti kako bi se zajamčilo funkcioniranje višerazinskog upravljanja, načelo partnerstva i pristup odozdo prema gore kroz zajedničko upravljanje te kako bi se na sveobuhvatan način preispitali zahtjevi za upravljačke i nadzorne sustave europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF);

4. u vezi sa zakonodavnim prijedlozima o ESIF-u za programsko razdoblje nakon 2020., ponovno poziva na to da se pokazatelj BDP-a nadopuni regionalnim pokazateljima (koji su, među ostalim, povezani s demografskim stanjem, socijalnom uključenosti, pristupačnošću i klimatskim promjenama) te da se sustav dodjeljivanja sredstava iz ESIF-a znatno pojednostavi; podržava zajednički niz pravila za ESIF u cilju smanjenja složenosti zakonodavstva, kao i zadržavanje Europskog socijalnog fonda u strukturi ESIF-a;
5. ističe potrebu za brzim osiguravanjem ESIF-a 2.0 i revidirane skupne uredbe, naročito u cilju ublažavanja kombiniranja ESIF-a i EFSU-a; povrh toga, zalaže se za bolju koordinaciju Instrumenta za povezivanje Europe i programa Obzor 2020. s drugim fondovima te izražava nezadovoljstvo proceduralnom složenošću tih instrumenata;
6. poziva na unapređenje Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji na temelju preispitivanja njegovog proračuna, znatnog smanjenja praga za pokretanje tog fonda i poboljšanja sinergije s ESIF-om;

Gospodarska politika i socijalna dimenzija EU-a

7. naglašava važnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u europskom semestru, budući da je više od 60 % preporuka za pojedinu zemlju upućeno izravno njima; stoga ponovno poziva Komisiju da na temelju prijedloga OR-a u suradnji s Europskim parlamentom i Vijećem sastavi kodeks postupanja za uključenost lokalnih i regionalnih vlasti u europski semestar;
8. ističe da sve razine javnih vlasti, socijalni partneri i civilno društvo dijele odgovornost i interes za stvaranje prosperitetnije Europe, otporne na promjene u budućnosti, u kojoj bi gospodarski i socijalni razvoj bili tijesno povezani;
9. poziva na to da se sporazum o prostoru za fleksibilnost u okviru Pakta o stabilnosti i rastu iz siječnja 2015. prenese u primarno zakonodavstvo. Također ponavlja svoj poziv na dodatne mjere kojima bi se ojačala javna ulaganja, posebice na izdvajanje nacionalnog, regionalnog ili lokalnog sufinanciranja u sklopu ESIF-a iz računovodstvenog obračuna u okviru Pakta o stabilnosti i rastu, kao što je već predviđeno za sufinanciranje u sklopu EFSU-a te na prijedlog da se među makroekonomske pokazatelje uključi pokazatelj stope ulaganja;
10. potiče Komisiju da intenzivira borbu protiv izbjegavanja plaćanja poreza tako što bi, uz sastavljanje crne liste poreznih oaza ili reformu PDV-a, za porezna pitanja predložila glasovanje kvalificiranom većinom u cilju ubrzanja postupka donošenja odluka u Vijeću;
11. pozdravlja napore koje Komisija ulaže u uvođenje pravila kojima bi se omogućilo oporezivanje dobiti koju multinacionalna poduzeća ostvaruju kroz digitalno gospodarstvo;
12. naglašava potrebu za unapređenjem socijalne dimenzije EU-a tako da se europski stup socijalnih prava nadopuni snažnim europskim socijalnim programom, kojim bi se, među ostalim, predvidjele veća uloga socijalnih pokazatelja u okviru europskog semestra te konvergencija stvarnih plaća u skladu s produktivnošću;
13. planira obratiti posebnu pozornost na nove zakonodavne prijedloge čiji je cilj postići uzlaznu konvergenciju među državama članicama u pogledu radnih i životnih uvjeta, kao što su prijedlog za uspostavljanje zajedničkog tijela za tržište rada te planirani prijedlozi za modernizaciju pravila o ugovorima o radu i za jamčenje pristupa socijalnoj zaštiti za sve građane;

Strategija jedinstvenog tržišta, mala i srednja poduzeća, konkurentnost, industrija i jedinstveno digitalno tržište

14. zalaže se za daljnje pojednostavljenje pravila o državnim potporama, posebice u pogledu usluga od općeg gospodarskog interesa (SGEI), putem temeljite revizije relevantne odluke i okvira („Almunijin paket”); također traži od Komisije da ispita bi li ekonomske smetnje uzrokovane namjerom Ujedinjene Kraljevine da se povuče iz EU-a trebale rezultirati proširenjem Uredbe o općem skupnom izuzeću te privremenim ublažavanjem ili obustavom primjene pravila o državnim potporama za određena poduzeća i sektore koji će vjerojatno biti najviše pogođeni;
15. naglašava važnost industrijske strategije kojom će se ojačati konkurentnost te ponavlja svoju predanost isticanju uloge lokalnih i regionalnih vlasti u toj strategiji;

16. poziva Komisiju da ažurira Akt o malom poduzetništvu i zadrži njegovu homogenost nakon objavljivanja prijedloga Europske komisije o inicijativi za novoosnovana i brzorastuća poduzeća;

17. izražava žaljenje zbog toga što u Program rada Komisije nije uključen poziv OR-a da se regionalne i lokalne izaslanike MSP-ova formalno i sustavno uključi u mrežu izaslanika MSP-ova;

18. pozdravlja pokretanje participativne platforme Komisije i OR-a za širokopojasnu mrežu, kao i kontinuirani dijalog o potrebi za boljim uvođenjem infrastrukture za širokopojasni internet u EU-u, naročito s obzirom na iduće programsko razdoblje i odgovarajuće daljnje mjere u pogledu inicijative „Pametna sela”. S time u vidu, insistira na tome da se ulaganja u digitalni razvoj u ruralnim i slabo naseljenim područjima, usmjerena na osiguravanje cjenovno pristupačne širokopojasne mreže u područjima u kojima tržište ne funkcionira, uvrste među usluge od općeg gospodarskog interesa te da se u skladu s tim primjenjuju pravila o državnim potporama;

Poljoprivreda, plavo gospodarstvo, javno zdravlje, demografija

19. poziva na razvoj Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) EU-a u pravednu, održivu politiku osnovanu na solidarnosti, u korist poljoprivrednika, regija, potrošača i javnosti, zagovara ograničavanje i usklađivanje izravnih plaćanja po aktivnom poljoprivredniku te njihovu harmonizaciju među državama članicama EU-a na temelju prvog stupa; ističe značaj daljnje revizije ZPP-a kako bi se i poljoprivrednike i proizvođače hrane potaklo na održivu proizvodnju;

20. izražava razočaranje nedostatkom prijedloga ruralne strategije EU-a u Programu rada Komisije, čime se pogoršava smanjenje ukupne financijske potpore EU-a ruralnom razvoju u usporedbi s prethodnim programskim razdobljem;

21. ponovno traži od Komisije da pojasni područje primjene Direktive o uslugama u ekonomiji dijeljenja/ekonomiji suradnje te da iznese prijedloge o zaštiti prava radnika koji rade u novim oblicima zaposlenja specifičnim za ekonomiju dijeljenja/ekonomiju suradnje;

22. poziva Komisiju da pojasni postojeća ograničenja u okviru njenih pravila o javnoj nabavi kako bi se lakše primijenili kriteriji održivosti; izražava zabrinutost time što je trenutačno u zakonodavstvu EU-a zabranjeno iznošenje teritorijalne preferencije (poput lokalne hrane) u ugovorima javne nabave;

23. poziva Komisiju da pruži novi poticaj europskom plavom gospodarstvu podnošenjem bijele knjige „More u srcu Europe”, kojom bi se uspostavio mehanizam za ulaganja u plavo gospodarstvo i pokrenula politička platforma za upravljanje oceanima. Također ponovno poziva na osnivanje Zajednice znanja i inovacija posebno posvećene plavom gospodarstvu kako bi se poboljšao prijenos ideja iz područja istraživanja mora na privatni sektor;

24. traži da u skladu s postojećim međuinstitucijskim sporazumom Komisija, Vijeće, Parlament i OR redovito zajednički organiziraju strukturirani dijalog o upravljanju oceanima kako bi zajedno razvili nove političke inicijative u vezi s morem;

25. zahtijeva da ga se uključi u dobrovoljnu razmjenu koja se planira u sklopu postupka Stanja zdravlja u EU-u za 2018. godinu;

26. smatra da bi zdravlje trebalo biti jedna od prioritetnih tema u okviru postupka donošenja Plana EU-a za gradove te poziva Komisiju i države članice da pojačaju napore da u 2018. godini pokrenu partnerstvo za zdravlje;

27. očekuje od Komisije i od predsjedništava Vijećem za 2018. i 2019. godinu da u potpunosti osiguraju daljnje postupanje po zaključcima Vijeća za zapošljavanje, socijalnu politiku, zdravstvo i pitanja potrošača (EPSCO) iz prosinca 2017. o dezinstitutionalizaciji te izražava podršku prelasku s institucionalne skrbi na pružanje skrbi unutar zajednice, uz poštivanje nacionalnih i regionalnih zdravstvenih i socijalnih sustava te društvenih preferencija;

28. podsjeća Komisiju na potrebu za europskom demografskom strategijom;

Turizam i kultura

29. ponovo poziva Komisiju da dubinski preispita svoju strategiju za turizam iz 2010. uz jasan višegodišnji plan rada, za koji bi se osigurala namjenska proračunska linija za financiranje projekata za europski turizam nakon 2020.; u tu svrhu podupire uspostavljanje međuinstitucijske kontaktne skupine za turizam tijekom 2018. godine, koristeći prednosti Europske godine kulturne baštine;

30. žali što Komisija nije predložila cjelovitu strategiju EU-a za međunarodne kulturne odnose i razvoj kulturne diplomacije te što u svom Programu rada nije ni spomenula 2018. kao Europsku godinu kulturne baštine; ponavlja svoju predanost aktivnom doprinosu proslavi te godine na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kako bi se valorizirala kulturna i jezična raznolikost našeg kontinenta;

Energetska unija, klimatska politika i okoliš

31. zahtijeva da Komisija uključi Odbor regija u aktivno pripremanje buduće klimatske i energetske politike EU-a radi postizanja ciljeva Pariškog sporazuma, što će zahtijevati veću ambiciju na razini EU-a; u tom kontekstu podsjeća na ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti kako u ublažavanju klimatskih promjena, tako i u prilagođavanju tim promjenama te skreće pozornost na činjenicu da podržava ideju razvoja sustava lokalno utvrđenih doprinosa kojima bi se dopunili nacionalno utvrđeni doprinosi za smanjenje CO₂;

32. traži od Komisije da u vezi s upravljanjem energetsom unijom surađuje s OR-om na pripremanju preporuka državama članicama u pogledu uključivanja lokalnih i regionalnih komponenata u nacionalni plan, nadzor i izvještavanje o napretku, te podsjeća da bi OR trebao imati predstavnika u budućem Odboru za energetska unija koji bi se trebao uspostaviti u skladu s novom Uredbom o upravljanju;

33. očekuje da Komisija, u suradnji s EIB-om i privatnim sektorom, pojača napore za razvoj inicijative „Pametno financiranje za pametne zgrade” te da poboljša transparentnost tog postupka i osigura da se njene preporuke u tom pogledu slijede, omogućujući sinergije između raznih izvora financiranja raspoloživih na lokalnoj i regionalnoj razini, uključujući i kontinuiranu tehničku pomoć za održive lokalne energetske projekte na maloj razini kako bi se olakšalo okupljanje projekata koje bi ih učinilo isplativima;

34. smatrajući da je pristup financiranju značajan za uspjeh energetske tranzicije, poziva Europsku komisiju da izradi klasifikaciju održive imovine koja bi sadržavala jasne i obvezujuće definicije različitih oblika „financiranja borbe protiv klimatskih promjena” kako bi olakšala primjenu novih instrumenata kao što su zelene obveznice i kolektivna jamstva; ističe potrebu da se ulaganja na području okoliša i klime učine operativnijima u okviru pravila EU-a o državnim potporama i/ili europskih računovodstvenih pravila za javna tijela;

35. poziva Komisiju da očuva predstavljenost raznih podnacionalnih struktura različitih dimenzija u strukturama Globalnog sporazuma gradonačelnika te da u njemu zadrži načela partnerstva i višerazinskog upravljanja;

36. traži formalno uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti u mehanizme upravljanja Okvirnom konvencijom Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) i poziva Komisiju da prioritet da lokalnoj i regionalnoj dimenziji u predstojećoj reviziji Strategije EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama;

37. spreman je osigurati veću uključenost lokalnih i regionalnih vlasti tijekom cijelog ciklusa EIR-a u provedbu zakonodavstva o okolišu te doprinijeti pregledima ključnih direktiva o okolišu, ponajprije reviziji direktiva o minimalnim standardima kvalitete za ponovno korištenu vodu te reviziji direktive o vodi za piće u okviru REFIT-a; osobito očekuje da će biti intenzivnije uključen u budući okvir za praćenje kružnog gospodarstva i ostale inicijative za olakšavanje brze provedbe Paketa za kružno gospodarstvo. Također planira doprinijeti Programu djelovanja za okoliš za razdoblje nakon 2020., uz istodobnu procjenu postojećeg, 7. programa djelovanja za okoliš;

38. podržava provedbu Akcijskog programa za prirodu, ljude i gospodarstvo, planira nastavak suradnje u području rada na nagradama „Natura 2000.” i „Zelena prijestolnica Europe/Europski zeleni list” te očekuje nastavak suradnje na pripremama za Zeleni tjeđan;

39. naglašava da bi svi projekti EU-a koji se odnose na izgradnju nove infrastrukture (bilo da ih se provodi putem europskih strukturnih i investicijskih fondova ili Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU)) trebali biti kompatibilni s obvezama na području održivosti koje je EU preuzeo u okviru ciljeva održivog razvoja i time, među ostalim, otporni na katastrofe; poziva na izričito navođenje tog načela u provedbenim pravilima fondova; također poziva Komisiju da donese akcijski plan za seizmičku adaptaciju postojećih građevina kao prioritet u operativnim programima za regionalni razvoj u državama članicama;

Pravda, sigurnost, temeljna prava i migracije

40. prima na znanje prijedloge za dovršenje europske sigurnosne unije i podsjeća na potrebu uspostavljanja ravnoteže između brige za sigurnost i temeljnih osobnih prava, uključujući zaštitu podataka; posebice ponovno poziva Komisiju da podrži lokalne i regionalne vlasti u borbi protiv radikalizacije koja vodi k nasilnom ekstremizmu donošenjem smjernica za lokalne i regionalne vlasti o uvođenju preventivnih strategija radi suzbijanja radikalizacije. Također poziva Komisiju da usvoji višeagencijski pristup različitim aspektima radikalizacije i ekstremizma povećanjem transparentnosti u pogledu financijskih mogućnosti dostupnih u tom području te uključivanjem privatnog sektora i javnih poduzeća;

41. traži od Komisije da brzo predloži revidirani jedinstveni i učinkoviti mehanizam EU-a za vladavinu prava, kojim bi se trebalo obuhvatiti postojeće instrumente za zaštitu demokracije i temeljnih prava te koji bi se trebao primjenjivati na sve razine vlasti;

42. potiče države članice da se usuglase s Europskim parlamentom u pogledu reforme zajedničkog europskog sustava azila do lipnja 2018., uzimajući u obzir snažan učinak koji ima na gradove i regije u pogledu prihvata migranata i integracije izbjeglica, kao i preporuke koje je OR već iznio; potiče države članice i Parlament da sva nova pravila temelje na načelima poštovanja ljudskih prava i međunarodnih obveza, solidarnosti i uzajamnosti; u kontekstu preispitivanja Europskog migracijskog programa također očekuje provedbu prijedloga Komisije za proširivanje zakonitih mogućnosti za dolazak osoba kojima je potrebna međunarodna zaštita, čime bi se ponovno uspostavila potpuna kontrola nad migracijskim putovima;

43. poziva Komisiju da nastavi pojednostavljivati i ubrzavati postupke financiranja i da regijama i gradovima olakša pristup financijskim resursima namijenjenima za humanitarne krize i integraciju izbjeglica;

Vanjske politike

44. potiče Komisiju da osigura da se pri pregovaranju o novim trgovinskim sporazumima u obzir uzme lokalna i regionalna dimenzija kreiranja trgovinskih politika EU-a te traži da se osigura trajan pristup relevantnim pregovaračkim dokumentima u skladu s principom čitaonice;

45. naglašava predanost OR-a ostvarenju Komisijina cilja poticanja stabilnosti i blagostanja izvan EU-a uz pomoć zajedničkih savjetodavnih odbora i radnih skupina sa zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama, kao i putem Euro-mediteranske skupštine regionalnih i lokalnih vlasti (ARLEM), Konferencije lokalnih i regionalnih vlasti za Istočno partnerstvo (CORLEAP), OR-ove Radne skupine za Ukrajinu, programa „Ukrajina – osnaživanje, odgovornost i razvoj na lokalnoj razini” (U-LEAD) te Inicijative iz Nikozije za libijske općine;

46. naglašava teritorijalnu dimenziju strategija za pristupanje i važnost uključivanja lokalnih i regionalnih vlasti u razvoj relevantnih strategija;

47. napominje da je na svim razinama upravljanja potrebna kontinuirana javna rasprava o proširenju EU-a kako bi se zajamčilo da se izgledima za pristupanje EU-u može i dalje poticati supsidijarnost, demokraciju, zaštitu prava nacionalnih manjina i sigurnost; u tom smislu ponavlja svoj poziv Europskoj komisiji da zajedno s OR-om suorganizira godišnji Dan proširenja kako bi se pružile informacije i politička potpora lokalnim i regionalnim vlastima u zemljama kandidatkinjama i potencijalnim zemljama kandidatkinjama;

48. očekuje da će se u Komisijinoj strategiji za zapadni Balkan, najavljenoj za početak 2018., staviti snažan naglasak na lokalnu i regionalnu dimenziju;

49. potiče Komisiju da uvaži ulogu koju libijske lokalne vlasti imaju u stabilizaciji te zemlje i suzbijanju korištenja migracijskih putova prema Europi te – imajući u vidu napore koje Libija mora poduzeti u pogledu poštovanja ljudskih prava i vladavine prava – poziva da se tu zemlju uključi u programe EU-a za područje Sredozemlja, primjerice u program Prekogranična suradnja na Sredozemlju (CBC-Med). Predlaže korištenje inovativnih pravnih instrumenata, kao što je EGTS, kako bi se libijskim gradovima omogućilo sudjelovanje u mjerama prekogranične suradnje i u izravnim partnerstvima s gradovima i regijama u EU-u; poziva Europsku komisiju da OR, zajedno s regionalnim i lokalnim vlastima koje on predstavlja, uključi u planiranje, provedbu i praćenje programa Europske unije u Latinskoj Americi, posebno kad je riječ o programima usmjerenima na promicanje suradnje u području održivog razvoja i socijalne kohezije;

50. poziva Europsku komisiju da preko OR-a uključi lokalne i regionalne vlasti u provedbu Programa do 2030. i novog konsenzusa o razvoju te da podrži koordinaciju među svim akterima uključenima u decentraliziranu razvojnu suradnju;

51. ponavlja svoj poziv da se postojeće programe EU-a za financiranje, osobito programe TAIEX i Twinning, dodatno prilagodi potrebama lokalnih i regionalnih dionika;

52. naglašava potrebu za učinkovitim uključivanjem regionalnih i lokalnih vlasti u provedbu Europskog fonda za održivi razvoj te podržava Komisiju u njezinoj namjeri da brzo poduzme korake kojima će podržati lokalne projekte pomoću tog fonda;

Građanstvo, upravljanje i bolja izrada zakonodavstva

53. ističe svoju spremnost da doprinese radu Radne skupine za supsidijarnost i proporcionalnost uz pomoć svoja tri predstavnika u toj skupini i svojeg stručnog znanja utemeljenog na Mreži za praćenje primjene načela supsidijarnosti i dugotrajnom radu na tim pitanjima; u tom pogledu pozdravlja činjenicu da se u okviru mandata Radne skupine izričito upućuje na pitanje načina na koji se lokalne i regionalne vlasti mogu bolje uključiti u pripremanje i praćenje politika Unije te naglašava da stoga treba pokrenuti raspravu ne samo o mogućem vraćanju određenih nadležnosti na razinu država članica već i o sveobuhvatnom pristupu višerazinskom upravljanju u EU-u;

54. skreće pozornost na doprinos koji pruža demokratskoj i uključivoj raspravi o budućnosti Europe, kojoj će OR doprinijeti i u obliku mišljenja do listopada 2018., ponajprije opsežnim procesom promišljanja utemeljenim na pristupu odozdo prema gore, koji je OR pokrenuo kako bi građane i lokalne i regionalne dionike uključio u utvrđivanje ključnih izazova za građane EU-a, kao i konkretnih prijedloga o smjeru kojim bi EU ubuduće trebao krenuti kako bi povećao svoju legitimnost; u tom smislu skreće pozornost na prijedloge o toj temi iznesene u mišljenju „Izvješće o građanstvu EU-a za 2017.” usvojenom na plenarnom zasjedanju OR-a u studenome;

55. sa zanimanjem iščekuje komunikaciju o načinu na koji se Uniju može učiniti ujedinenijom, snažnijom i demokratskijom u području komunikacije te ponovno ističe svoju spremnost da doprinese razvoju decentraliziranih komunikacijskih strategija i aktivnosti u bliskoj suradnji s ostalim institucijama EU-a te lokalnim i regionalnim tijelima diljem Unije;

56. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Europskoj komisiji, Europskom parlamentu, estonskom i bugarskom predsjedništvu Vijeća EU-a i predsjedniku Europskog vijeća.

Bruxelles, 1. prosinca 2017.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

MIŠLJENJA

ODBOR REGIJA

126. PLENARNO ZASJEDANJE OR-a, 30.11.2017.–1.12.2017.

Mišljenje Europskog odbora regija – Dokument za razmatranje o produbljivanju ekonomske i monetarne unije (EMU) do 2025.

(2018/C 164/02)

Izvjestitelj: Christophe ROUILLON (FR/PES), gradonačelnik Coulainesa**Referentni dokument/i:** Dokument za razmatranje o produbljivanju ekonomske i monetarne unije

COM(2017) 291 final

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. smatra da pomanjkanje konvergencije i kohezije unutar Europske unije te slabosti gospodarskog i bankarskog sektora – koje posebno utječu na lokalne i regionalne vlasti, naročito uslijed povećanja socijalnih troškova zbog krize i smanjenja njihovog kapaciteta za ulaganja i za održavanje zadovoljavajuće razine kvalitete javnih usluga – iziskuju hitno ispravljanje strukturnih slabosti ekonomske i monetarne unije (EMU) prije nego što dođe do nove krize;
2. stoga odlučno poziva na kvalitativni pomak, odnosno na unapređenje EMU-a stavljanjem naglaska na jačanje otpornosti na gospodarske i socijalne šokove te podržavanje konvergencije gospodarstava, pri čemu bi se u obzir uzimala uloga lokalnih i regionalnih zajednica. Trebalo bi razmisliti o budućem razvoju EMU-a u nekoliko faza do 2025. godine, uz utvrđivanje mjera koje se mogu provesti odmah, bez izmjene Ugovora, kao i mjera koje, počevši s prijenosom poreznog sporazuma u primarno zakonodavstvo, iziskuju izmjenu Ugovora;
3. uz to pozdravlja činjenicu da se u predmetnom dokumentu za razmatranje EMU određuje kao jedna od prioritarnih tema za poticanje javne rasprave o budućnosti Europe.⁽¹⁾ Dok je 73 % građana europodručja i 60 % građana EU-a naklonjeno EMU-u,⁽²⁾ njihovu podršku euru, koji je postao naša zajednička baština, prati odlučan zahtjev za reformom europodručja⁽³⁾ kako bi euro postao snažna i stabilna valuta i kako bi se uspostavilo istinsko demokratsko upravljanje ekonomskom i monetarnom politikom. OR stoga smatra da bi reforma EMU-a trebala biti prioritarna tema na demokratskim skupovima koji bi se mogli na decentralizirani način organizirati u regijama i općinama Europe od 2018. godine kako bi se građani uključili u postupak reforme EU-a;
4. međutim, izražava žaljenje zbog činjenice da se u predmetnom dokumentu za razmatranje u dovoljnoj mjeri ne uvažava hitna potreba za gospodarskim i financijskim mjerama za ispravljanje izvornih nedostataka europodručja. Ponovni rast kojemu upravo svjedočimo u EU-u zasniva se na poticanju konjunktura koju trenutno osigurava monetarna politika Europske središnje banke (ESB), što je omogućilo da se od 2008. godine tijela javne uprave oslobode plaćanja kamata u iznosu od bilijun eura te da se u brojnim državama članicama održe osobito niske kamatne stope. Međutim, javne vlasti i financijski akteri europodručja moraju se pripremiti na postupno slabljenje politike monetarne potpore koju provodi ESB te na dugoročan rast stopa. Istodobno, prilike u kojima se EU trenutačno nalazi iziskuju da se iznova potvrdi strateški interes europodručja dokazivanjem da ono donosi dodanu vrijednost na ekonomskom planu;

⁽¹⁾ Nakon što je 12. svibnja 2017. usvojio rezoluciju o Bijeloj knjizi Europske komisije o budućnosti Europe – Razmatranja i scenariji za EU27 do 2025., OR je pokrenuo savjetovanje o procesu promišljanja, a zaključke tog savjetovanja iznijet će u mišljenju koje će se usvojiti sredinom 2018.

⁽²⁾ Vidjeti str. 34. i 35. zadnjeg Standardnog istraživanja Eurobarometra br. 87, proljeće 2017.

⁽³⁾ Vidjeti eupinions #2016/4: *A European Finance Minister with Budget Autonomy? Need for reforms of the Eurozone and their potential, given public opinion in Europe* („Europski ministar financija s autonomnim ovlastima na području proračuna? Potreba za reformama europodručja i njihov potencijal, s obzirom na javno mnijenje u Europi”), Bertelsmann Stiftung.

5. ističe nadalje da se većina konkretnih prijedloga iznesenih u predmetnom dokumentu za razmatranje odnosi na mjere povezane s unijom tržišta kapitala i bankovnom unijom koje su se već počele provoditi, poput uspostave europskog sustava osiguranja depozita, u vezi s kojim bi se dogovor trebao postići do kraja 2019. kako bi sustav počeo funkcionirati 2025. godine. OR žali zbog toga što se, s druge strane, pitanja u vezi s EMU-om razmatraju tek na kraju dokumenta te što su iznesene samo opcije, a ne konkretni prijedlozi za koje se Komisija opredijelila. Stoga proizlazi da se u predmetnom dokumentu za razmatranje iznosi tek nekoliko novina u odnosu na izvješće četvorice predsjednika (prosinac 2012.)⁽⁴⁾ i izvješće petorice predsjednika (lipanj 2015.)⁽⁵⁾, kao i u odnosu na brojne rezolucije Europskog parlamenta, među kojima se ističe rezolucija od 16. veljače 2017. o fiskalnom kapacitetu europodručja;

6. smatra da je od primarne važnosti ojačati strukturni rast svake pojedine države članice i potači stvaranje uvjeta za konvergenciju unutar europodručja kako bi se povećala njegova otpornost na šokove koje bi mogle izazvati buduće financijske krize; Valja naglasiti da je među različitim državama članicama općenito došlo do konvergencije stopa rasta, no da su i dalje prisutne znatne razlike u pogledu visine dohotka po stanovniku. Također, zbog nedovoljne domaće potražnje i niskih razina privatnih i javnih ulaganja EU nije dovoljno konkurentan u brojnim gospodarskim sektorima. Istodobno sa zabrinutošću ustvrđuje da u konačnici realno gospodarstvo naizgled ima malo koristi od monetarne politike s obzirom na to da proizvodni kapital stagnira dok se vrijednost vrijednosnih papira i nekretnina nerazmjerno povećava;

7. stoga podupire strategiju konvergencije koja bi se, kao dopuna već postojećim europskim politikama za jačanje gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije, temeljila na sljedećim prijedlozima:

7.1. uspostavi proračunskog kapaciteta europodručja, uključujući dio koji se odnosi na pripreme za pristup europodručju, radi provođenja mjera za poticanje makroekonomske i socijalne konvergencije i otpornosti na globalizaciju. U tom kontekstu Odbor regija naglašava da veću pozornost treba posvetiti ulozi koju lokalne i regionalne vlasti imaju u fiskalnim pitanjima i u tom pogledu ističe da mnoge lokalne i regionalne vlasti već imaju fiskalne ovlasti te stoga u prijedlozima na razini EU-a treba poštovati njihove nadležnosti;

7.2. pretvaranju dijela Europskog stabilizacijskog mehanizma (ESM) u nemonetarni integrirani europski instrument za koji bi bile odgovorne europske institucije, a koji bi imao jasno određene ovlasti te mogućnost kreditiranja i zaduživanja u vrijednosti od 100 do 200 milijardi eura kako bi se omogućilo poduzimanje kratkoročnih i srednjoročnih mjera u slučaju iznenadne financijske krize i asimetričnih šokova;

7.3. uspostavi kodeksa konvergencije koji bi bio dopunjen sustavom poticaja za strukturne reforme i čije bi se područje primjene definiralo ovisno o njihovoj dodatnoj europskoj vrijednosti te koji bi posebice mogao uključivati poreznu konverziju i mjere povezane s dinamičnošću tržišta rada zahvaljujući osposobljavanju, digitalizaciji i jačoj socijalnoj koheziji, posebno vodeći računa o izazovima povezanim s demografskim promjenama. U tom kontekstu OR skreće pozornost na činjenicu da se tehnička pomoć već može podupirati putem Programa potpore strukturnim reformama;

8. U tom kontekstu ponavlja svoj poziv na to da se:

- iz mehanizma izračuna Pakta o stabilnosti i rastu isključi nacionalno, regionalno ili lokalno sufinanciranje u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova, kao što je već učinjeno za doprinose u okviru Europskog fonda za strateška ulaganja;
- na razini EU-a uspostavi tipologija kvalitete javnih ulaganja u sklopu javne potrošnje koja bi se temeljila na njihovom dugoročnom učinku;
- revidiraju metode izračunavanja strukturnog deficita kako bi se u obzir uzele suštinske karakteristike nacionalnih gospodarstava i strukturne razlike u javnim rashodima;
- u tablicu makroekonomskih pokazatelja uključi pokazatelj koji se odnosi na stopu ulaganja;

9. poziva na doista demokratsko sudjelovanje Europskog parlamenta te na suradnju s OR-om i socijalnim partnerima prije usvajanja preporuka za pojedinu zemlju u okviru europskog semestra, naročito u cilju jamčenja da te preporuke budu u skladu s načelom supsidijarnosti te da se ne temelje na potencijalnim makroekonomskim neravnotežama jer su zasnovane samo na nacionalnim podacima, a ne uzima se u obzir njihova relevantnost za regionalnu i/ili lokalnu razinu;

⁽⁴⁾ <http://www2.consilium.europa.eu/media/26310/132525.pdf>.

⁽⁵⁾ <http://www.consilium.europa.eu/fr/policies/emu-report-2015/>.

10. zalaže se za jačanje demokratskog funkcioniranja europodručja na temelju ojačane uloge Europskog parlamenta i nacionalnih parlamenata, posebice u pogledu nadzora nad ESM-om i njegovog budućeg proširenja u obliku europskih fondova. Međutim, OR odbacuje ideju o stvaranju novih parlamentarnih struktura jer Europski parlament već predstavlja parlament europodručja s obzirom na to da je prema Ugovorima euro zajednička valuta Europske unije. S druge strane, nakon, i prema potrebi u okviru, revizije Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) mogao bi se predvidjeti postupak glasanja u Europskom parlamentu istovjetan onom iz članka 138. UFEU-a koji se odnosi na Vijeće kako bi se uzela u obzir činjenica da se zastupnici u Europskom parlamentu mogu birati u državama koje nisu članice europodručja;

11. zalaže se za spajanje funkcija predsjednika Euroskupine i povjerenika za ekonomska i monetarna pitanja kako bi opći interes europodručja bio predstavljen u okviru Euroskupine;

12. naglašava potrebu da se za Euroskupinu utvrde službena pravila funkcioniranja koja bi doprinijela njezinoj transparentnosti;

13. ustraje u tome da se, u skladu s planom Europskog vijeća iz prosinca 2012., ekonomska i monetarna unija treba dopuniti istinskim socijalnim stupom kako bi se zapošljavanje i socijalni standardi usklađeni na višoj razini uključili među makroekonomske prioritete ⁽⁶⁾;

14. predlaže da se četiri vodeća načela koja Komisija predlaže za produbljenje EMU-a dopune petim načelom koje bi se odnosilo na doprinos održivom razvoju i provedbi ciljeva pariške konferencije;

15. ponovno naglašava svoju uvjerenost da aktualni proračun EU-a, koji iznosi tek 1 % BDP-a, nije dovoljan za postizanje protucikličkog makroekonomskog učinka na razini EU-a. Međutim, ističe da unatoč relativno malim sredstvima (0,37 % bruto nacionalnog dohotka (BND) EU-a) Europski strukturni i investicijski fondovi predstavljaju važnu polugu za poticanje lokalnih ulaganja i za doprinos konvergenciji gospodarstava budućih 27 država članica EU-a. Stoga traži da se za kohezijsku politiku u razdoblju nakon 2020. osiguraju dovoljna sredstva, u iznosu od najmanje jedne trećine budućeg proračuna EU-a;

16. insistira na potrebi da se idući financijski okvir Unije, za razdoblje nakon 2021., dopuni novim vrstama vlastitih sredstava ⁽⁷⁾. Cilj tog prijedloga trebalo bi biti poboljšanje demokratskog upravljanja proračunom EU-a i njegove razumljivosti te povećanje učinkovitosti upravljanja proračunom. Ta nova vlastita sredstva mogla bi se temeljiti naročito na europskom porezu na dobit zasnovanom na zajedničkoj konsolidiranoj osnovici, kao i na oporezivanju na europskoj razini dobiti i/ili prometa u sektoru digitalnog gospodarstva, na porezu na financijske transakcije i porezu na ugljik kojim bi se poticalo smanjenje emisija CO₂, za koje bi Komisija, slijedom svoje komunikacije od 21. rujna 2017., trebala iznijeti prijedloge do proljeća 2018.;

17. protivi se tomu da fiskalni kapacitet europodručja bude izražen u obliku proračunske stavke europodručja u okviru proračuna EU-a dok gornja granica vlastitih sredstava ostaje 1,23 % BND-a EU-a. Uključivanje fiskalnog kapaciteta europodručja u proračun EU-a značilo bi da bi njegov maksimalni iznos bio manji od 30 milijardi eura godišnje, što se čini u potpunosti nedostatnim za ispunjavanje funkcija koje je predvidjela Komisija, a to su: 1) potpora strukturnim reformama; 2) stabilizirajući učinak; 3) potporni mehanizam (eng. *backstop*) za bankovnu uniju i 4) instrument za pretpristupnu pomoć za države članice koje ne koriste euro. Povrh toga, uključivanje fiskalnog kapaciteta u proračun Europske unije moglo bi dovesti do neželjenog učinka istiskivanja (eng. *crowding out*) u odnosu na financiranje politika EU-a, primjerice putem ESIF-a;

18. smatra da su prije uvođenja instrumenata konvergencije u svrhu pristupanja država europodručju nužna pojašnjenja u pogledu opsega tih instrumenata u odnosu na ESIF, a naročito na Kohezijski fond ⁽⁸⁾;

⁽⁶⁾ Vidjeti mišljenje OR-a „Komunikacija Komisije – Jačanje socijalne dimenzije EMU-a”, COM(2013) 690, izvijestitelj: Jean-Louis DESTANS (FR/PES), usvojeno 31. siječnja 2014., ECOS-V-050. OR će 11. ili 12. listopada 2017. usvojiti i mišljenje izvijestitelja Maura D'ATTISA (IT/EPP) pod nazivom „Prijedlog međuinstitucijskog proglasa o europskom stupu socijalnih prava i dokument za razmatranje o socijalnoj dimenziji Europe”, SEDEC-VI/027.

⁽⁷⁾ Vidjeti točku 35. mišljenja g. Carla Fredrika GRAFA (SE/PPE) od 7. veljače 2017. „Fiskalni kapacitet i automatski stabilizatori u EMU-u”.

⁽⁸⁾ Vidjeti točku 35. mišljenja Carla Fredrika GRAFA (SE/PPE) od 7. veljače 2017. „Fiskalni kapacitet i automatski stabilizatori u EMU-u”.

19. ističe da se u dokumentu za razmatranje iznosi mogućnost jačanja veze između strukturnih reformi i proračuna EU-a, bilo uspostavljanjem namjenskog fonda za poticanje država članica na provedbu reformi bilo povezivanjem isplate sredstava iz strukturnih i investicijskih fondova (u cijelosti ili djelomično) s napretkom ostvarenim u provedbi konkretnih reformi za poticanje konvergencije. Provedba reformi pratila bi se u okviru europskog semestra. U tom kontekstu OR podsjeća na svoje neumorno protivljenje svim oblicima makroekonomske uvjetovanosti u kojima bi se ESIF upotrebljavao kao sredstvo odvratanja ili kažnjavanja. OR izražava zabrinutost i zbog toga što se u procesu europskog semestra mnogo veća važnost pridaje smanjenju nacionalnih javnih deficita u cilju sprečavanja daljnjeg rasta udjela duga u BDP-u, ili smanjenja tog udjela, nego mjerama za povećanje gospodarskog rasta. Naposljetku, OR sa žaljenjem utvrđuje da je, unatoč činjenici da se više od tri četvrtine preporuka za pojedinu zemlju za 2017. godinu odnosi na regionalnu i lokalnu razinu i da se njihova provedba oslanja na podnacionalne razine vlasti, uključenost lokalnih i regionalnih vlasti u upravljanje europskim semestrom i dalje izrazito nezadovoljavajuća;

20. smatra da bi suglasnost Vijeća iz veljače 2016. u pogledu fleksibilne primjene Pakta za stabilnost i rast trebala biti potvrđena i u okviru primarnog prava EU-a. U tom kontekstu OR podsjeća na svoje opetovane pozive na to da se javna ulaganja lokalnih i regionalnih vlasti ne računaju kao strukturni deficit za srednjoročni cilj definiran u Paktu za stabilnost i rast i Fiskalnom ugovoru te na to da se sufinanciranje ESIF-a od strane država članica te lokalnih i regionalnih vlasti ne pribraja javnim strukturnim rashodima. To sufinanciranje, po svojoj prirodi, predstavlja ulaganje od općeg europskog interesa i ima dokazani učinak poluge na gospodarski rast⁽⁹⁾;

21. ističe da je radi dovršenja bankovne unije važno razviti koordinirani europski pristup lošim kreditima⁽¹⁰⁾ koji su krajem 2016. iznosili gotovo 1 000 milijardi eura, što je otprilike 6,7 % BDP-a EU-a i 5,1 % sveukupnih bankovnih kredita; unutar EU-a postoje veliki raskoraci u pogledu loših kredita, u rasponu od 1 % do 46 %, i oni pokrivaju veliki broj različitih gospodarskih sektora. OR stoga izražava podršku akcijskom planu koji je Vijeće odobrilo 11. srpnja 2017., a kojim se nastoji riješiti problem loših kredita u bankarskom sektoru pomoću određenog broja inicijativa na području bankovnog nadzora, reforme okvira primjenjivih na nesolventnost i naplatu dugova, razvijanja sekundarnih tržišta za loše dugove te restrukturiranja bankarskog sektora;

22. izražava sumnju u pogledu prijedloga o uvođenju sekuritiziranih financijskih proizvoda koje bi mogle izdati poslovni subjekt ili institucija koji bi kupili portfelj državnih obveznica europodručja te izdali vlastite obveznice osigurane tim portfeljem (eng. *sovereign bond-backed securities (SBBS)*), usporedive s državnim obveznicama SAD-a. To bi bez sumnje dovelo do slabljenja povezanosti banaka i država dužnika te do oduzimanja „privilegiranog” statusa državnim obveznicama, a pritom bi se izbjeglo i uzajamno jamčenje dugova i moralni hazard. No istodobno bi metoda sekuritizacije bankama omogućila širenje financijskih rizika na neregulirane financijske aktere. Osim toga, postojao bi rizik da SBBS-ovi dovedu do povećanja razlike kamatne stope među državnim obveznicama (eng. *spread*) u razdoblju gospodarskog pritiska.

Bruxelles, 30. studenog 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁹⁾ Vidjeti točke 52. i 54. u mišljenju Markkua MARKKULE (FI/PPE) od 8. veljače 2017. „Premošćivanje investicijskog jaza: kako pristupiti izazovima?”

⁽¹⁰⁾ Loši krediti bankarski su krediti koji se otplaćuju sa zakašnjenjem ili za koje nije vjerojatno da će biti otplaćeni bez prodaje kolaterala. Kontinuirana prisutnost velikog broja loših kredita predstavlja problem jer oni slabe rentabilnost banaka zbog administrativnih troškova i većih troškova financiranja za banke. Potrebe za izdvajanjem sredstava slabe fondove banaka i ti krediti ugrožavaju održivost banaka koje imaju veliku količinu loših kredita.

Mišljenje Europskog odbora regija – Provedba makroregionalnih strategija

(2018/C 164/03)

Izvjestitelj: Raffaele Cattaneo (IT/EPP), član i predsjednik Regionalnog vijeća Regije Lombardije

Referentni dokument/i: Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o provedbi makroregionalnih strategija EU-a

COM(2016) 805 final

I. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. ističe da se u makroregionalnim strategijama odražava funkcionalna i snažna europska vizija te pozdravlja prvo jedinstveno izvješće Europske komisije o provedbi makroregionalnih strategija EU-a. Napominje da je EU-u potrebna teritorijalna vizija ⁽¹⁾ koja nadilazi granice kako bi se razvio „globalni pristup“;
2. primjećuje da su, unatoč svom kratkom postojanju ⁽²⁾, makroregionalne strategije postale uobičajeni instrument lokalnog karaktera i u skladu s pristupom „odozdo“ za djelotvornije korištenje zajedničkih potencijala makroregija boljom provedbom i koordiniranjem političkih odgovora na razne izazove, kao što su gospodarski rast, inovacije, promet, energija, okoliš i klimatske promjene;
3. ističe da su makroregionalne strategije ključan element u ostvarivanju strateških ciljeva EU-a i ključna sastavnica sustava višerazinskog upravljanja u EU-u. Makroregionalne strategije igraju važnu ulogu u dinamizaciji razvojnih procesa također u slabije razvijenim regijama. Također imaju važnu ulogu za tranzicijske zemlje, zemlje pristupnice i zemlje koje nisu u EU-u, napose susjedne zemlje;
4. ističe važnost makroregionalnih strategija u pružanju potpore mjerama za borbu protiv klimatskih promjena u ugroženim regijama. Strategije se tako, primjerice, mogu učinkovito koristiti u borbi protiv poplava ili požara u pograničnim područjima;
5. smatra da su makroregionalne strategije i drugi instrumenti EU-a za prekograničnu i transnacionalnu suradnju, kao što su EGTS-ovi te druge strukture teritorijalne suradnje poput radnih zajednica i programi Interreg, ključne sastavnice za budućnost EU-a;
6. snažno podupire koncept jedinstvenog izvješća o provedbi četiri makroregionalne strategije te sa zanimanjem iščekuje izvješća o provedbi koja Europska komisija mora pripremiti krajem 2018. godine;
7. naglašava potencijalnu ulogu makroregionalnih strategija u integriranom razvoju izvan granica EU-a te posebice u svjetlu povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz EU-a; stoga predlaže da se ispita način na koji bi se makroregionalnim strategijama mogao poticati razvoj budućeg odnosa između Ujedinjene Kraljevine i EU-a i zahtijeva snažno uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti u buduću raspravu o tom pitanju na objema stranama;

⁽¹⁾ Mišljenje OR-a „Teritorijalna vizija za 2050. – Što donosi budućnost?“ (COR-2015-04285)

⁽²⁾ Prva makroregionalna strategija, Strategija EU-a za regiju Baltičkog mora (EUSBSR), pokrenuta je 2009. godine.

8. za posebne napomene o svakoj makroregionalnoj strategiji ⁽³⁾ upućuje na prethodna mišljenja OR-a relevantna za to područje i na tim opažanjima temelji opće napomene u ovom Mišljenju koje se mogu primijeniti na sve makroregionalne strategije. Treba istaknuti važnost veće učinkovitosti i utvrđivanja prioriteta u pogledu ishoda, kao i praktičnije usmjerenosti na provedbu makroregionalnih strategija;

9. naglašava da se prednost makroregionalnih strategija očituje u udruživanju nacionalnih, regionalnih i lokalnih aktera u zajednički okvir radi osmišljavanja sveobuhvatne strategije i zajedničkih procesa izrade programa kojima se pridonosi postizanju cilja Ugovora o Europskoj uniji koji se odnosi na gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i kojima se uspješno ispunjavaju lokalne potrebe. Nadalje, makroregionalne strategije pridonose uključivanju građana u europski projekt i premošćuju jaz između kreiranja politika na razini EU-a i kreiranja politika na lokalnoj razini;

10. međutim, napominje da su makroregionalne strategije u kritičnoj fazi, u kojoj se sve više prepoznaje njihov potencijal, no da su potrebna daljnja poboljšanja njihove praktične provedbe kako bi se u potpunosti iskoristile njihove prednosti. Predstavljajući lokalnu i regionalnu perspektivu o makroregionalnim strategijama, ovo Mišljenje OR-a ima širi strateški cilj u kontekstu tekućih priprema za sljedeće programsko razdoblje i budućnost Europe u širem smislu;

11. podržava nove inicijative za osmišljavanje novih makroregionalnih strategija. Međutim, potrebno je usvojiti sustavniji pristup kojim bi se funkcionalne potrebe utvrđivale u uzlaznom procesu. Postojeće i uobičajene strukture teritorijalne suradnje trebale bi razmotriti mogu li makroregionalne strategije stvoriti dodanu vrijednost i ponuditi nove mogućnosti za poboljšanje postojećih struktura teritorijalne suradnje;

12. nadalje, treba napomenuti da se postojećim makroregionalnim strategijama omogućuju partnerstva među brojnim državama EU-a. Međutim, također treba omogućiti stvaranje makroregionalnih strategija koje bi okupljale manje država ali razne regije te kojima bi ovaj teritorijalni pristup pružao odgovarajući i učinkoviti instrument za rješavanje zajedničkih problema, uz posvećivanje posebne pažnje regijama s prirodnim ograničenjima, kao i otočnim i najudaljenijim regijama;

13. smatra da civilno društvo i ovlaštene lokalne dionice, regije i gradovi mogu biti vrlo korisni u konsolidiranju europske ideje i ostvarivanju odgovarajućeg multiplikacijskog učinka; stoga je nužno uključiti ključne makroregionalne provoditelje i civilno društvo u oblikovanje strateških programa. To uključivanje omogućit će nam da poboljšamo uspješnost Europe u području supsidijarnosti, ne samo u odnosima između kreatora politika i institucija nego i u odnosima s gospodarskim i socijalnim dionicima na lokalnoj i regionalnoj razini;

II. KONTEKST I FINANCIRANJE

14. napominje da su makroregionalne strategije u biti politički instrument za koordinaciju provedbe širokog spektra politika. Po opsegu su mnogo šire od cilja europske teritorijalne suradnje: s jedne strane razna i različita područja politika doprinose provedbi makroregionalnih strategija, no s druge strane svim bi politikama EU-a koristila bolja koordinacija putem makroregionalnih strategija;

15. napominje da se ciljeve makroregionalnih strategija mora na usklađen način uključiti u cjelokupnu strategiju EU-a nakon 2020. i tako stvoriti dosljedan okvir za sve programe, što bi rezultiralo time da se prilikom strateškog planiranja svih politika koje imaju utjecaj na regionalni razvoj u obzir uzimaju i makroregionalne strategije. To se odnosi na politike u svim oblicima i na svim razinama, uključujući politike u okviru podijeljenog upravljanja, ali i na politike kojima Europska komisija izravno upravlja kao i na nacionalne regionalne politike;

16. izražava žaljenje zbog činjenice što se dodana vrijednost makroregionalnih strategija zasada nedovoljno odražava na sektorske politike i njihove programe financiranja. To dovodi do praktičnih poteškoća kada projekti trebaju zadovoljiti strateške zahtjeve makroregionalnih strategija i sektorskih politika, kojima se pružaju financijska sredstva i koji se mogu uvelike razlikovati. Kao rezultat toga, projekti u okviru makroregionalnih strategija trebaju duže vrijeme za pripremu pa su stoga manje konkurentni od „standardnih” projekata sektorskih politika;

⁽³⁾ Mišljenje „Strategija za podunavsku regiju”, CdR 86/2011 fin; Mišljenje „Revidirana strategija EU-a za regiju Baltičkog mora”, CdR 1272/2012 fin; Mišljenje „Dodana vrijednost makroregionalnih strategija”, CdR 5074/2013 fin; Mišljenje „Strategija EU-a za jadransku i jonsku regiju”, CdR 23/2014 fin; Mišljenje „Makroregionalna strategija Europske unije za Alpe”, CdR 2994/2014 fin.

17. smatra da bi sve politike EU-a (uključujući kohezijsku politiku), u cilju osiguranja pristupa financijskim sredstvima u programskom razdoblju nakon 2020., trebale osigurati posebna provedbena pravila za projekte kojima se pridonosi makroregionalnim strategijama, kako bi se olakšao pristup financijskim sredstvima i smanjilo administrativno opterećenje. Provedbu programa EU-a mora se pojednostaviti što prije;

18. poziva na jačanje veza između makroregionalnih strategija i izvora financiranja EU-a, i u fazi osmišljavanja i provedbenoj fazi sektorskih politika. Potrebno je izbjeći udvostručavanje postupaka i izvješćivanja. U načelu, financijska sredstva moraju slijediti politike, a ne obrnuto. Nažalost, čini se da je trenutačno upravo suprotno jer su makroregionalne strategije obvezne tražiti podršku od programa financiranja;

19. potiče države članice da pokreću buduće rasprave o načinu uključivanja makroregionalnih strategija u višegodišnji financijski okvir EU-a za razdoblje nakon 2020., uz poštovanje načela na kojima se temelje makroregionalne strategije. U vezi s idućom generacijom programa financiranja Komisija bi trebala predvidjeti odgovarajuća sredstva za one transnacionalne programe koji odgovaraju makroregionalnim strategijama te razviti mehanizam davanja prednosti prihvatljivim projektima koji su u okviru makroregionalne strategije određeni kao strateški, na način kojim se nadopunjuje financiranje projekata predviđenih u okviru drugih instrumenata EU-a za prekograničnu i transnacionalnu suradnju;

20. poziva koordinate makroregionalnih strategija da ne trate vrijeme na sastavljanje strateških dokumenata o načinu doprinošenja provedbi makroregionalnih strategija različitim politikama. U cilju pripremanja zakonodavnih akata za programsko razdoblje nakon 2020., takvim strateškim dokumentima potaknulo bi se kreatora politika EU-a da zakonodavstvo prilagođavaju potrebama makroregionalnih strategija. Nadalje, strateškim dokumentima izravno bi se utjecalo na fazu programiranja i oni bi služili kao temelj za izradu operativnih programa;

21. poziva Europsku komisiju, tematske i nacionalne koordinate makroregionalnih strategija te dionike postojećih i budućih makroregionalnih strategija da u suradnji s programom Interact podrže taj proces organiziranjem i financiranjem posebnih radionica zaduženih za izradu takvih strateških dokumenata. Poziva Europsku komisiju da u suradnji s programom Interact potiče razmjenu iskustava između četiri makroregionalne strategije, kako u vezi s tematskim prioritetima strategija tako i u vezi s općenitim aspektima njihove provedbe. Za pripremu novih makroregionalnih strategija potrebno je osigurati i metodološku podršku;

22. napominje da bi Europska komisija trebala preuzeti istaknutiju/proaktivniju ulogu u koordinaciji i poticanju suradnje makroregionalnih strategija. Osim Glavne uprave za regionalnu i urbanu politiku, i druge glavne uprave Europske komisije trebale bi se aktivnije uključiti u pružanje podrške provedbi strateških ciljeva makroregionalnih strategija. Makroregionalne strategije trebale bi biti bolje povezane sa svim politikama i instrumentima EU-a kako bi se osigurao veći doprinos općim ciljevima EU-a;

23. poziva regije i države članice na mogućnost uključivanja poticaja, pored ostalog ekonomskih, uz potporu Europske komisije radi olakšavanja novih metoda provedbe europskih politika i zakonodavstva u kontekstu makroregionalnih strategija. Te nove metode mogle bi, primjerice, uključivati ispitivanje mogućih budućih europskih standarda ili politika odnosno olakšavanje provedbe već usvojenih europskih zakona i politika (moguće brže ostvarenje određenih ciljeva – npr. u području klimatskih aktivnosti, energije i prometa itd. – ili nadilaženje ciljeva utvrđenih europskim zakonodavstvom u kvalitativnom i kvantitativnom smislu, pri čemu bi se postavljali ambicioznije ciljne vrijednosti). Ovaj mehanizam poticaja mogao bi se ostvariti dobrovoljnim povezivanjem makroregionalnih partnera i Europske komisije u „programski ugovor” u kojemu bi se navele svrhe, načini i ciljevi koje treba ostvariti i pružali poticaji za obvezivanje na bržu provedbu;

Makroregionalne strategije i kohezijska politika

24. naglašava da kohezijska politika nije samo politika regionalnog razvoja EU-a, čiji je cilj smanjiti razlike, nego i da je najvažniji instrument EU-a za ulaganja. Postoji potreba za tješnjim i izravnim odnosom između makroregionalnih strategija i mjera kohezijske politike kako bi makroregionalne strategije mogle imati koristi od integriranog i posebnog pristupa u okviru operativnih programa;

25. ističe da se kohezijskom politikom osigurava ključna potpora za makroregionalne strategije. S jedne strane, kohezijskom se politikom osigurava neophodna financijska potpora za projekte kojima se doprinosi provedbi makroregionalnih strategija. S druge strane, kohezijskom se politikom može zajamčiti svakodnevno funkcioniranje makroregionalnih strategija pružanjem tehničke pomoći njihovim mehanizmima upravljanja;

26. napominje da kohezijska politika djeluje putem sredstava dodijeljenih državama članicama te je stoga prvenstveno usmjerena na nacionalne prioritete. To u praksi znači da čak i ako neka zemlja/regija odluči podržati neke projekte u okviru makroregionalne strategije, nije zajamčeno da će i druga zemlja/regija učiniti sve što je potrebno za njezinu provedbu. Nažalost, u takvim su slučajevima smanjene uspješnost projekta i dodana vrijednost dotičnih makroregionalnih strategija. Države članice trebale bi u postupku programiranja kohezijske politike uvažavati makroregionalne strategije;

27. stoga se zalaže za daljnje jačanje europske teritorijalne suradnje u sklopu kohezijske politike u budućnosti, uz istodobno osnaživanje transnacionalne dimenzije glavnih operativnih programa, koji čine otprilike 95 % kohezijske politike, i, prema potrebi, njihovu koordinaciju s makroregionalnim strategijama. Također treba poboljšati sinergije između programa koji se temelje na europskim strukturnim i investicijskim fondovima i izravno upravljanjanih sektorskih programa, kao što su Obzor 2020., Erasmus+ i Instrument za povezivanje Europe (CEF). Relevantni operativni programi trebali bi jasno uzimati u obzir makroregionalne strategije za određena područja; nada se da će sve unutarnje i vanjske kopnene granice EU-a, kao i morske granice (regije koje dijeli najviše 150 km ili, u slučaju najudaljenijih i otočnih regija, više od 150 km), imati koristi od potpore te sudjelovati u programima prekogranične i makroregionalne suradnje;

28. ponavlja zahtjev iznesen u svom nedavnom mišljenju *Projekti „od građana za građane” i manji projekti u sklopu programa prekogranične suradnje* da se malim projektima olakša pristup financiranju u okviru kohezijske politike. Iskustvo pokazuje da su neki mali, transnacionalni projekti u skladu s ciljevima makroregionalnim strategijama. Međutim, većina programa financiranja EU-a nije osmišljena da podupire male projekte: mnoge lokalne zajednice i organizacije civilnog društva ne mogu sudjelovati jer nemaju neophodan financijski i administrativni kapacitet. Imajući to u vidu, preporučuje se razvoj lako dostupnih i upravljivih instrumenata financiranja, uključujući modele za pretfinanciranje i pripremu manjih projekata;

29. naglašava da programi europske teritorijalne suradnje (ETS) imaju ključnu ulogu u pružanju potpore makroregionalnim strategijama. Međutim, ETS čini tek mali dio cjelokupnog financiranja te je stoga važan u pogledu kvalitete više nego kvantitete. Glavni cilj programa europske teritorijalne suradnje trebalo bi biti pružanje potpore prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji, kao i pokusnim i inovativnim programima, te tehničke pomoći pri financiranju provedbe makroregionalnih strategija. Natjecanje između projekata ETS-a i projekata makroregionalnih strategija za ista sredstva kontraproduktivno je i trebalo bi se izbjegavati;

30. ističe ulogu EGTS-ova u provedbi makroregionalnih strategija i drugih transnacionalnih i prekograničnih inicijativa, poput radnih zajednica. No EGTS-ovi još nisu dosegli svoj puni potencijal zbog nedovoljne provedbe relevantnog zakonodavstva u nekim državama članicama, nedovoljnog poznavanja mogućnosti koje taj alat nudi i drugih trajnih administrativnih prepreka;

Reinterpretacija načela „trostrukoga ne”

31. napominje da je temeljno načelo upravljanja makroregionalnim strategijama načelo „trostrukoga ne”: „ne” novim fondovima EU-a, „ne” dodatnim formalnim strukturama EU-a i „ne” novom zakonodavstvu EU-a. Međutim, u praksi je to načelo dovelo do određene konfuzije. Na primjer, nove strukture kao što su platforme i mreže za suradnju uspostavljene su u okviru svih makroregionalnih strategija, ali one se ne smatraju formalnim strukturama EU-a. Provedba makroregionalnih strategija u velikoj se mjeri oslanja na financiranje iz sredstava EU-a, no tehnički gledajući financiranje nije novo, nego se samo koristi u drukčije svrhe. Nadalje, iako makroregionalne strategije ne bi trebale poticati uvođenje novog zakonodavstva, trebalo bi se omogućiti predlaganje ili mijenjanje zakonodavstva na svim razinama ako bi se time poboljšala provedba makroregionalnih strategija;

32. tvrdi da bi „trostruko ne” trebalo zamijeniti „trostrukim da” radi boljeg korištenja postojećeg zakonodavstva, financiranja i postojećih institucija. Trebalo bi usvojiti praktičan pristup u skladu s kojim bi se poduzimale potrebne mjere radi boljeg funkcioniranja makroregionalnih strategija umjesto usmjeravanja pozornosti na zbunjujuća načela, kao što je načelo „trostrukoga ne”. OR kaže „**da**” boljim sinergijama s instrumentima financiranja, boljem uklapanju postojećih struktura u makroregionalne strategije i boljoj provedbi postojećih propisa;

Upravljanje

33. primjećuje da sada treba ojačati upravljanje makroregionalnim strategijama, a za jače upravljanje također treba ojačati lokalne i regionalne razine. Upravljanje se ne može povjeriti samo nacionalnim vlastima jer se to protivi ideji o makroregionalnim strategijama;

34. smatra da provedba makroregionalnih strategija iziskuje poseban pristup upravljanju koji se temelji na suradnji i koordinaciji te naglašava da su za to neophodni veći administrativni kapaciteti zasnovani na većoj odgovornosti i bolja suradnja. Taj poseban pristup upravljanju trebalo bi uključiti u postojeće strukture upravljanja na usklađen način radi izbjegavanja dupliciranja posla i postizanja usmjerenog pristupa. Naponi uloženi u koordinaciju nikako ne bi smjeli rezultirati prikrivenom centralizacijom;

35. naglašava da je odgovornost europskih, nacionalnih i regionalnih političara i vlada preduvjet za poboljšanje administrativnih kapaciteta te žali zbog toga što u mnogim slučajevima makroregionalne strategije i dalje pate zbog nedostatka odgovornosti. Odgovornost se može poboljšati jačanjem svijesti o odlučujućoj ulozi koju imaju regionalne i lokalne vlasti;

36. uviđa da se procesi izrade i provedbe makroregionalnih strategija i povezanih projekata prvotno mogu činiti teškima i složenima zbog susreta različitih administrativnih kultura i tradicija te nastojanja da se uspostavi zajednička strategija razvoja. Makroregionalne strategije u početnim fazama iziskuju znatne ljudske resurse i vrijeme za uvođenje novih postupaka i administrativnih struktura. Potreban je novi administrativni etos (koji će biti otvoreniji i više strateški orijentiran) te izučavanje novih pristupa, pravnim kontekstima i jezicima;

37. napominje da su trajni dijalog, učinkovite strukture suradnje i snažna partnerstva neophodni za razvoj odgovornosti za provedbu makroregionalnih strategija. Podijeljeno upravljanje najpogodnija je metoda provedbe u kontekstima višerazinskog upravljanja. U tom je smislu važno pojasniti odgovornosti i nadležnosti svakog pojedinog aktera;

38. smatra da bi se institucije EU-a trebale složiti oko sveobuhvatne europske vizije i strategije za razvoj usmjerene na nacionalne, regionalne i lokalne potrebe. Makroregionalne strategije temelje se na „funkcionalnim” regijama te su stoga najpogodnije za provedbu razvojnih strategija EU-a i ostvarivanja ciljeva tih strategija ispunjavanjem posebnih potreba i zahtjeva određenog teritorija (geografskog područja) te učinkovitom primjenom načela partnerstva;

39. ponovno naglašava da učinkovito partnerstvo znači sudjelovanje svih dionika u strateškom planiranju i postupcima donošenja odluka. To se očigledno može dogoditi samo ako su lokalne i regionalne potrebe poznate, analizirane u kontekstu EU-a i ugrađene u cjelokupnu makroregionalnu strategiju. Slično tome, provedba makroregionalnih strategija može biti uspješna samo ako se regionalnim i lokalnim akterima, kao i civilnom društvu, daju fleksibilnost, povjerenje i financijske potpore koji su im potrebni za ostvarenje ciljeva od zajedničkog europskog interesa prilagođenih lokalnim i regionalnim potrebama;

40. napominje da bi se nacionalna koordinacija sa svim ostalim razinama kreiranja politike te institucionalnim i administrativnim razinama trebala temeljiti na snažnom mandatu i proračunu namijenjenom za aktivnosti koordinacije. Koordinacija bi također mogla uključivati uspostavu mreže međusobno povezanih nacionalnih platformi za koordinaciju za svaki MRS kako bi se u svakoj zemlji sudionici omogućila uključiva provedba i kako bi se zajamčila usklađenost između različitih provedbenih strategija u državama i regijama sudionicama;

41. ističe da makroregionalnim strategijama za bolje upravljanje treba potpora Europske komisije, koja bi trebala aktivno podupirati tematsku koordinaciju na nacionalnoj razini i raditi na jačanju veza između politika EU-a i provedbe makroregionalnih strategija, usmjeravajući posebnu pozornost na regionalnu i lokalnu perspektivu. EK bi trebao organizirati česte i redovite sastanke i seminare, koji će provediteljima i ključnim dionicima pružiti bolji pregled ciljeva Unije i omogućiti razmjenu najboljih praksi između postojećih makroregionalnih strategija;

42. smatra da bi EK trebao znatno poboljšati svoju unutarnju koordinaciju diljem različitih glavnih uprava i početi rješavati postojeća preklapanja na razini politika EU-a. U idućem bi se izvješću Komisije o provedbi makroregionalnih strategija EU-a trebalo staviti još veće težište na dobre prakse koje bi se mogle prenositi s jedne strategije na drugu;

43. smatra da bi se budućim izvješćima EK-a također trebali pružiti konkretni podaci o financijskim doprinosima makroregionalnim strategijama, uključujući broj projekata kojima se pruža potpora. Naposljetku, EK bi također trebao činiti više u pogledu prijedloga za usklađivanje terminologije koja se upotrebljava za opis uloga i postupaka u okviru makroregionalnih strategija;

Praćenje, evaluacija i komunikacija

44. naglašava potrebu za praćenjem i evaluacijom načina provedbe makroregionalnih strategija radi procjene njihove učinkovitosti i lakšeg učenja o politikama. Međutim, svrha izvješćivanja treba biti jasna, kao i namjena izvješća i očekivanja od izvješća. Izvješćivanje bez jasnog cilja i svrhe nepotreban je birokratski čin;

45. smatra da bi izvješća o provedbi makroregionalnih strategija trebala služiti procjeni toga jesu li EU i nacionalne politike i dalje usklađene i primjerene za provedbu makroregionalnih strategija te bi se njima trebalo upozoravati EU i nacionalne tvorce politika na aspekte koje je potrebno promijeniti. Uvijek kada se predlaže novo zakonodavstvo, trebalo bi provesti procjenu teritorijalnog učinka radi utvrđivanja mogućih učinaka na makroregionalne strategije. Izvješća bi također trebala pomoći onima koji provode makroregionalne strategije da razumiju ostvareni napredak, poboljšaju unutarnje procese i prilagode se novim kretanjima;

46. ističe da je teritorijalna suradnja ponešto rizična i da je nije lako predvidjeti u detalje. Praćenje i evaluacija trebali bi se stoga usredotočiti na rezultate i procese suradnje a ne podatke. Propusti i pogreške mogu se dogoditi i događat će se i ne bi odmah trebali rezultirati financijskim korekcijama ili ukidanjem mjera jer bi se time spriječili inovativni ali riskantni projekti;

47. slaže se sa stajalištem EK-a da bi snažna komunikacijska strategija trebala biti dio makroregionalnih strategija i smatra da s obzirom na sadašnju situaciju u EU-u postoji potreba za upoznavanjem s dodanom vrijednošću djelovanja EU-a. Zahvaljujući makroregionalnim strategijama europski politički ciljevi vidljiviji su i jasniji građanima na lokalnoj razini. Oni stoga nude odgovor na trenutačna politička kretanja u Europi te bi mogli pružiti značajan doprinos budućoj raspravi o EU-27 koju je nedavno pokrenuo EK svojom Bijelom knjigom o budućnosti Europe;

Napomene o pojedinačnim strategijama

Strategija EU-a za regiju Baltičkog mora (EUSBSR)

48. slaže se s procjenom EK-a o provedbi i izazovima EUSBSR-a te bi želio istaknuti da je 2016. osnovana Mreža upravljačkih tijela Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) za Strategiju EU-a za regiju Baltičkog mora. Svrha je mreže pronaći načine pružanja učinkovitije financijske potpore za provedbu EUSBSR-a. Slične su mreže također uspostavljene za ostale fondove. To je primjer najbolje prakse koja se može primijeniti u drugim makroregionalnim strategijama. Još jedan primjer najbolje prakse sudjelovanje je regionalnih i urbanih mreža u okviru EUSBSR-a;

49. napominje da je početni kapital EUSBSR-a učinkovit alat za privlačenje partnera i pripremu projekata suradnje za koje se traži financijska potpora iz programa Interreg za regiju Baltičkog mora ili drugih programa financiranja. Budući da je EUSBSR prva makroregionalna strategija, ima brojne primjere najboljih praksi koji drugim makroregionalnim strategijama služe kao mjerilo;

Strategija EU-a za dunavsku regiju (EUSDR)

50. slaže se s procjenom EK-a o provedbi i izazovima EUSDR-a. Jedan od najočitijih rezultata EUSDR-a bilo je osnivanje Dunavskog transnacionalnog programa u okviru inicijative Interreg koji točno odgovara geografskom području Dunavske strategije. S pomoću EUSDR-a razvijeni su brojni projekti i mnogi od njih odobreni su u okviru Dunavskog transnacionalnog programa ili drugih izvora financiranja. Nadalje, četrnaest dotičnih zemalja je 2014. zajedno uspostavilo novo tijelo, Dunavsku stratešku točku, radi lakše provedbe EUSDR-a i uključivanja svih postojećih i potencijalnih aktera. Obje inicijative predstavljaju vrlo dobar napredak i treba im se nastaviti pružati potpora;

51. pozdravlja činjenicu da EUSDR pruža inovativnu platformu za regionalnu politiku, politiku proširenja te politiku susjedstva i da potiče sudjelovanje podnacionalnih tijela vlasti i civilnog društva, uključujući socijalne partnere;

Strategija EU-a za jadransku i jonsku regiju (EUSAIR)

52. napominje da situacija s izbjeglicama i migracijama ima golem utjecaj na zemlje jadransko-jonske regije. Drugi forum EUSAIR-a, koji je održan 11. i 12. svibnja 2017. u Janjini (Grčka), usmjerio se na načine na koji EUSAIR može pomoći u jačanju otpornosti zemalja jadransko-jonske regije u suočavanju s krizom. Rezolucijom usvojenom na Drugom forumu pozvalo se zemlje sudionice na osnivanje platforme za suradnju uz pomoć koje bi zemlje u regiji mogle bolje uskladiti svoj odgovor na krizu i učiti jedna od druge;

53. pozdravlja napore uložene u promicanje suradnje između europskih strukturnih i investicijskih fondova i Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA). To znači da bi se europskim strukturnim i investicijskim fondovima, IPA-om i drugim relevantnim nacionalnim i regionalnim izvorima financiranja trebalo doprinijeti ostvarenju ciljeva EUSAIR-a. U tom pogledu mogle bi se istražiti dodatne sinergije s EUSDR-om, kao i regionalnim i međunarodnim organizacijama. Nažalost, različita terminologija koja se koristi za opisivanje postupaka provedbe različitih programa financiranja i dalje stvara nejasnoće i koči iskorištavanje sinergija;

54. prepoznaje dodanu vrijednost koju Strategija daje postojećoj međuvladinoj i multilateralnoj suradnji koja se ostvaruje u području EUSAIR-a;

55. smatra da bi trebalo premostiti jaz između političkih izjava i sredstava dostupnih za provedbu. Ciljevi Strategije mogu se ostvariti samo ako se Strategiji dodijele financijska sredstva i alati potrebni za upravljanje;

Strategija EU-a za alpsku regiju (EUSALP)

56. napominje da je provedba EUSALP-a počela u prvoj polovici 2016. Prerano je za donošenje zaključaka, no EUSALP je zasigurno ostvario uspješan početak. Pozitivna je činjenica da je većina od sedam zemalja sudionica EUSALP-a uključena ponajprije putem svoje regionalne razine. Nacionalna/savezna razina uključena je u Izvršni odbor, ali provedba strategije uglavnom se odvija na regionalnoj razini. Nakon što bude postignuta, odgovornost na nacionalnoj/saveznoj razini mogla bi biti ključan čimbenik u pružanju sve snažnijeg poticaja toj strategiji u bliskoj budućnosti. Uključivanje lokalne i regionalne razine zasigurno će pomoći u razvoju odgovornosti i rezultirati uključivom i plodonosnom provedbom strategije u bliskoj budućnosti;

57. smatra da bi Strategija za alpsku regiju mogla doprinijeti provedbi održivog modela razvoja koji bolje prihvaćaju europske makroregije. U Europi su stanovništvo i bogatstvo koncentrirani uglavnom u gradskim i velegradskim područjima, no kako bi razvoj gradova ostao održiv, nužno je sačuvati ruralna i alpska područja koja okružuju gradove. Zaštita prirodnog bogatstva omogućuje građanima da uživaju u oazama dobrobiti, da se opskrbljuju zdravim i kvalitetnim prehrambenim proizvodima te da očuvaju bioraznolikost. Međusobna povezanost velegradskih područja – pokretača produktivnosti i katalizatora kreativnosti i inovacija – te ruralnih i planinskih područja trebat će biti ključni element za razvijanje strateških sinergija i komunikacijskih kampanja usmjerenih na građane;

58. međutim, napominje da bi, s obzirom na dugu povijest suradnje u regiji i uspješno gospodarstvo, akteri strategije EUSALP mogli biti čak ambiciozniji i premašiti suradnju koja već postoji u okviru inicijative Interreg te na taj način poslužiti kao primjer za druge makroregije. Jedna od opcija koju bi se moglo razmotriti uspostavljanje je trajne koordinacijske strukture u cilju provedbe strategije kojom bi se učinkovito podupro sustav upravljanja;

59. prima na znanje i pozdravlja zajedničko stajalište bavarskog predsjedništva i drugih uključenih regija da strategije uvrste u regulatorni okvir predstojećeg višegodišnjeg financijskog okvira;

Povlačenje Ujedinjene Kraljevine iz EU-a

60. smatra da temeljni zahtjevi makroregionalnih strategija nude realističnu osnovu na kojoj decentralizirane uprave, lokalne i regionalne vlasti te njihove zajednice u Ujedinjenoj Kraljevini mogu izgraditi buduću suradnju sa svojim partnerima u EU-u i poziva pregovarače s obje strane da to pitanje uključe u pregovore o sporazumu o povlačenju Ujedinjene Kraljevine iz EU-a.

Bruxelles, 30. studenog 2017.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Nacrt mišljenja Europskog odbora regija – Izvješće o državljanstvu EU-a za 2017.

(2018/C 164/04)

Izvjestitelj/ica: Guillermo Martínez Suárez (PSE/ES), ministar za poslove Predsjedništva Kneževine Asturije

Referentni dokument/i: Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija Jačanje prava građana u Uniji demokratskih promjena Izvješće o građanstvu EU-a za 2017.

COM(2017) 30 final/2

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Uvod i kontekst

1. uviđa da je u ovim trenucima nesigurnosti u kojima se našla Europska unija od ključne važnosti ojačati svijest građana o njihovoj pripadnosti projektu integracije koji traje već šezdeset godina, njihovo sudjelovanje u njemu te sve veće zbližavanje s njim. Europski model i dalje je privlačan, no želimo li procesu dati novi polet jedna od mjera koje treba poduzeti je osnaživanje građana na svim područjima (političkom, socijalnom, gospodarskom i kulturnom). Europsko građanstvo – stvoreno Ugovorom iz Maastrichta prije 25 godina i osmišljeno kao zajednički status svih Europljana – moglo bi poslužiti kao idealan instrument za postizanje tog cilja;
2. smatra da bi građanska prava bilo korisno ojačati zbog globalizacije koja stvara mogućnosti, ali i izazove za naše građane. U tom smislu pozdravlja raspravu koju je nedavno započela Europska komisija kako bi se o iskoristio proces globalizacije te kako bi se, razvojem snažnih socijalnih politika, zaštitili i osnažili europski građani, pridonijelo postizanju uzlazne konvergenije rasta životnog standarda i ostvarenju potrebnih potpora cjeloživotnom obrazovanju i osposobljavanju, uz posebno uključivanje privatnog sektora, a posebice skreće pozornost na ulogu koju europski strukturni i investicijski fondovi mogu imati u provođenju tih mjera u slučaju osjetljivih regija;
3. ističe potrebu da se poštovanje načela vladavine prava osigura i na lokalnoj i na regionalnoj razini jer su to razine na kojima je građani doživljavaju. Kako OR ističe ⁽¹⁾, razlog tome jest činjenica da gotovo sto tisuća lokalnih i regionalnih vlasti Europske unije snosi velik dio odgovornosti za provođenje temeljnih prava i sloboda kroz svoju interakciju s građanima u svojoj njihovoj raznolikosti;
4. u skladu sa svojim prethodnim mišljenjima o prijašnjim izvješćima o građanstvu naglašava da se ne smiju zanemariti ni socijalna dimenzija, koja je neizostavni element građanstva, ni posebna odgovornost lokalnih i regionalnih vlasti u odnosu na nju. U tom smislu, Odbor pozdravlja predanost institucija koje žele pomoći u ostvarenju uzlazne konvergenije životnog standarda, ističe da se načelo supsidijarnosti mora poštovati u europskom stupu socijalnih prava u jesen ove godine i skreće pozornost na učinak koji će Poglavlje III. tog stupa (socijalna zaštita i uključenost) imati na nadležnost lokalnih i regionalnih vlasti, među ostalim, u vezi s mjerama za zaštitu djece, određivanjem minimalnog dohotka, uključivanjem osoba s invaliditetom, pristupom stanovanju i osnovnim uslugama itd ⁽²⁾. Naglašava da svako jačanje tih prava – kao što je predloženo u dokumentu – mora biti popraćeno procjenom teritorijalnog učinka te analizom supsidijarnosti i proporcionalnosti kako bi se osiguralo poštovanje nadležnosti lokalnih i regionalnih vlasti;

⁽¹⁾ Odbor regija, RESOL-VI/020, „Vladavina prava u EU-u iz lokalne i regionalne perspektive”, 122. plenarno zasjedanje od 22. – 23. ožujka 2017.

⁽²⁾ Europska komisija, Prijedlog međuinstitucijskog proglašenja o europskom stupu socijalnih prava, Bruxelles, 26.4.2017. COM(2017) 251 final. Vidjeti također https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_hr (dokumentu je pristupljeno 15-05-2017).

5. duboko je zabrinut zbog eventualnih posljedica koje bi na građanstvo mogao imati izlazak Ujedinjene Kraljevine iz EU-a; smatra nužnim garantirati – jasno i uz puno poštovanje pravne sigurnosti – prava europskih građana i njihovih obitelji s boravištem u Ujedinjenoj Kraljevini i građana UK-a koji žive u drugim državama članicama Unije na temelju načela reciprociteta. Ovoj temi u narednim godinama treba posvetiti posebnu pažnju. Stoga je važno da se budućim sporazumom posebice pruže potrebna, djelotvorna, nediskriminirajuća i što šira moguća jamstva kojima će se osigurati zadržavanje prava građana EU-a, uključujući pravo na stalni boravak građana EU-a u Ujedinjenoj Kraljevini i građana UK-a u EU-u. Naravno, ta bi prava, u interesu pravednog rješenja, također trebala zajamčiti stanovništvu UK-a s boravištem u državama članicama Unije;

6. ohrabren pristupom strana postupku pregovora u vezi s ovim pitanjima i u želji za dobivanjem što opsežnijih, kontinuiranih i ažuriranih informacija o razvoju situacije, smatra da je potrebno osigurati točnu identifikaciju korisnika, utvrditi osnovna prava, uključujući pristup obrazovanju, zdravstvenim i socijalnim uslugama i njihovo korištenje te održati *status quo* u određenim situacijama (Sjeverna Irska, Cipar), u kojima bi prava europskih građana mogla biti posebice ugrožena. Smatra da je tijekom cijelog ovog postupka potrebno, uz suradnju s lokalnim i regionalnim vlastima, dotičnim osobama pružiti što opsežnije informacije te osigurati da ne budu žrtve bilo kojeg oblika diskriminacije ili ksenofobije;

7. imajući u vidu gore navedeno, toplo pozdravlja prijedloge koje je Europska komisija predstavila u svom Izvješću o građanstvu EU-a za 2017., za koje smatra da odgovara zadatku, odnosno započinjanju nove faze jačanja prava europskih građana; međutim, smatra da ima još prostora za poboljšanje sadržaja izvješća;

Promicanje prava povezanih s građanstvom EU-a i zajedničkih vrijednosti EU-a

8. primjećuje da europski građani najviše vjeruju lokalnim i regionalnim vlastima te da bi lokalni i regionalni političari trebali igrati važniju ulogu u postupku odlučivanja u EU-u zastupajući stajališta građana;

9. smatra da će rad lokalnih i regionalnih tijela biti ključan za nastavak provedbe prijedloga Komisije povezanih s podizanjem svijesti o pravima građana. S obzirom da se radi o upravama koje su po prirodi najbliže i najpristupačnije građanima, potrebno je osigurati njihovu uključenost u cilju olakšavanja izravnog pristupa tim podacima. U tom bi pogledu trebalo maksimalno povećati ulogu informativnih centara Europe Direct u cilju podizanja razine svijesti i informiranosti građana o njihovim pravima i mogućnostima financiranja u EU-u, događanjima i seminarima s europskom tematikom te podacima za kontakt relevantnih organizacija;

10. smatra da osvještavanje građana u prvom redu treba biti usmjereno na mlade. Oni su do sada bili najpogođeniji gospodarskom krizom, a posebice treba uzeti u obzir i njihov gubitak vjere u proces integracije i status građanstva koji im ne jamče potpun osobni i profesionalni razvoj. U skladu sa zahtjevima Europskog vijeća iz prosinca 2016., mjere koje je potrebno poduzeti – u kojima lokalne i regionalne vlasti igraju ključnu ulogu – ne trebaju samo uključivati pokretanje Europskih snaga solidarnosti, nego sve vrste mjera (pristup zapošljavanju, mobilnost, obrazovanje, razvoj vještina itd.);

11. što se tiče jačanja demokratskog načela, smatra da je doprinos lokalnih i regionalnih vlasti ključan, s obzirom na to da se radi o primarnoj i neposrednoj razini u okviru koje europski građani mogu sudjelovati u predstavničkoj demokraciji. S druge strane, uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti u dijalog s građanima i javne rasprave pridonosi promicanju participativne demokracije, što treba poticati i u budućnosti;

12. vjeruje da lokalne i regionalne vlasti, kada pružaju potpore ili socijalne naknade, također trebaju imati važnu ulogu u jamčenju prava europskih građana na boravak u drugoj državi članici. U svakom slučaju, njihovo djelovanje na području „socijalnog građanstva” treba biti u skladu s kriterijima utvrđenima Europskim pravom i s pojašnjenjima sudske prakse, čije su poznavanje i raširenost izrazito potrebni;

13. prepoznaje da je primjena prava na slobodu kretanja ljudi, razvijenu putem turističkih, kulturnih, akademskih i ekonomskih razmjena pridonijela stvaranju svijesti o europskom građanstvu i promicanju uzajamnog razumijevanja; preporučuje da se jačanjem tih veza među europskim građanima osnaži osjećaj jedinstva. Tome posebice može pridonijeti valorizacija naše kulturne raznolikosti i kulturne baštine, a europske institucije odlučile su odati im priznanje imenovanjem 2018. Europskom godinom kulturne baštine, pri čemu lokalne i regionalne vlasti igraju ključnu i stratešku ulogu u aktivnostima i inicijativama koje će se promicati u okviru Europske godine kulturne baštine;

Promicanje i poboljšanje sudjelovanja građana u demokratskom životu EU-a

14. slaže se s time da se jedna od osnovnih i najizravnijih dimenzija građanstva odnosi na sudjelovanje građana u lokalnim i regionalnim izborima; nadalje, ističe da je sudjelovanje u izborima za Europski parlament u zemlji prebivališta također važan oblik uživanja prava europskih građana, no činjenica da ti izbori podliježu različitim nacionalnim pravilima u suprotnosti je s paneuropskim pristupom; stoga predlaže usvajanje prijedloga Europskog parlamenta da izborne kampanje budu više u europskom duhu kao i preuzimanje ideje o transnacionalnim listama za biranje zastupnika u EP-u;

15. međutim, upozorava na to da se sudjelovanje u regionalnim izborima ne ubraja u prava građana EU-a. Na tom bi području bio potreban poseban zakonodavni postupak koji podliježe jednoglasnom odlučivanju (članak 25. stavak 2. UFEU-a) te stoga zaslužuje daljnje razmatranje. U međuvremenu, države članice moglo bi se pozvati da razviju razne oblike sudjelovanja koji bi bili dostupni svim građanima EU-a;

16. smatra da je usvajanje raznih mjera (širenje informacija, kampanje za podizanje svijesti, pojednostavljenje formalnosti za upis u registar birača itd.), u uskoj suradnji s lokalnim i regionalnim vlastima, neophodno radi povećanja broja europskih građana koji će sudjelovati u lokalnim izborima. Istodobno, s obzirom na sve veće sudjelovanje europskih građana u lokalnim izborima, na pitanje prava osoba s invaliditetom na potpuno političko sudjelovanje treba odgovoriti bez odgađanja i, po potrebi, u potpunosti ukloniti sve postojeće prepreke za njihovo sudjelovanje u državama članicama. Komisija bi u okviru svojih prijedloga trebala razmotriti ovo pitanje, koje je izvan nadležnosti lokalnih i regionalnih vlasti;

17. ističe da bi državljani trećih zemalja koji borave u EU-u također trebali imati priliku politički sudjelovati na lokalnoj i regionalnoj razini kao što je predviđeno pravom države boravišta;

18. podsjeća na to da se od Ugovora iz Lisabona sudjelovanje europskih građana ne ograničava na ostvarivanje prava glasa, nego pretpostavlja njihovo uključivanje u demokratski postupak putem različitih oblika participativne demokracije. U skladu s tim, lokalne i regionalne vlasti trebaju doprinijeti širenju i poznavanju ovih novih vidova sudjelovanja među europskim građanima, uključujući ih u svoje djelovanje;

19. ističe da se među ove instrumente ubraja i Europska građanska inicijativa (ECI) koja predstavlja do sada najvidljiviju dimenziju participativne demokracije unutar EU-a i koja bi mogla učvrstiti bliski odnos građana i vlasti u kojoj sudjeluju i lokalne i regionalne institucije. Komisija u svojem izvješću navodi da ta inicijativa već pet godina, od osnutka, djeluje na zadovoljavajući način, međutim jasno je da je potrebno dalje razvijati ovaj instrument i učiniti ga pristupačnijim za korisnike kako bi se u potpunosti iskoristio njegov demokratski potencijal. OR će nastaviti pažljivo pratiti razvoj Europske građanske inicijative, a trenutačno radi na preporukama za predloženu reviziju Uredbe (EU) br. 211/2011;

20. pozdravlja nedavnu sudsku praksu Općeg suda u vezi s ECI-jem kojom se nastoje ograničiti široka diskrecijska prava Komisije i povećati mogućnosti tih inicijativa da utječu na sve vrste postupaka⁽³⁾ te stoga poziva na reformu tog instrumenta, kako bi se istinski ojačala uloga građana u političkim i pravnim postupcima EU-a;

Jednostavniji svakodnevni život građana Europske unije

21. upozorava na to da se lokalne i regionalne uprave svakodnevno moraju baviti brojnim formalnostima za građane. One često predstavljaju prvu administrativnu točku kojoj se građani obraćaju;

⁽³⁾ Presuda Općeg suda od 3. veljače 2017., Bürgerausschuss für die Bürgerinitiative Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe protiv Europske komisije, T-646/13, ECLI:EU:T:2017:59; Presuda Općeg suda od 10. svibnja 2017., Michael Efler i drugi/Komisija, T-754/14

22. međutim, primjećuje da se europski građani žale na nedostatak informacija te dugotrajnost i složenost mnogih administrativnih postupaka potrebnih za ostvarenje prava na slobodu kretanja i boravak u drugim državama članicama. Kritike mogu proizlaziti iz toga što javne vlasti – uključujući lokalne i regionalne vlasti – ne pridaju dovoljno pozornosti prijedlozima, očekivanjima i potrebama građana tijekom komunikacije s administracijom. Ističe važnost jednostavnih i transparentnih pravila kako bi se građanima EU-a omogućilo da žive u drugim državama EU-a i u potpunosti sudjeluju u socijalnom životu dotične zemlje. Uvažava potrebu za pristupom koji počiva na višerazinskom upravljanju u okviru kojeg sve razine vlasti trebaju surađivati na olakšavanju tog procesa;

23. smatra da bi mjere koje je Komisija predvidjela u vezi sa stvaranjem „jedinstvenog digitalnog portala”, uz nacionalne uprave, trebale uključivati i lokalne i regionalne administracije, koje bi usvojile opći pristup u ovom prvom koraku k potrebnom postupku administrativnog pojednostavnjenja i racionalizacije; stoga smatra da bi, budući da je jačanje europskog građanstva temeljenog na demokratskim vrijednostima utvrđenima člankom 2. Ugovora o Europskoj uniji, izravno povezano s različitim javnim upravama koje osiguravaju poštovanje načela transparentnosti, bilo korisno da institucije Europske unije surađuju s lokalnim i regionalnim vlastima i stave im na raspolaganje tehničke alate i odgovarajuća financijska sredstva kojima bi se osigurala učinkovita primjena načela transparentnosti i dobrog upravljanja na različitim razinama europske javne uprave kao i u prostoru razmjene i evaluacije iskustava;

24. napominje da se zbog toga što žive u blizini granice stanovnici pograničnih područja svakodnevno suočavaju s preprekama u ostvarivanju svoga prava na slobodu kretanja. Prekogranični radnici najčešće su ti koji nailaze na brojne prepreke mobilnosti uzrokovane nedovoljnom koordinacijom zakonodavstva relevantnih država članica u područjima socijalne zaštite, izravnog oporezivanja i poreznih povlastica, kao i zakonodavstva na području rada, što im onemogućuje ostvarivanje prava na jednake prilike u pristupu radu. Pitanje što njihovo građanstvo EU-a uključuje, odnosno što bi moglo uključivati, trebalo bi također biti važno za EU zato što su baš u ovim europskim pograničnim područjima već vidljive europske ideje i zajedničke vrijednosti. Europska komisija trebala bi olakšati prekogranični dijalog, postupke i sudjelovanje u pograničnim područjima i u sklopu prekogranične suradnje te poticati države članice na učinkovitiju koordinaciju vlastitog zakonodavstva u cilju zaštite prava stanovnika prekograničnih regija;

25. smatra da bi također moglo biti korisno u obzir uzeti dobre prakse proizašle iz sudjelovanja lokalnih vlasti u programu „Pametni gradovi”. Uzimanje tih praksi u obzir moglo bi poboljšati nove instrumente koje Komisija planira uvesti;

Jačanje sigurnosti i promicanje jednakosti

26. ističe da rad lokalnih i regionalnih vlasti posebno važan za promicanje jednakih prilika; u tom smislu s obzirom da je financijska uključenost neophodan aspekt građanstva EU-a jer ima važnu ulogu u smanjenju siromaštva i nejednakosti dohotka te povećanju gospodarskog rasta, lokalne i regionalne vlasti trebale bi razvijati partnerstva koja bi omogućila uvođenje mjera za sprečavanje financijske isključenosti i prezaduženosti te borbu protiv tih pojava, pri čemu bi se posebna pozornost posvetila najranjivijim skupinama;

27. smatra da je u pogledu predloženih mjera za borbu protiv nasilja u obitelji od temeljne važnosti potaknuti države članice da provode Direktivu 2011/99/EU, omogućiti njihovo sudjelovanje u Istanbulskoj konvenciji te uzeti u obzir ulogu lokalnih i regionalnih vlasti, s obzirom na to da na lokalnoj i regionalnoj razini postoje programi koji se bave tom temom (usmjeravanje, vođenje skloništa za prihvat žrtava, financijski dodaci i potpore itd.);

28. što se tiče mjera usmjerenih na usklađivanje profesionalnog i privatnog života, ističe da je uloga ovih uprava također ključna, s obzirom da su zadužene za mjere potpore, školske rasporede itd. U tom pogledu sa zadovoljstvom prima na znanje prijedloge sadržane u zakonodavnoj inicijativi koju je o toj temi podnijela Komisija; Kada je riječ o boljoj usklađenosti poslovnog i privatnog života, ističe također da je poželjno da se na europskoj razini promiču najbolje prakse i politike koje razvijaju pojedinačne regije i lokalna tijela na području potpore za obitelji u teškom položaju, a posebice za višečlane obitelji;

29. naglašava da inicijative razvijene na lokalnoj i regionalnoj razini za borbu protiv diskriminacije i rješavanje problema nedovoljne društvene prihvaćenosti koju trpe članovi LGBTI zajednice imaju posebnu važnost u promicanju jednakosti;
30. podsjeća na važnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u promicanju mjera usmjerenih na olakšavanje integracije i ravnopravnog sudjelovanja osoba s invaliditetom; s tim u vezi podržava projekt iskaznice EU-a za osobe s invaliditetom: instrument koji osobama s invaliditetom daje pravo na određene povlastice (posebno na području kulture, prometa, razonode i sporta) u svim zemljama sudionicama projekta;
31. u pogledu mjera usmjerenih na manjine Roma/Sintija i druge manjine, ističe ključnu ulogu regionalnih i lokalnih vlasti na područjima poput socijalne pomoći, školovanja, stanovanja itd.;
32. primjećuje da se predloženim mjerama za jednakost ne uzimaju u obzir posebne potrebe mladih. Poteškoće pri pristupu zapošljavanju ili s tim povezane nesigurnosti važan su element koji otežava njihovo uživanje jednakih prava koja su im kao ljudima i građanima zajamčena Osnivačkim ugovorima i Poveljom o temeljnim pravima. U tim okolnostima, nezadovoljstvo među mladima može se pretvoriti u otvoreno neprijateljstvo prema europskom projektu pod okriljem populističkih i ksenofobnih pokreta ili u radikalizaciju;
33. smatra da je, zbog neospornog poboljšanja u osposobljavanju mladih Europljana putem sve većeg pristupa europskim programima za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport – koji su danas obuhvaćeni programom Erasmus+ – još potrebnije razviti mjere kojima bi se olakšao njihov prijelaz iz sustava obrazovanja na radno mjesto, uz omogućavanje stjecanja novih kvalifikacija za mlade i poboljšanja njihove zapošljivosti, kako iskorištavanjem inicijativa koje su na tom polju već pokrenula lokalna tijela vlasti (primjerice uz pomoć ESF-a), tako i putem uže suradnje uključenih sektora, jer bi se time nadvladala kontradiktorna situacija u kojoj najobrazovanija europska generacija ima najviše poteškoća u pronalasku kvalitetnih radnih mjesta. Naposljetku, ističe da je, želi li se mlade približiti Europskoj uniji i njezinim vrijednostima, od ključne važnosti povećati njihovu zapošljivost.

Bruxelles, 30. studenog 2017.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija – Modernizacija školskog i visokog obrazovanja

(2018/C 164/05)

Izvjestitelj:	Csaba Borboly (RO/EPP), predsjednik Vijeća okruga Harghita
Referentni dokument/i:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o obnovljenom programu EU-a za visoko obrazovanje
	COM(2017) 247 final
	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Razvoj škola i izvrsnost u nastavi kao preduvjeti za uspješan život
	COM(2017) 248 final
	Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom
	COM(2017) 249 final

I. PREPORUKE ZA AMANDMANE

Amandman 1.

Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom

Uvodna izjava 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Zapošljivost osoba sa završenim obrazovanjem i osposobljavanjem izaziva zabrinutost u mnogim državama članicama, osobito zato što se stopa zaposlenosti osoba koje su nedavno završile visoko obrazovanje u Uniji nije potpuno oporavila nakon financijske krize 2008. te se zaposlenost osoba sa završenim strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem razlikuje među državama članicama.	Zapošljivost osoba sa završenim obrazovanjem i osposobljavanjem izaziva zabrinutost u mnogim državama članicama, osobito zato što se stopa zaposlenosti osoba koje su nedavno završile visoko obrazovanje u Uniji nije potpuno oporavila nakon financijske krize 2008. te se zaposlenost osoba sa završenim strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem razlikuje među državama članicama i regijama i često u ovisnosti o njihovom geografskom položaju. Potrebno je voditi računa o posebnom položaju najudaljenijih regija s obzirom na to da je u njima stopa nezaposlenosti među najvišima u Europi.

Obrazloženje

Osim razlika među državama članicama, treba u obzir uzeti i regionalne razlike.

Amandman 2.

Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom

Uvodna izjava 6.

Tekst Komisije	Amandman OR-a
Iako mnoge države članice razvijaju sustave za praćenje, razmjena znanja, dobre prakse i uzajamnog učenja ograničena je.	Iako mnoge države članice te lokalne i regionalne vlasti razvijaju sustave za praćenje, razmjena znanja, dobre prakse i uzajamnog učenja ograničena je.

Obrazloženje

Države članice nisu jedine koje razvijaju sustave za praćenje, razvijaju ih i pojedine lokalne i regionalne vlasti koje promiču zapošljavanje u pojedinim zonama ili regijama.

Amandman 3.

Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom

Uvodna izjava 9.

Tekst Komisije	Amandman OR-a
Države članice pozvale su na djelovanje na razini Unije s ciljem poboljšanja protoka informacija o zapošljivosti, neusklađenosti postojećih i traženih vještina te potrebama tržišta rada. Konkretno, u Zajedničkom izvješću Vijeća i Komisije za 2015. godinu o provedbi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.) predlaže se promicanje relevantnosti visokog obrazovanja za tržište rada i društvo, među ostalim boljim uvidom u potrebe i ishode na tržištu rada i njihovim predviđanjem, npr. praćenjem karijera osoba s diplomom.	Države članice pozvale su na djelovanje na razini Unije s ciljem poboljšanja protoka informacija o zapošljivosti, neusklađenosti postojećih i traženih vještina te potrebama tržišta rada na maksimalnoj razini raščlambe . Konkretno, u Zajedničkom izvješću Vijeća i Komisije za 2015. godinu o provedbi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.) predlaže se promicanje relevantnosti visokog obrazovanja za tržište rada i društvo, među ostalim boljim uvidom u potrebe i ishode na tržištu rada i njihovim predviđanjem, npr. praćenjem karijera osoba s diplomom.

Obrazloženje

Maksimalna razina raščlambe omogućit će izradu poboljšanih politika i sporazuma koji su u skladu s utvrđenim potrebama.

Amandman 4.

Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom

Uvodna izjava 10.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
U Zaključcima iz Rige iz 2015. o novom skupu srednjoročnih ciljeva u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za razdoblje od 2015. do 2020. države članice obvezale su se na uspostavu kontinuiranih sustava informiranja i povratnih informacija, i to mjerama kao što su upotreba podataka o zapošljivosti osoba sa završenim SOO-om i kombiniranje podataka o učenju, ulasku na tržište rada i razvoju karijere, čime se razvijaju sposobnosti dionika na nacionalnoj razini da upotrijebe podatke o osobama s diplomom za prilagodbu kurikulumu, profesionalnih profila i sadržaja kvalifikacija SOO-a novim gospodarskim i tehničkim zahtjevima.	U Zaključcima iz Rige iz 2015. o novom skupu srednjoročnih ciljeva u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za razdoblje od 2015. do 2020. države članice obvezale su se na uspostavu kontinuiranih sustava informiranja i povratnih informacija, i to mjerama kao što su upotreba podataka o zapošljivosti osoba sa završenim SOO-om i kombiniranje podataka o učenju, ulasku na tržište rada i razvoju karijere, čime se razvijaju sposobnosti dionika na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini da upotrijebe podatke o osobama s diplomom za prilagodbu kurikulumu, profesionalnih profila i sadržaja kvalifikacija SOO-a novim gospodarskim i tehničkim zahtjevima.

Obrazloženje

Lokalni i regionalni akteri danas imaju važnu ulogu i u području obrazovanja i tržišta rada.

Amandman 5.

Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom

Točka 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(a) prikupljanje relevantnih administrativnih podataka iz baza podataka iz područja obrazovanja, poreza i socijalne sigurnosti;	(a) prikupljanje relevantnih administrativnih podataka iz baza podataka iz područja obrazovanja, poreza i socijalne sigurnosti, a da se pritom regionalnim ili lokalnim vlastima ne nametne dodatno opterećenje;

Obrazloženje

Novi administrativni zadaci koji bi nastali kao posljedica ove mjere ne smiju povećati proračunske potrebe više nego što je nužno za postizanje planiranih rezultata.

Amandman 6.

Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom

Točka 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(c) mogućnost da tijela javne vlasti povezuju anonimizirane podatke iz različitih izvora kako bi dobila potpuniji pregled ishoda osoba s diplomom;	(c) mogućnost da tijela javne vlasti povezuju, unutar granica i preko njih , anonimizirane podatke iz različitih izvora kako bi dobila potpuniji pregled ishoda osoba s diplomom;

Obrazloženje

S obzirom na sve veću mobilnost onih koji uče, potpuniji pregled ishoda osoba s diplomom zahtijeva pristup podacima iz većeg broja država članica, a ne samo jedne.

Amandman 7.

Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom

Točka 2.

Tekst Komisije	Amandman OR-a
prikupljaju podatke koji uključuju (a) sljedeće kvantitativne podatke: i. sociobiografske i socioekonomske informacije, ii. intenzitet studija, iii. metodu studija, iv. kvalifikaciju/kvalifikacije, v. prikupljene bodove, vi. područje studiranja, vii. zapošljavanje ili daljnje obrazovanje i osposobljavanje, viii. prihode, ix. vrstu ugovora, x. radni status, xi. zanimanje, profesionalni status i/ili djelatnost, xii. geografsku i/ili sektorsku mobilnost; (b) sljedeće kvalitativne podatke: i. relevantnost studija za zapošljavanje, ii. sudjelovanje u volonterskim aktivnostima i društveni angažman, iii. napredovanje u karijeri i zadovoljstvo iv. percepciju kvalitete i relevantnosti njihova iskustva u obrazovanju i osposobljavanju;	prikupljaju podatke <i>s maksimalnom razinom raščlambe</i> koji uključuju (a) sljedeće kvantitativne podatke: i. sociobiografske i socioekonomske informacije, ii. intenzitet studija, iii. metodu studija, iv. kvalifikaciju/kvalifikacije, v. prikupljene bodove, vi. područje studiranja, vii. zapošljavanje ili daljnje obrazovanje i osposobljavanje, viii. prihode, ix. vrstu ugovora, x. radni status, xi. zanimanje, profesionalni status i/ili djelatnost, xii. geografsku i/ili sektorsku mobilnost; (b) sljedeće kvalitativne podatke: i. relevantnost studija za zapošljavanje, ii. sudjelovanje u volonterskim aktivnostima i društveni angažman, iii. napredovanje u karijeri i zadovoljstvo, iv. percepciju kvalitete i relevantnosti njihova iskustva u obrazovanju i osposobljavanju;

Obrazloženje

Maksimalna razina raščlambe omogućuje jasniju sliku problema koje treba riješiti.

Amandman 8.

Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom

Točka 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Longitudinalna istraživanja o osobama s diplomom 3. potiču velik, reprezentativan i kontinuiran odaziv na takva longitudinalna istraživanja, uključujući praćenje osoba s diplomom koje su se odselile, bilo u svrhu obrazovanja i osposobljavanja ili nakon njihova završetka;	Longitudinalna istraživanja o osobama s diplomom 3. potiču velik, reprezentativan i kontinuiran odaziv na takva longitudinalna istraživanja, uključujući praćenje osoba s diplomom koje su se odselile, bilo u svrhu obrazovanja i osposobljavanja ili nakon njihova završetka, i onih koje su se vratile nakon što su završile neki stupanj visokog ili strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u nekoj drugoj državi članici ili u bilo kojoj trećoj zemlji, posebno u područjima koja graniče s nekom od zemalja Unije.

Obrazloženje

Na sve povezanijem tržištu rada EU-a i u kontekstu visoke mobilnosti onih koji uče, cilj obrazovnih sustava svih država članica je poboljšati stjecanje većeg broja vještina i zapošljivost. U tom smislu, praćenje osoba s diplomom mora nadići nacionalne granice.

Amandman 9.

Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom

Točka 5.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(e) doprinosa razvoju politika na nacionalnoj razini i na razini Unije;	(e) doprinosa razvoju politika na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini i na razini Unije;

Obrazloženje

Lokalne i regionalne vlasti važni su akteri na području obrazovanja i u kontekstu intervencija na tržištu rada.

Amandman 10.

Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom

Točka 9.

Tekst Komisije	Amandman OR-a
prema potrebi podupre izgradnju kapaciteta u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za uspostavu sustava za praćenje osoba s diplomom, i to na temelju dobre prakse utvrđene sveobuhvatnim evidentiranjem u državama članicama, te olakša suradnju nadležnih tijela, ustanova strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i službi za profesionalno usmjeravanje pri upotrebi podataka prikupljenih praćenjem osoba s diplomom.	prema potrebi podupre izgradnju kapaciteta u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za uspostavu sustava za praćenje osoba s diplomom, i to na temelju dobre prakse utvrđene sveobuhvatnim evidentiranjem u državama članicama na njihovim različitim nacionalnim, regionalnim i/ili lokalnim razinama , te olakša suradnju raznih nadležnih tijela, ustanova strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i službi za profesionalno usmjeravanje pri upotrebi podataka prikupljenih praćenjem osoba s diplomom.

Obrazloženje

Potrebno je priznati ključnu ulogu različitih tijela svake države članice.

Amandman 11.

Prijedlog preporuke Vijeća o praćenju osoba s diplomom

Točka 11.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
osigura da su prikupljeni podaci i povezane analize dostupni za upotrebu državama članicama i dionicima, među ostalim putem postojećih internetskih alata EU-a;	osigura da su prikupljeni podaci i povezane analize dostupni za upotrebu državama članicama te regionalnim i lokalnim vlastima, ali i dionicima, pri čemu treba, s jedne strane, zajamčiti da osobni podaci budu zaštićeni te da pristup tim podacima bude opravdan općim interesom ili potrebama istraživanja ili strateškog planiranja , među ostalim putem postojećih internetskih alata EU-a;

Obrazloženje

Jasno je da lokalnim i regionalnim vlastima treba garantirati takav pristup, ali ga dionicima valja ograničiti ovisno o namjeni.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA**EUROPSKI ODBOR REGIJA**

1. Komisijin prijedlog za preporuku Vijeća smatra dobrodošlim, ali sramežljivim prvim korakom na području europske suradnje, imajući na umu da je dostupnost usporedivih informacija o (ne)zaposlenosti osoba s diplomom u EU-u od ključnog značaja za rješavanje, među ostalim, pitanja odljeva mozgova u europskim regijama i izvan njih. Ta bi dostupnost Komisiji također omogućila da svoje preporuke o politikama iznosi na ujednačen način, u okviru globalnog pristupa;

2. pozdravlja činjenicu da Komisija nastavlja pridavati posebnu pozornost pitanjima povezanima s novim kretanjima u području obrazovanja. Obrazovanje je europska povijesna stečevina i jedan od glavnih pokretača konkurentnosti država članica i regija te osnova jednakih mogućnosti, socijalne mobilnosti i europskog građanstva;

3. nudi svoju podršku Europskoj komisiji u okviru ovog postupka kojim bi se mogla ojačati kompatibilnost i interoperabilnost različitih europskih sustava obrazovanja, osposobljavanja i visokog obrazovanja, uz strogo poštovanje nadležnosti država članica za nastavni sadržaj i ustroj obrazovnog sustava; u tom smislu, smatra da predložena aktivnost, takva kakva jest, ne dovodi u pitanje supsidijarnost te naglašava važnost poštovanja načela supsidijarnosti kako bi se osiguralo da se ne stvore nova financijska ili administrativna opterećenja;

4. pozdravlja činjenicu da Europska komisija u Komunikaciji navodi da bi, kad bi se svim mladim ljudima zaista osiguralo stjecanje cijelog niza ključnih vještina, bio napravljen važan korak ka ostvarenju jednakih mogućnosti za građane EU-a, čime ponavlja prijedlog prvi puta iznesen u mišljenju Europskog odbora regija „Europska suradnja u području mladih (2010. – 2018.)“;

5. naglašava da pristup obrazovnim mogućnostima ne smije biti uvjetovan obiteljskim prihodima, podrijetlom i jezikom učenika i da ravnopravnost treba biti u središtu europskih školskih i visokoškolskih obrazovnih sustava jer će se tako svim građanima EU-a omogućiti ostvarenje njihova potencijala. Odbor pozdravlja pristup Komisije koji prepoznaje potrebu za povećanjem ulaganja u obrazovanje i osposobljavanje, između ostalog kako bi se riješio problem napuštanja škola i sveučilišta, te kako bi lokalne i regionalne vlasti mogle svima jamčiti pravo na obrazovanje i ukloniti prepreke koje ograničavaju mogućnost odabira i prije svega mogućnost stjecanja obrazovanja;

6. ističe da se ideja građanskog sveučilišta može ostvariti samo ako se Unija i države članice budu istinski i primjereno savjetovale s lokalnim i regionalnim vlastima tijekom izrade politika visokog obrazovanja; poziva Europsku komisiju da iznova potakne Bolonjski proces i da na nekim područjima poduzme potrebne mjere, i to posebice na području brzog, pa i automatskog, priznavanja diploma i stručnih kvalifikacija te utvrđivanja njihove ekvivalentnosti, uključujući doktorate i druga akademska zvanja;

7. smatra da je digitalizacija prilika za rješavanje različitih izazova s kojima se suočava obrazovni sustav, kao i ključan element za njegovu modernizaciju. Digitalizacija, među ostalim, može olakšati:

- uključivu nastavu izrađenu po mjeri, posebice za razrede s učenicima s miješanim sposobnostima,
- učenje na daljinu, primjerice u cilju pokrivanja najizoliranijih ili udaljenih područja, kao i manje dostupnih skupina,
- prikazivanje napretka u učenju koji je ostvario učenik, olakšavanje ocjenjivanja za učitelje i smanjenje administrativnog opterećenja;

8. skreće pozornost na činjenicu da u pogledu modernizacije visokog obrazovanja i obrazovanja općenito nije dovoljno raspravljati samo o ciljevima, posebice stoga što je planiranje sredstava za fondove EU-a za sljedeće programsko razdoblje već u tijeku te da zbog toga treba ustrajati na predviđanju posebnih potpora za projekte i mjere namijenjene razvoju programa osposobljavanja te školske i visokoobrazovne infrastrukture u manje razvijenim regijama za razdoblje nakon 2020. godine;

9. naglašava da se jednake mogućnosti u pogledu pristupa visokom obrazovanju, uključujući za učenike iz regija u nepovoljnom položaju, udaljenih ili najudaljenijih regija ili manjinskih zajednica, mogu bolje zaštititi ako je javni obrazovni sustav kojem oni imaju pristupa učinkovit, djelotvoran i uključiv;

10. ističe da mogućnosti putovanja i kulturne razmjene u EU-u (primjerice putem programa Erasmus) mogu obogatiti iskustvo studenata tijekom obrazovanja i u njima potaći osjećaj građanstva EU-a; u tom smislu podsjeća da je nužno osigurati jednake mogućnosti na polju mobilnosti kako bi se zajamčila njezina dostupnost pod jednakim uvjetima za sve mlade ljude, neovisno o tome gdje žive.

11. smatra da bi bilo korisno promicati širenje sustava dodatnog osposobljavanja i drugih programa za nadoknađivanje kojima se olakšava prijelaz na višu razinu obrazovanja, istodobno podržavajući na odgovarajući način razmjenu najboljih praksi na tom području;

12. predlaže da se preispita prijedlog prema kojem bi financiranje institucija visokog obrazovanja trebalo biti usmjerenije na rezultate kako bi se time na odgovarajući način uzeli u obzir posebni izazovi s kojima se suočavaju sveučilišta od regionalne i lokalne važnosti, a posebice institucije visokog obrazovanja koje pohađa mali broj studenata iz manjinskih zajednica, a čiji nestanak ne bi nanio znatnu štetu samo kulturi i gospodarstvu već i samim zajednicama;

13. skreće pozornost na činjenicu da su potrebne nove mjere internacionalizacije visokog obrazovanja, osobito u pogledu zajedničkih europskih i međunarodnih programa razmjene i mobilnosti, diploma te proširenja programa Erasmus na zemlje kandidatkinje i susjedne treće zemlje, pri čemu je potrebno poštovati odgovarajuće zahtjeve kvalitete;

14. primjećuje da sredstva trenutno dostupna za internacionalizaciju obrazovnih sustava i sustava strukovnog obrazovanja koji prethode visokom obrazovanju nisu dovoljna te stoga smatra nužnim u tu svrhu sustavno koristiti nove europske i nacionalne, kao i regionalne i lokalne, resurse;

15. s obzirom na to da, u okviru postojećeg sustava visokog obrazovanja i osposobljavanja, spremnost, kvalifikacije i sposobnosti diplomiranih osoba često ne zadovoljavaju potrebe tržišta rada i uvjete zapošljivosti, preporučuje da se poduzmu koraci kako bi se u visoko obrazovanje uveli koncepti osposobljavanja temeljeni na potrebama koji bi, primjerice, studentima omogućili slobodan izbor predmeta ponuđenih na različitim sveučilištima, uz uključivanje svih relevantnih dionika, pa i lokalnih poslodavaca, te savjetovanje s njima. Kad studenti završe te tečajeve osposobljavanja, mogu im se priznati ocjene jednakovrijedne onima stečenima na redovnim programima visokog obrazovanja;

16. podržava dvojni sustav učenja koji povezuje ponudu obrazovanja i stručnog osposobljavanja s lokalnom okolinom, pri čemu se u obzir uzimaju konkretne potrebe na lokalnom tržištu rada, među ostalim i putem organizacijskih modela koji jamče zajedničku odgovornost javnih i privatnih subjekata za postizanje zajedničkih ciljeva. Podržava jačanje učenja kroz rad, primjerice naukovanja i strukovnog pripravnništva, jer se time pruža prilika za razvijanje kompetencija usklađenih s potražnjom na tržištu rada;

17. smatra da treba razvijati kratke tečajeve osposobljavanja radi ostvarenja veće fleksibilnosti sustava visokog obrazovanja i eventualnog postizanja ekvivalentnosti između, s jedne strane, tečajeva koji se pohađaju u okviru poduzeća ili dodatnog osposobljavanja koje organiziraju stručne organizacije i komore te, s druge, visokog obrazovanja. Pritom treba osigurati da se uspješni završetak takvih tečajeva, barem djelomično i poštujući odgovarajuće zahtjeve kvalitete, prizna kao ekvivalent jednog ili više predmeta završenih u okviru sveučilišnog studija;

18. naglašava potrebu da se promicanjem strukovnih tečajeva u sklopu tehničkih škola i sveučilišta ojača strukovno osposobljavanje u okviru visokog obrazovanja;

19. smatra da, osim što treba poštovati autonomiju sveučilišta, javnosti na raspolaganje treba staviti ne samo sveučilišne tečajeve koji se održavaju u učionicama, već i internetske tečajeve, u skladu s idejom „universitasa“;

20. sa zabrinutošću primjećuje da, iako se u okviru europskih sveučilišta provode važna istraživanja financiranih iz okvirnog programa Obzor 2020. ili nacionalnih javnih proračuna, njihovi rezultati vrlo često nisu dostupni bez naknade, barem kad se radi o stručnjacima, predavačima u ustanovama koje ne spadaju u sustav visokog obrazovanja ili eventualno drugim zainteresiranim osobama, što znatno ograničava učinak europskog sustava za istraživanje i razvoj te nastavnicima i osobama koje pohađaju obuku, a nemaju dovoljna sredstva, ograničava pristup najnovijim rezultatima istraživanja;

21. slaže se s time da su pedagoške, psihološke i metodološke pripreme nastavnika, instruktora i profesora u visokom obrazovanju ključni preduvjet uspješnog obrazovanja u budućnosti te stoga smatra da je nužno u tom području koje se razvija velikom brzinom razmjenjivati dobre prakse (s kojima bi se nastavno osoblje moglo upoznati i usvojiti ih putem mobilnosti koju im nudi program Erasmus) i podržavati zajedničke inovacijske projekte, uključujući inicijative koje se odnose na programe osposobljavanja i obrazovanja osoblja zaduženog za obuku i daljnje osposobljavanje nastavnika i instruktora; povrh toga, tehnološko usavršavanje nastavnog osoblja, naročito u određenim regijama, može unaprijediti kvalitetu poučavanja, a time i smanjiti razlike u uspješnosti koje još uvijek postoje između regija i država

22. izražava zabrinutost zbog Brexita koji bi mogao ugroziti prava osoba s diplomom, učenika i studenata visokog obrazovanja koji se obrazuju u Ujedinjenoj Kraljevini; naglašava da se taj rizik ne odnosi samo na promjene do kojih će u odnosu na njih vjerojatno doći u obrazovnoj politici Ujedinjene Kraljevine, već i na nesigurnost u pogledu priznavanja i utvrđivanja ekvivalentnosti njihovog osposobljavanja, kvalifikacija i diploma u državama članicama. Budući da su tom riziku izložene sve države EU-a, moglo bi se opravdati poduzimanje zajedničkih mjera na razini EU-a;

23. poziva Europsku komisiju da se u kontekstu povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz EU-a i uz uvažavanje načela reciprociteta pobrine za to da izlazak Ujedinjene Kraljevine nanese što manju popratnu štetu, primjerice da ne dovede do smanjenja postojeće stalne i izvrsne suradnje s institucijama visokog obrazovanja i centrima za istraživanje i razvoj u Ujedinjenoj Kraljevini, čak i po cijenu razumnog proračunskog opterećenja;

24. skreće pažnju na činjenicu da bi demografski i obrazovni vrtlog mogao za sobom na dno povući neke od manje razvijenih regija jer se ta dva procesa međusobno potiču, što bi moglo dovesti do daljnjeg slabljenja njihove konkurentnosti i degradacije obrazovnih sustava; stoga poziva na izradu strateških rješenja kojima će se potaknuti mobilnost učenika i studenata te, po potrebi, olakšati njihov eventualni povratak u regiju podrijetla;

25. smatra da je krajnje vrijeme za ulaganje znatnih sredstava u obrazovnu infrastrukturu kako najrazvijenih, tako i manje razvijenih regija, pri čemu u svakom trenutku treba voditi računa o tome da se koordinirana ulaganja prilagode regionalnim posebnostima. U tom pogledu treba posebice predvidjeti da se za regionalne aktivnosti namijenjene razvoju obrazovanja osigura veća potpora Europske investicijske banke i europskih fondova;

26. ističe da bi podređivanje sustava visokoškolskog obrazovanja, osposobljavanja i javnog obrazovanja zahtjevima učinkovitosti, izravne konkurentnosti i brze ili trenutne zapošljivosti moglo ugroziti određene discipline i zanimanja čiji bi nestanak, usprkos tome što se u njima nudi vrlo mala mogućnost zapošljavanja osoba s diplomom, nanio neprocjenjivu srednjoročnu i dugoročnu štetu europskoj kulturi, umjetnosti, visokoj znanosti i lokalnom znanju;

27. naglašava da u pogledu ustanova za obrazovanje, osposobljavanje i, po potrebi, visoko obrazovanje u kojima se nastava održava na jezicima nacionalnih ili etničkih manjina, treba poduzeti sve kako bi se spriječilo bilo kakvo ograničavanje pristupa manjinskih učenika obrazovanju i kako bi se uspostavili sustavi koji svim diplomiranim osobama iz manjinskih skupina ili migrantima unutar EU-a omogućavaju jednak pristup daljnjem osposobljavanju i zapošljavanju kao drugim diplomiranim osobama;

28. uviđa da u više država članica vjerske obrazovne ustanove te ustanove za obrazovanje, osposobljavanje i visoko obrazovanje kojima upravljaju crkve i vjerske organizacije značajno doprinose školskom i visokom obrazovanju u Europi, pa ih se stoga ne smije diskriminirati, kao niti jednu obrazovnu ustanovu, ako provode nacionalni obrazovni kurikulum. Istodobno ističe da svjetovno obrazovanje i poštovanje različitih vjera i vjerovanja predstavlja temelj europske integracije;

29. smatra da temeljni izazovi upravljanja migracijskom krizom i situacijom u kojoj se nalaze izbjeglice, tražitelji azila i osobe koje se nalaze u istovjetnim okolnostima uključuju utvrđivanje vještina, sposobnosti i kvalifikacija tih osoba te, po potrebi, utvrđivanje ekvivalentnosti njihovih diploma, bez čega nije moguća istinska integracija ni u obrazovni sustav ni na tržište rada; stoga ponavlja poziv na pružanje podrške državama članicama kako bi se tim ljudima omogućilo utvrđivanje vještina, upoznavanje s jezikom, unapređenje vještina i druge mjere za poticanje uključivanja u svijet rada i u društvo. Također bi trebalo biti moguće bez odgađanja ocijeniti vještine i kvalifikacije koje su ljudi stekli u svojoj zemlji podrijetla. ⁽¹⁾ Smatra da se treba savjetovati s relevantnim lokalnim i regionalnim vlastima kako bi se omogućilo zajedničko i učinkovito upravljanje situacijom uz vođenje računa o ciljevima na području integracije, jednakih mogućnosti i ljudskih prava;

30. poziva Europsku komisiju da razmotri načine na koje se u obrazovnom sustavu može ojačati sportsko i zdravstveno obrazovanje, pri čemu posebnu pozornost treba posvetiti osnovnoškolskom obrazovanju i potpori programima izvanškolskih aktivnosti. Obrazovanje usmjereno na zdravlje treba biti sveobuhvatno, odnosno obuhvaćati i fizičko i mentalno zdravlje, radi sprečavanja pojave školskog uznemiravanja i nasilja;

⁽¹⁾ Mišljenje OR-a „Novi program vještina za Europu” (COR-2016-04094).

31. naglašava da bi obrazovanje i osposobljavanje trebali promicati toleranciju i vrijednosti na kojima se temelji EU, odnosno poštovanje ljudskog dostojanstva, slobodu, demokraciju, jednakost, vladavinu prava i poštovanje ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina, u cilju suzbijanja radikalizacije, isključenosti, ksenofobije i opasnosti od širenja različitih oblika ekstremizma;

32. izričito traži da se, u okviru zajedničkih napora koji se poduzimaju za učinkovito smanjenje razlika među različitim regijama, pruži odgovarajuća pomoć određenim manje razvijenim regijama kako bi ih se osnažilo da mogu modernizirati školsko i visokoškolsko obrazovanje i istodobno nastaviti s razvojem strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Pritom valja napomenuti da su u nekima od tih regija mogućnosti zapošljavanja većim dijelom otvorene onima koji su završili strukovno obrazovanje i osposobljavanje te da bi se gospodarska i socijalna situacija u tim regijama dodatno pogoršala kad bi se iz njihovih prioriteta izbacio razvoj te vrste obrazovanja;

33. slaže se s Komisijom da bi u području obrazovanja, osposobljavanja i visokog obrazovanja šira upotreba instrumenata višerazinskog upravljanja i, u opravdanim slučajevima, decentralizacija, mogle na odgovarajući način potačiti suradnju i partnerstvo između određenih regija, posebice pograničnih regija i regija sličnih značajki, u cilju učinkovitog planiranja i provedbe postupka modernizacije školskog i visokog obrazovanja;

34. poziva Europsku komisiju da u procesu izrade politika za razvoj i modernizaciju školskog i visokog obrazovanja Europski odbor regija smatra partnerom i da tijekom savjetodavnog postupka u najvećoj mogućoj mjeri iskoristi stručna znanja lokalnih i regionalnih vlasti, s jedne strane kao dionika, a s druge kao tijela zaduženih za potporu obrazovnom sustavu ili, po potrebi, njegovu organizaciju.

Bruxelles, 30. studenog 2017.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Lokalne i regionalne perspektive o promicanju inovacija u javnom sektoru uz pomoć digitalnih rješenja”

(2018/C 164/06)

Izvjestitelj: Frank CECCONI (FR/ADLE), član Vijeća Regije Île-de-France

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Opće napomene

1. utvrđuje da javni sektor kao regulator, pružatelj usluga i poslodavac igra ključnu ulogu u gospodarstvu te da u svijetu koji se mijenja i on treba napredovati kako bi zadovoljio potrebe društva;
2. tvrdi da lokalne i regionalne vlasti, tj. uprave najbliže građanima odgovorne za izravno pružanje svakodnevnih usluga građanima, imaju odlučujuću ulogu u modernizaciji javnih službi;
3. ističe ključnu ulogu koju digitalna rješenja mogu imati u izgradnji novog administrativnog modela, koji bi istodobno bio transparentniji, jednostavniji, učinkovitiji, uključiviji i stoga usklađeniji sa željama korisnika;
4. podsjeća na to da je Europsko vijeće na svom sastanku u listopadu 2013. zaključilo da se modernizacija javnih uprava mora nastaviti brzim uvođenjem internetskih usluga (primjerice e-zdravstva, elektroničkog ispostavljanja računa, e-javne nabave) te da su otvoreni podaci neiskorišteni izvor ogromnog potencijala;
5. utvrđuje da građani i poduzeća još uvijek nedovoljno iskorištavaju potencijal javnih e-usluga te da je razvoj e-uprave u različitim državama članicama i regijama Unije neujednačen;
6. smatra da se modernizacijom javnog sektora putem digitalnih rješenja poduzećima otvaraju nove gospodarske mogućnosti te da se na taj način pomaže u jačanju konkurentnosti Unije i njezinih država članica;
7. napominje da je u trenutku kada se većina javnih uprava suočava s potrebom za smanjenjem ukupnog iznosa svojih izdataka, digitalizacija uprave način pružanja usluga bolje kvalitete, uz istodobno ostvarivanje znatnih ušteda;
8. pozdravlja stoga prioritet koji je estonsko predsjedništvo Vijeća dalo uspostavi digitalne Europe i slobodnom kretanju podataka, kao i cilj postupne uspostave prekograničnih digitalnih javnih usluga namijenjenih olakšavanju svakodnevice;
9. ponovno izražava svoju podršku prioritetu koji je Komisija dala digitalizaciji javnog sektora u okviru ostvarivanja jedinstvenog digitalnog tržišta kao i Akcijskom planu za e-upravu 2016. – 2020.;
10. u potpunosti se slaže s viđenjem Komisije iz Akcijskog plana za e-upravu 2016. – 2020. u kojem se predviđa da će najkasnije 2020. godine javne uprave i institucije biti otvorene, učinkovite i uključive te da će svim građanima i poduzećima Unije pružati jednostavne i personalizirane digitalne usluge bez granica;
11. izražava zadovoljstvo u pogledu statusa člana-promatrača koji mu je dodijeljen u Upravljačkom odboru Akcijskog plana za e-upravu 2016. – 2020. te, s obzirom na ulogu koju lokalne i regionalne vlasti imaju u modernizaciji javnog sektora predlaže da taj status preraste u status punopravnog člana;

12. ponavlja svoju posvećenost cilju da lokalne i regionalne vlasti sudjeluju u osmišljavanju mjera i instrumenata u tu svrhu, a ne samo u njihovoj provedbi;

13. insistira na izrazito velikom kapacitetu za inovacije i eksperimentiranje, što svjedoče lokalne i regionalne vlasti diljem Unije, posebice na području pristupa informacijama, energetske učinkovitosti, održive mobilnosti, gospodarenja otpadom, pojednostavljenja uprave, zdravlja ili sigurnosti;

14. ističe da su inovacije u javnom sektoru jedna od ovogodišnjih tema zajedničke Platforme za razmjenu znanja OR-a i GU RTD. Aktivnosti ove Platforme trebale bi dovesti do toga da zainteresirani gradovi i regije postanu predvodnici u inovativnoj obnovi javne uprave i inovativnoj javnoj nabavi, kako bi učinkovito širili dobre prakse. Uz pomoć gradova i regija predvodnika te u suradnji s Komisijom trebali bi se postići učinkovitije pružanje usluga i ekonomija razmjera diljem EU-a.

Ciljevi i načela

15. smatra da je odgovornost javnih uprava stvoriti ekosustave koji bi pogodovali inovacijama, u javnom sektoru ili izvan njega;

16. ističe važnost otvorene uprave u kojoj je moguće na siguran način pristupiti podacima i uslugama kako bi se poboljšale transparentnost i učinkovitost te podupire načelo u skladu s kojim bi javne uprave trebale na transparentan i uključiv način razmjenjivati podatke međusobno, kao i s građanima i poduzećima;

17. kad su posrijedi usluge koje nude javne uprave, ponovno naglašava svoju potporu načelu „digitalizacije kao standarda”, u prekograničnom kontekstu, ali samo ako je popraćeno mjerama kojima je cilj jamčenje digitalne uključenosti ⁽¹⁾;

18. podržava načelo „samo jednom” prema kojem javne uprave od građana i poduzeća traže da im samo jednom dostave iste podatke. Takav pristup omogućio bi jednostavniji kontakt između građana, poduzeća i javnih uprava;

19. podržava načelo interoperabilnosti kao standarda jer je to ključni faktor za iskorištavanje mogućnosti koje nudi digitalizacija;

20. podržava načelo „zajedničkog oblikovanja politika” ⁽²⁾ i sve veće uključivanje korisnika u cjelokupni postupak transformacije javnih službi; To je također u skladu s prijedlogom OR-a da se u svom radu također osloni na načelo „zajedničkog oblikovanja politika” kako bi sljedeći program za istraživanja i inovacije EU-a bio izrađen uz potpuno uključivanje regija ⁽³⁾;

21. pozdravlja stoga usklađivanje pravnog okvira s pomoću Opće uredbe o zaštiti podataka kojom se, u skladu s načelom proporcionalnosti, omogućuje usklađivanje zaštite pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka kao temeljnog pravca sa svim ostalim relevantnim temeljnim pravima te podsjeća na to da neujednačenost provedbe zaštite osobnih podataka u Uniji predstavlja pravnu nesigurnost koja može naštetiti slobodnom kretanju podataka u cijeloj Uniji; Razvojem inicijative MyData, tijekom estonskog predsjedništva, nude se nove mogućnosti kojima bi se moglo poboljšati upravljanje osobnim podacima, pri čemu bi u središtu bio pojedinac.

22. ističe ključnu ulogu koju lokalne, regionalne te posebice pogranične vlasti mogu igrati u utvrđivanju, testiranju i razvoju relevantnih prekograničnih usluga koje su učinkovite i trajne;

23. ističe da privatni sektor igra ulogu u primjeni sveobuhvatnog pristupa. Inovacije putem pojednostavljenih postupaka potrošačima omogućuju pristup brojnim uslugama, javnim i privatnim. Stoga bi privatni sektor trebalo smatrati punopravnom akterom i partnerom javnih uprava na području inovacija;

⁽¹⁾ Mišljenje OR-a „Akcijski plan EU-a za e-upravu 2016. – 2020.” (COR-2016-02882)

⁽²⁾ <https://www.oecd.org/governance/observatory-public-sector-innovation/blog/page/citizenpoweredcitiesco-producingbetterpublic-serviceswithcitizens.htm>

⁽³⁾ Mišljenje OR-a „Lokalna i regionalna dimenzija Obzora 2020. i novi okvirni program za istraživanje i inovacije” (COR-2017-00854)

24. S obzirom na to da digitalizacija gospodarstva podrazumijeva nove obrasce potrošnje, rada i povezivanja, kod građana se javljaju nova očekivanja naspram njihovih javnih službi. U tom pogledu, inovacije u javnom sektoru i bolja upotreba e-uprave također predstavljaju priliku za bolji odgovor na te promjene, posebice u pogledu razvoja ekonomije suradnje i povezanih pitanja poput postupaka prijave, poreza i zapošljavanja;

A Strukturna dimenzija

25. smatra da jačanje digitalne uključenosti i širenje digitalnih usluga predstavljaju jedan od prioriteta, pri čemu se javljaju isti izazovi kao i na području jedinstvenog digitalnog tržišta, a to je smanjenje broja područja koja još nisu obuhvaćena pouzdanim i visoko učinkovitim mrežama s pristupačnim cijenama. Istodobno je potrebno i dalje poticati mjere za širenje digitalnih mreža za suradnju i dodatno razviti njihove sadržaje;

26. smatra da se javne uprave, kao i sve organizacije koje se bave obradom osjetljivih podataka, moraju sustavno pobrinuti za klasifikaciju podataka i sigurnost. S obzirom na znatnu štetu koju mogu uzrokovati hakiranje, kibernetički ili kibernetički terorizam, u određenim je slučajevima potrebno razmotriti rješenja koja podrazumijevaju da su podaci, odnosno cijeli sustav, fizički odvojeni od interneta;

27. skreće pažnju na ulogu Europske komisije u stvaranju osnovnih preduvjeta za interoperabilnost i usklađivanje koji omogućuju razmjenu informacija koja se temelji na načelima;

28. potvrđuje težnju za stvaranjem prekograničnih javnih usluga koje bi se temeljile na digitalnim rješenjima te u toj perspektivi sa zanimanjem pozdravlja inicijative kojima se omogućuje poboljšanje interoperabilnosti među različitim upravama kao i razvoj rješenja poput elektroničke identifikacije i elektroničkog potpisa;

29. poziva na opći pristup za razvoj digitalne infrastrukture, u okviru kojeg bi različite uprave razvile interoperabilna rješenja i u najvećoj mogućoj mjeri dijelile tehničke osnove, uz razvoj posebnih aplikacija za osobne potrebe. Takvim bi se pristupom omogućilo službama da ne moraju razviti samostalnu infrastrukturu, smanjio bi se trošak i omogućile uštede u pogledu učinkovitosti i interoperabilnosti. Nadalje, takav bi pristup pridonio sprečavanju teritorijalne rascjepkanosti jedinstvenog tržišta;

30. ponavlja u tom kontekstu svoj zahtjev da se projekti za razvoj širokopojsnih mreža prepoznaju kao usluge od općeg gospodarskog interesa ⁽⁴⁾;

31. podržava inicijative kojima se omogućuje bolji pristup građana i poduzeća javnim službama. Pojednostavljenje i preusmjeravanje na potrebe korisnika trebale bi biti glavne smjernice svake inicijative;

B Ljudska dimenzija

32. smatra da su za uistinu inovativan javni sektor potrebne korjenite promjene organizacijske kulture te ističe ulogu koju službenici raznih javnih službi mogu imati kao katalizatori inovacija;

33. izražava želju da periodično osposobljavanje javnih službenika na području novih digitalnih rješenja postane prioritet u lokalnim i nacionalnim upravama te poziva na to da se unutar uprava širi kultura transparentnosti, komunikacije i razmjene iskustava;

34. poziva na to da se unutar raznih uprava uvedu višedisciplinarni timovi na visokoj razini, koji bi mogli povezati korisnike i biti zaduženi za predlaganje inovativnih rješenja javnim donositeljima odluka;

35. smatra da iskorištavanje punog potencijala e-uprave pretpostavlja prethodni rad na razvoju povjerenja građana i poduzeća kako bi oni znali na koji se način koriste njihovi podaci te da to povjerenje podrazumijeva da određeni podaci uživaju visok stupanj usklađene zaštite. U tom pogledu sa zanimanjem primjećuje da se razina tog povjerenja povećava kada građani i poduzeća raspolazu pravom da kontroliraju način na koji uprave koriste njihove podatke;

⁽⁴⁾ Mišljenje OR-a „Inicijativa Europski oblak i prioriteta u normizaciji IKT-a za jedinstveno digitalno tržište” (COR-2016-02880)

36. smatra da se modernizacijom uprava putem digitalnih rješenja također treba omogućiti bolje sudjelovanje građana u javnom donošenju odluka te da ovo pitanje koje je posebice važno za lokalnu demokraciju treba biti predmetom posebnih inicijativa;

37. stoga naglašava značaj načela „zajedničkog oblikovanja” javnih postupaka, pri čemu se korisnici uključuju u osmišljavanje i razvoj javnih usluga. Tim novim načinom suradnje između javnih tijela vlasti, građana i poduzeća omogućuje se odgovaranje na potrebe korisnika, kao i utvrđivanje vještina i sposobnosti građana, te njihovo usklađivanje kako bi građani mogli surađivati i na taj način razvijati kvalitetu pruženih usluga. Predlaže korištenje već postojećih instrumenata poput paketa instrumenata OECD-a i njihovo promicanje na lokalnoj i regionalnoj razini;

38. predlaže da se umreženi rad europskih poduzetničkih inkubatora učinkovito promiče kako bi se potaknule inovacijske aktivnosti gradova i regija;

39. smatra da je digitalizacija uprave unaprijed iziskuje da svim građanima bude zajamčen pristup digitalnoj tehnologiji, bez obzira na njihov stupanj obrazovanja, dob, mogući hendikep ili na to gdje se u Europi nalaze;

40. ističe da će podizanje svijesti i osposobljavanje građana i poduzeća, posebice MSP-ova, o korištenju digitalnih javnih usluga biti odlučujuće za prihvatanje digitalne transformacije javnog sektora, posebice kada je riječ o dijelu javnosti koji je najudaljeniji od tih tehnologija;

41. nadalje, smatra da promjena mentaliteta ovisi o obrazovanju i osposobljavanju pa stoga podržava promicanje informatičkih tečajeva u školi kako bi se novim generacijama omogućilo da ostvare koristi od istinski digitalne kulture koja bi im omogućila da postanu aktivni članovi društva znanja budućnosti. Odgovarajuće strukture za cjeloživotno učenje trebaju povrh toga omogućiti odraslima, bez obzira na dob, da steknu ili poboljšaju digitalne vještine;

Prednosti pojačane suradnje

42. ističe da inovaciju u javnom sektoru mogu olakšati suradnja i razmjena dobrih praksi među upravama i izvan granica;

43. sa zanimanjem pozdravlja eksperimente kojima je cilj razmjena podataka među regionalnim i lokalnim vlastima, poput pilot projekta koji su razvile Estonija i Finska ⁽⁵⁾, te predlaže da se ova vrsta suradnje podrži u okviru međuregionalne suradnje;

44. predlaže razvoj inicijativa kojima se omogućuju utvrđivanje inovacija koje provode lokalne i regionalne vlasti, razmjena iskustava i širenje dobrih praksi;

45. naglašava važnost uske suradnje lokalnih i regionalnih vlasti na području svih politika kojima je cilj poticanje inovacija u javnom sektoru putem digitalnih rješenja;

Preporuke

46. tvrdi da lokalne i regionalne vlasti trebaju igrati ključnu ulogu u modernizaciji javnog sektora;

47. pozdravlja uključivanje Odbora regija u postojeće platforme poput Upravljačkog odbora Akcijskog plana za e-upravu 2016. – 2020. Međutim, smatra da bi punopravno članstvo u tom odboru, kao i partnerstvo s Opservatorijem OECD-a za inovacije u javnom sektoru, omogućili Odboru regija da više doprinese promicanju inovacija u javnom sektoru;

48. Nadalje, predlaže uspostavljanje partnerskog odnosa između Odbora regija i Partnerstva za otvorenu vladu;

49. predlaže da se razviju konkretni pokazatelji koji bi omogućili pouzdane usporedbe među javnim upravama u pogledu njihove razine otvorenosti prema digitalnim rješenjima;

⁽⁵⁾ Estonija i Finska intenzivirale su svoju suradnju na razvoju sustava X-Road, kojim se jamči izravna i sigurna razmjena podataka između njegovih članova. Nordijski institut za interoperabilna rješenja (Nordic Institute for Interoperability Solution) koji su te dvije države nedavno osnovale igrat će ključnu ulogu u daljnjem razvoju platforme za interoperabilnost pod nazivom X-Road. (http://vm.fi/en/article/-/asset_publisher/suomi-ja-viro-perustavat-yhteisen-instituutin-kehittamaan-x-road-teknologiaa).

50. poziva javni sektor da se zalaže za inovacije koje će se temeljiti na potrebama korisnika i usvojiti načelo jednake mogućnosti pristupa svih građana i poduzeća digitalnim uslugama, načelo visoke razine zaštite podataka osjetljive prirode, načelo „digitalizacije kao standarda”, načelo „samo jednom” te načela „zajedničkog oblikovanja” i interoperabilnosti;
51. predlaže da zainteresirani gradovi i regije budu proglašeni predvodnicima inovativne obnove javne uprave i inovativne javne nabave kako bi se u čitavoj Europi postigli učinkovitije pružanje usluga i ekonomija razmjera;
52. podržava poziv Europskog parlamenta upućen Europskoj komisiji da pruži vlastiti primjer na tom području;
53. Predlaže organiziranje događanja kojim bi se omogućilo redovito promicanje dobrih praksi koje su lokalne i regionalne vlasti razvile na području inovacija za digitalna rješenja.

Bruxelles, 30. studenog 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija – Deinstitutionalizacija u zdravstvenim sustavima na lokalnoj i regionalnoj razini

(2018/C 164/07)

Izvjestitelj: Xamuel Gonzalez Westling (SE/PES), član Vijeća općine Hofors**PREPORUKE O POLITIKAMA**

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Prava osoba s invaliditetom

1. pozdravlja zahtjev estonske vlade za izradu mišljenja o deinstitutionalizaciji u zdravstvenim sustavima na lokalnoj i regionalnoj razini. Procjenjuje se da je u Europskoj uniji svaka šesta osoba – ukupno oko 80 milijuna ljudi – suočena s nekim oblikom invaliditeta različitog stupnja težine. Više od jedne trećine osoba iznad 75 godina starosti pati od neke tegobe koja im otežava svakodnevicu. Taj bi postotak uslijed povećanja udjela starijih osoba u ukupnom broju stanovnika EU-a u narednim godinama trebao porasti ⁽¹⁾. Iako su se odnosi i životni uvjeti za osobe s invaliditetom u posljednjih 20 godina znatno poboljšali, u većini država članica EU-a i dalje u manjoj ili većoj mjeri postoje manjkavosti kada je riječ o skrbi i njezi osoba s invaliditetom te načinu na koji ih percipira javnost. Nažalost, još uvijek postoje slučajevi u kojima se ograničava pravo osoba sa smetnjama u razvoju i/ili duševnom bolesti da odlučuju o vlastitom životu;

2. uvjeren je da bi osobama s invaliditetom trebalo pružiti sve mogućnosti kako bi postale samodostatni pripadnici društva te da bi trebalo podržavati njihovu slobodu izbora; s tim u vezi podsjeća na to da se zdravstveni sustavi razlikuju od zemlje do zemlje, što znači da se prelazak na skrb unutar zajednice mora prilagoditi lokalnim okolnostima, uz uključivanje kako dotičnih zajednica, tako i štićenika i njihovih obitelji; naglašava da cilj Mišljenja nije ukinuti ili osuditi sve oblike institucionalne njege pod svaku cijenu; institucije nisu jedino rješenje, ali mogle bi se smatrati jednim od raspoloživih rješenja. U nekim su zemljama institucije u većoj mjeri prihvatile nove načine potpore kako bi se prilagodile različitim situacijama te svakoj osobi, bez obzira na stupanj invaliditeta, omogućile da na najbolji mogući način ostvari svoj potencijal. Posebnu pozornost treba posvetiti ulozi obitelji u funkcioniranju tih institucija.

3. napominje da je nadležnost EU-a na području javnog zdravlja, u skladu s člankom 168. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u prvom redu ograničena na nadopunjavanje zdravstvenih politika država članica koje se provode na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini. Uz poštovanje načela supsidijarnosti, EU ima ulogu na sljedećim područjima:

- promicanje koordinacije radi poboljšanja javnog zdravlja i sprečavanja tjelesnih i duševnih bolesti i oboljenja te uklanjanja izvora opasnosti za zdravlje ljudi. Takvo djelovanje obuhvaća borbu protiv velikih zdravstvenih pošasti promicanjem istraživanja njihovih uzroka, prenošenja i prevencije te informiranjem i obrazovanjem u pogledu zdravlja kao i praćenjem, ranim upozoravanjem i suzbijanjem ozbiljnih prekograničnih zdravstvenih prijetnji;
- utvrđivanje određenih standarda kvalitete i sigurnosti organa i tvari ljudskog podrijetla kako u veterini i fitosanitarnom području i tako i u pogledu lijekova;

4. ističe da Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom iz 2006. predstavlja temeljnu promjenu u načinu poimanja invaliditeta, zato što se naglasak sada stavlja na način na koji se društvo i okolina mogu prilagoditi kako bi se prepreke s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom mogle ukloniti, čime bi se tim osobama pružila mogućnost sudjelovanja u društvu i vođenja života na što samostalniji način. Do studenog 2017. godine 27 od 28 država članica EU-a ratificiralo je Konvenciju, a 22 države članice ratificirale su i Fakultativni protokol ⁽²⁾. OR preporučuje da sve države članice ratificiraju i Konvenciju i Protokol.

⁽¹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1505_en.htm?locale=EN.

⁽²⁾ <http://indicators.ohchr.org/>

5. koristit će UN-ovu definiciju pojma „invaliditet” prema kojoj invaliditet nastaje kao rezultat međudjelovanja osoba s dugotrajnim tjelesnim, mentalnim, intelektualnim ili osjetilnim oštećenjima i prepreka koje proizlaze iz stajališta njihove okoline te iz prepreka koje postoje u okružju, a koje onemogućuju njihovo puno i djelotvorno sudjelovanje u društvu na izjednačenoj osnovi s drugim ljudima. Poteškoće se mogu javiti kao rezultat bolesti ili drugih okolnosti, a može se raditi i o urođenoj mani ili ozljedi. Takve bolesti, okolnosti ili ozljede mogu biti privremene ili trajne prirode;

Prijelaz s institucijske skrbi na skrb unutar zajednice

6. pozdravlja inicijativu bivšeg povjerenika Komisije Vladimíra Špidle koji je uz pomoć skupine stručnjaka izradio Zajedničke europske smjernice za prijelaz s institucionalne skrbi na usluge podrške za život u zajednici ⁽³⁾. OR preporučuje da se za pojam „institucija” koristi sljedeća definicija navedena u smjernicama: bilo koja smještajna skrb u kojoj su štíćenici izolirani od šire zajednice i/ili su prisiljeni živjeti zajedno; štíćenici nemaju dovoljnu kontrolu nad svojim životima i odlukama koje utječu na njih; i zahtjevi same organizacije često imaju prioritet nad pojedinačnim potrebama štíćenika. Smjernice su izrađene kako bi se države članice potaklo da s institucijske skrbi prijeđu na skrb unutar zajednice. Na temelju iskustava i spoznaja država članica koje su provele deinstitucionalizaciju taj bi proces postupno trebao obuhvaćati sljedeće aspekte: zajedničku strategiju i viziju, uključivanje štíćenika i njihovih obitelji, zajedničko preuzimanje odgovornosti svih dionika na svim razinama, vođenje i upravljanje te potporu procesu. OR napominje da smjernice mogu pružiti značajnu potporu pri prijelazu s institucionalne skrbi na skrb unutar zajednice te preporučuje svim državama članicama da ih primjenjuju;

7. podsjeća na to da se koncept institucijske skrbi sve više dovodi u pitanje i da su brojne znanstvene studije pokazale da dugotrajna institucijska skrb ima dalekosežne negativne posljedice na pogođene pojedince, poput gubitka slobode, stigmatizacije, gubitka autonomnosti i depersonalizacije. Također postoje negativni učinci na osoblje koje je zaposleno u institucionalnom okruženju. To je dovelo do suglasnosti da su poželjni otvoreniji oblici skrbi unutar zajednice pomoću kojih bi se trebao definirati smjer budućih praksi na polju skrbi. To je istaknuto i u Europskom akcijskom planu za mentalno zdravlje ⁽⁴⁾. Akcijski plan izradio je Regionalni ured SZO-a za Europu u bliskoj suradnji i uz razmjenu informacija s državama članicama koje taj plan također podržavaju. OR također ponavlja da je Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom utvrđeno pravo osoba s invaliditetom da „žive u zajednici i imaju jednake mogućnosti kao i druge osobe ⁽⁵⁾”;

8. utvrđuje da su se u posljednjih 20 godina brojne države članice odlučile za sličan razvoj: sve je manje velikih institucija za pružanje skrbi i specijaliziranih bolnica, u korist otvorenije skrbi unutar zajednice. Unatoč tomu, diljem Europe više od milijun osoba s invaliditetom i dalje živi u institucijama za pružanje skrbi ⁽⁶⁾. Prijelaz s institucijske skrbi na skrb unutar zajednice ne događa se preko noći. Ta promjena traje mnogo godina te zahtijeva mjere i inicijative na svim razinama društva, kao i promjene u ponašanju i izmjeni zakona. OR smatra da bi države članice EU-a trebale pridati veliku važnost razvoju skrbi unutar zajednice te da bi postupak deinstitucionalizacije trebalo provesti na način da se poštuju prava ciljne skupine i zajamče najbolji mogući rezultati za dotične osobe;

9. smatra važnim upozoriti na opasnost od toga da bi države pri prelasku na otvorenije oblike skrbi unutar zajednice mogle uvoditi nove institucije kako bi zamijenile stare. To bi moglo dovesti do uvođenja novih oblika pružanja skrbi ili novih domova za skrb institucijskog tipa za skupine s izrazito ozbiljnim i složenim potrebama koje je, iz društvene perspektive, teško zadovoljiti te gdje ne postoje rješenja prilagođena pojedincima. To bi se moglo dogoditi i u slučaju ozbiljne krize, poput priljeva velikog broja izbjeglica u brojne države članice EU-a u jesen 2015. kada su izbjeglice zbog potrebe za brzim rješenjem bile smještene u prihvatne centre i institucije. Postoji opasnost da rješenja osmišljena i planirana kao privremene mjere postanu trajne mjere, i to s negativnim posljedicama za dotične osobe;

⁽³⁾ <http://www.deinstitutionalisationguide.eu/>.

⁽⁴⁾ <http://www.euro.who.int/en/publications/abstracts/european-mental-health-action-plan-2013-2020-the>

⁽⁵⁾ Članak 19. Konvencije.

⁽⁶⁾ <http://www.deinstitutionalisationguide.eu/>.

Borba protiv stigmatizacije

10. napominje da na nacionalnoj razini postoji niz zakona i strateških dokumenata čiji se opseg razlikuje od jedne do druge države članice EU-a, ali kojima je predviđeno da se osobama s invaliditetom omogući da aktivno sudjeluju u društvu i žive kao i svi ostali građani. Neovisno o tome, primjećuje se da društvo potihlo, a katkad i otvoreno odbacuje osobe s invaliditetom. Stigmatizirane skupine često su meta neprihvatanja i straha, manje su cijenjene te se smatraju opterećenjem. Čitav niz studija ukazuje na to da su osobe s duševnim bolestima izložene stigmatizaciji⁽⁷⁾, a stigmatizacija pak može dovesti do njihove diskriminacije. To može, primjerice, biti u obliku nedostatne ponude u pogledu njege ili u obliku socijalne isključenosti, što dovodi do pogoršanja duševnog zdravlja dotičnih osoba. Taj se začarani krug nastavlja i sve je dublji. Kada je riječ o deinstitutionalizaciji, tu se ne radi samo o zatvaranju velikih institucija za skrb i stvaranju alternativnih oblika skrbi. Radi se također o borbi protiv predrasuda, preispitivanju stereotipa i promjeni načina razmišljanja. Osobe s invaliditetom ne smije se više poimati primarno kao objekte i pasivne korisnike njege i liječničkog tretmana, nego kao ravnopravne članove društva. OR smatra da države članice u okviru procesa deinstitutionalizacije trebaju suzbiti stigmatizaciju i spriječiti diskriminaciju. To znači da, u skladu s Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom (članci 4. – 6.), države članice trebaju poduzimati pozitivne i preventivne mjere kako bi se suzbili svi oblici diskriminacije te svima osiguralo poštovanje ljudskih prava. OR naglašava da postoje brojni dobri primjeri nacionalnih kampanja za borbu protiv stigmatizacije – kako u državama članicama EU-a tako i u trećim zemljama – koji mogu poslužiti kao izvor inspiracije;

11. skreće pozornost na nužnost ispravnog ocjenjivanja potreba pacijenata kojima se odobri prelazak na otvoreniju skrb unutar zajednice. Lokalne i regionalne vlasti moraju se pobrinuti za ispunjavanje tih potreba kako bi štićenici mogli imati kontrolu nad vlastitim životom te istinski donositi odluke o tome gdje, s kim i kako žele živjeti. Svim se osobama mora osigurati dostupnost i pristupačnost usluga (uključujući osobnu pomoć) kako bi se zajamčilo da štićenici budu uključeni u zajednicu i vode život na što neovisniji način;

Vještine i sposobnosti

12. skreće pozornost na činjenicu da prijelaz s institucijske skrbi na skrb unutar zajednice zahtijeva također promjenu paradigme i u pogledu osoblja i njegovih vještina. Dok je naglasak do sada bio na znanju o medicini i medicinskoj struci, prelazak na skrb i njegu unutar zajednice doveo je do potrebe za socijalnim i pedagoškim vještinama. OR smatra da je važno da osoblje koje pruža skrb ima relevantno znanje kako bi moglo obavljati svoje dužnosti (članak 4. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom). Uz osoblje obučeno na odgovarajući način ubrzo će se prijelaz, a i spriječiti otvaranje novih institucija za pružanje skrbi. U brojnim se zemljama traži osoblje s odgovarajućim akademskim kvalifikacijama. Međunarodnom suradnjom i razmjenom na ovom području mogla bi se poboljšati dostupnost odgovarajućeg stručnog osoblja. U cilju lakšeg prijelaza, OR predlaže kombinaciju razmjene stručnog osoblja i novih mogućnosti strukovnog osposobljavanja na sveučilištima i u srednjim školama. Ako se na raspolaganju želi imati kvalificirano osoblje, potrebni su planiranje i koordinacija. OR smatra da je važno da se pri obučavanju i prekvalifikaciji osoblja obrade sljedeće teme: ljudska prava, što znači živjeti s poteškoćama i kako se živi u institucijama za skrb te kako uključiti dotične osobe u donošenje odluka o tome kakvu vrstu potpore žele. Nije lako prijeći sa života u instituciji na život u svom vlastitom domu i na samostalno donošenje odluka. Postoji opasnost da će se osobe koje se prilagođavaju na život u društvu suočiti s izolacijom i/ili isključivanjem. Ključno je ostati u kontaktu s takvim osobama i na raspolaganje im staviti osoblje koje je dobro upoznato s njihovim stanjem i pojedinačnim potrebama. Istraživanje i razmjena znanja na ovom području bili su pozitivni, posebice u pogledu psihijatrijskih i neuropsihičkih poremećaja. Poboljšale su se dostupnost i primjena metoda utemeljenih na znanju i dokazima, kako u vezi s medicinskim i psihološkim metodama liječenja tako i u vezi s psiho-socijalnom potporom i kognitivnim instrumentima. U Švedskoj je, primjerice, nacionalni odbor za zdravstvo i socijalnu skrb (Socialstyrelsen) prije nekoliko godina objavio nacionalne smjernice za brojna područja, poput shizofrenije i srodnih stanja⁽⁸⁾. Smjernice sadrže ključne preporuke za pristupe zdravstvu i socijalnoj skrbi utemeljene na dokazima. Švedski nacionalni odbor za zdravstvo i socijalnu skrb objavio je i smjernice za radne metode i općenite savjete o znanju i vještinama potrebnima osoblju i zaposlenicima koji rade s osobama s različitim poteškoćama⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾;

⁽⁷⁾ <http://www.nsph.se/projekt/projektet-din-ratt/>.
<http://bringchange2mind.org/>.

⁽⁸⁾ <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2017/2017-10-34/>.

⁽⁹⁾ <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2014/2014-3-19>.

⁽¹⁰⁾ <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18607/2012-2-17.pdf>.

Djeca i mladi

13. pozdravlja činjenicu da su ministri vanjskih poslova EU-a usvojili revidirane Smjernice EU-a za promicanje i zaštitu prava djeteta. U skladu s mjerodavnim konvencijama Ujedinjenih naroda, OR se zalaže za to da sve države članice podrže načelo da djeca odrastaju u obitelji. Istraživanja pokazuju da se djeca koja odrastaju u domu ne razvijaju na isti način kao i djeca koja odrastaju u obitelji; osim toga, ta djeca moraju imati prava i mogućnosti u pogledu školovanja kao i sva ostala djeca. Istraživanja isto tako pokazuju da djeca odrasla u domu kasnije u životu mogu razviti probleme u ponašanju i poteškoće u socijalnoj sferi. Djeca koja odrastaju u domu nerijetko dobivaju premalo poticaja, što kompenziraju autodestruktivnim ili problematičnim ponašanjem. Svoj djeci za normalan razvoj treba iskustvo stabilnosti i bliskosti. OR preporučuje svim državama članicama EU-a da umjesto toga djeci s invaliditetom i njihovim roditeljima potrebnu potporu i pomoć pružaju u njihovu domu ili neposrednom okružju. Roditelji bi trebali dobivati pomoć i savjetovanje o funkcioniranju svojeg djeteta te potporu društva odnosno grada ili općine kako bi mogli ispunjavati svoje roditeljske zadaće. Ako roditelji moraju raditi po skraćenom radnom vremenu jer se kod kuće brinu o djetetu s invaliditetom, trebali bi dobivati financijsku potporu;

14. smatra da djeca i mladi s invaliditetom imaju ista prava i obveze u pogledu školovanja i studija kao i ostali njihovi vršnjaci. To znači da se škole trebaju prilagoditi potrebama te djece, jer bi u protivnom postojala opasnost od izolacije i izvan institucija za skrb. Lokalne i regionalne vlasti trebale bi ulagati više u školski proračun kako bi riješile problem odgovarajućih prostorija te kako bi prednost dale pristupačnosti i univerzalnom uređenju. Trebalo bi osmisliti programe kako bi se povećala razina osviještenosti o invaliditetu kod školskog osoblja i djece, kako bi se učiteljima omogućilo odgovarajuće osposobljavanje u području ključnih metodologija te kako bi se učitelje potaknulo na rad s djecom s invaliditetom. Stavovi i predrasude također predstavljaju izazov za potpunu integraciju;

Skrbništvo

15. skreće pozornost na velik broj građana koji boluju od razvojnog poremećaja i/ili duševnog oboljenja i koji podliježu potpunom ili djelomičnom skrbništvu. OR uviđa da djelomično skrbništvo može zaštititi interese dotičnih pojedinaca i pružiti im zaštitu od zlorabe koju bi u protivnom mogli doživjeti. Međutim, izražava zabrinutost u vezi s potpunim skrbništvom koje podrazumijeva da štićenik gotovo u potpunosti gubi svoja zakonska prava, pa o skoro svim aspektima njegova života odlučuje njegov pravni zastupnik. Brojne su odrasle osobe protiv svoje volje smještene u dom na zahtjev njihovih zakonski imenovanih predstavnika. OR preporučuje državama članicama da uvedu odredbe usmjerene na smanjenje primjene instrumenta potpunog skrbništva te da u postupak donošenja odluka uključe štićenike, njihove obitelji te organizacije i stručnjake za zaštitu njihovih prava. Prilikom revizije zakona o pravnoj sposobnosti trebalo bi definirati i kriterije za suodlučivanje te zakonski osnažiti prava ciljne skupine;

Utjecaj i sudjelovanje dotičnih osoba

16. smatra da bi osobama s invaliditetom trebalo zakonski osigurati mogućnosti i potporu za donošenje odluka koje se tiču njih, njihova svakodnevnog života i oblikovanja lokalnih usluga. Važan aspekt predstavlja informiranje prilagođeno ciljnoj skupini. Razgovaranje i surađivanje s udrugama dotičnih osoba i njihovih obitelji pridonijet će poboljšanju njihova sudjelovanja i angažmana. Znanje i iskustvo dotičnih osoba dragocjene su kompetencije koje treba uzimati u obzir. OR preporučuje državama članicama da podupiru osnivanje i rad udruga dotičnih osoba;

Zakonodavstvo i smjernice

17. smatra da je važno provoditi postojeće zakonodavstvo i smjernice sukladno članku 4. stavku 1. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom. Posebnu pozornost pritom treba posvećivati pravima djeteta. OR također smatra da bi zakonodavstvo trebalo podržavati pojedinca u tome da vodi neovisan život zasnovan na svojim vlastitim potrebama i željama;

18. naglašava važnost mjera potpore i zaštite osoba s teškim invaliditetom u razdoblju nakon smrti njihovih roditelja i članova obitelji. Posebice smatra ključnim da se osobama s invaliditetom koje nisu u stanju preuzeti punu odgovornost za sebe same zajamči pomoć, blagostanje, uključenost u društvo i najveći mogući stupanj autonomije kako bi se izbjegla njihova automatska hospitalizacija;

Podaci i statistika za praćenje napretka

19. smatra da je zbog nedostatka podataka teško pratiti napredak deinstitucionalizacije i provoditi poredbene analize raznih država članica EU-a. U skladu s time, Odbor preporučuje davanje prednosti definiranju i razvoju pokazatelja koji moraju biti sastavni dio strategije i planiranja prelaska na potporu i skrb koje će se u povećanom opsegu pružati u zajednici. Promjena paradigme prema individualnijoj skrbi koja će biti više usmjerena na osobu također bi se trebala odraziti na norme i pokazatelje koje tek treba razviti. Pritom bi u središtu pozornosti trebali biti kvaliteta života i prava dotičnih osoba, a ne toliko praćenje pokazatelja tehničke naravi. OR preporučuje državama članicama da surađuju na razvoju i definiranju normi i pokazatelja;

Rad i zapošljavanje

20. upućujući na članak 27. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom skreće pozornost na to da pravo na rad predstavlja temeljno pravo koje ne smije biti ugroženo, primjerice predrasudama ili fizičkim preprekama. OR ističe da je potrebno uložiti napore kako bi se osobama s invaliditetom omogućilo obavljanje posla koji odgovara njihovim osobnim okolnostima. Izrazito su važni dobra rehabilitacija i prilagodba radnog mjesta i radnih zadaća. Drukčiji oblici rada za osobe koje ne mogu biti u plaćenom radnom odnosu na uobičajenom tržištu rada također se smatraju važnima za promicanje zdravlja i suzbijanje stigmatizacije i izolacije; upravo su zbog toga toliko važne ustanove i usluge za pomoć putem rada, kao i poduzeća i radionice koje nude posao osobama s invaliditetom. U tu svrhu potrebna je interakcija između socijalnih službi i tržišta rada u vidu mehanizma za integraciju na tržište rada, kako bi se uveli personalizirani programi za usmjeravanje, osposobljavanje, posredovanje pri zapošljavanju, očuvanje radnih mjesta i socijalnu uključenost u radno okruženje. Mjere usmjerene na zdravlje i stvaranje radnih mjesta moraju se smatrati ulaganjem, a ne troškovima. Radno mjesto za koje se prima plaća ili neki drugi oblik naknade ne pridonosi samo uključenosti nego također smanjuje rizik od siromaštva. Za svakog je čovjeka važno da se osjeća dijelom šire zajednice, da može davati doprinos društvu i da se bavi smislenom djelatnošću. To istodobno jača javnu svijest o osobama s invaliditetom, o njihovom potencijalu i njihovim poteškoćama;

Gospodarski učinci

21. dugoročna održivost skrbi unutar zajednice iziskuje radikalnu promjenu u javnoj potrošnji te usmjerenost resursa na prevenciju i ranu intervenciju. Stoga smatra da za potrebe evaluacije i analize gospodarskog utjecaja prelaska na skrb unutar zajednice nije samo važno voditi računa o apsolutnim troškovima nego ih promatrati u odnosu na ishode usmjerenije na kvalitetu i dugotrajnije učinke kako za pojedinca tako i za društvo. Zdravstveno-ekonomske studije pokazuju da su troškovi psihijatrijske skrbi unutar zajednice gotovo isti kao i troškovi bolničke skrbi. Međutim, budući da takva skrb nerijetko ima bolje rezultate za pojedinca, s društvene je točke gledišta u takvim slučajevima isplativija. Zbog pozitivnih zdravstvenih učinaka povećava se broj osoba koje se mogu uključiti na tržište rada. To pak dovodi do povećanja produktivnosti, poboljšanja socijalne uključenosti i smanjenja opasnosti od kriminala, a samim time i do rasterećenja pravosudnog sustava⁽¹¹⁾. Ulaganja u vidu prevencije, rane intervencije i potpore djeci i mladima kao i njihovim roditeljima može pomoći tim osobama da završe školovanje. Na taj način mogu nastaviti s obrazovanjem i uključiti se na tržište rada. Prelazak sa skrbi u velikim institucijama i specijaliziranim bolnicama može se ostvariti samo ako se uspostave i organiziraju alternativni oblici skrbi, odnosno skrb unutar zajednice. To može izazvati više početne troškove u fazi prelaska na skrb unutar zajednice.

Suradnja i koordinacija

22. napominje da kod deinstitucionalizacije nije dovoljno djelovanje samo jednog aktera. Potrebni su sudjelovanje i međusobna suradnja više društvenih aktera kao i jasna i precizna podjela zadaća. Osim toga, mora se nedvosmisleno utvrditi na što se suradnja odnosi i na koji je način treba provoditi. U kojoj će mjeri država moći upravljati i vršiti nadzor nad organizacijom i funkcioniranjem zdravstvenih i socijalnih usluga na lokalnoj i regionalnoj razini ovisi o ustavu svake države članice. U državama koje, poput Švedske, imaju snažnu općinsku i regionalnu samoupravu odgovornost za odluku kako prijeći na skrb unutar zajednice snose podnacionalne razine. Razlike u ustavima država članica bit će također odlučujuće za razinu kojoj će OR uputiti svoje preporuke. Bez obzira na diobu odgovornosti između nacionalnih i lokalnih razina, OR smatra da je neophodna potpora nacionalne razine kao i koordinacija aktivnosti i inicijativa među različitim razinama⁽¹²⁾;

⁽¹¹⁾ <http://www.deinstitutionalisationguide.eu/>.

⁽¹²⁾ <http://www.deinstitutionalisationguide.eu/>.

Jednako postupanje i skrb

23. upućuje na članak 25. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom kojim se propisuje da zdravstveno osoblje osobama s invaliditetom mora osiguravati jednaku kvalitetu skrbi kakva je osigurana ostatku stanovništva. S obzirom na to da se osobe iz institucija za skrb, u kojima su dostupne sve medicinske usluge, vraćaju u vlastite domove, potrebno je povećati stručnost osoblja za pružanje primarne zdravstvene skrbi osobama s invaliditetom kako bi se mogle zadovoljiti potrebe i te kategorije pacijenata. Socijalna uključenost na više razina i poticanje percepcije da su osobe s različitim vrstama invaliditeta prirodna sastavnica ljudske raznolikosti sprečavaju socijalnu isključenost i promiču jednako postupanje i skrb;

24. napominje da s razvojem zdravstvenih znanosti očekivani životni vijek pojedinaca postaje sve dulji. Posljedica toga je i starenje osoba s invaliditetom koje zbog nedostatka primjerene skrbi ranije često ne bi doživjele stariju dob. Socijalne službe zadužene za osiguravanje uključenosti u društvo i na tržište rada sada su suočene sa situacijom da rade sa starijim osobama s invaliditetom. Djelatnici u tim službama nisu pripremljeni za odgovaranje na potrebe povezane sa starosnom dobi ili invaliditetom starijih korisnika. OR stoga smatra da treba prilagoditi kriterije osposobljenosti socijalnih i zdravstvenih radnika koji toj ciljanoj skupini trebaju nastaviti pružati usluge socijalne uključenosti u skladu sa standardima EU-a.

Bruxelles, 30. studenog 2017.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija – Revitalizacija ruralnih područja s pomoću pametnih sela

(2018/C 164/08)

Izvjestitelj: Enda Stenson (IE/EA), Vijeće Grofovije Leitrim**PREPORUKE O POLITIKAMA****EUROPSKI ODBOR REGIJA**

1. pozdravlja inicijativu Europske komisije o mjerama EU-a za pametna sela kao priznanje potrebe za ciljanim mjerama kojima će se podupirati revitalizacija ruralnih područja kao održivih mjesta za život i rad; napominje da je jedna od najvažnijih zadaća povećanje prosperiteta i mogućnosti opstanka ruralnih krajeva jer uravnoteženiji teritorijalni razvoj može predstavljati osnovu za postizanje veće socioekonomske i ekološke održivosti;
2. napominje da dokument Europske komisije i sudjelovanje povjerenika za poljoprivredu i ruralni razvoj, regionalnu politiku te mobilnost i promet predstavljaju čvrstu osnovu koja će poslužiti za to da se prilikom razvoja te inicijative osigura usvajanje koordiniranog i međusektorskog pristupa;
3. međutim, izražava žaljenje zbog nedostatka ambicioznosti u dokumentu, koji predstavlja zbirku postojećih inicijativa; poziva na veću ambicioznost te razvoj ciljanih politika za pametna sela, koje će biti okrenute ka budućnosti, s obzirom na razdoblje nakon 2020., te koje će se temeljiti na potrebi za jačanjem cjelokupnog spektra „pametnih instrumenata” EU-a lokalnog karaktera.
4. naglašava da se pripremni rad mora obaviti već sada ako želimo da održiv i učinkovit program za pametna sela bude uveden prije sljedećeg razdoblja financiranja, uključujući razmatranje bolje koordinacije i sinergija između relevantne politike EU-a i izvora financiranja, i to razvojem integrirane politike i instrumenta potpore za potrebe inicijative Pametna sela;
5. skreće pozornost na važnost bliske suradnje na svim razinama upravljanja, uz dužno poštovanje načela supsidijarnosti u cilju definiranja uzlaznih i lokalno obilježenih rješenja. Naglašava ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u provedbi političkog okvira;
6. predlaže proširenje pojma „pametna sela” u pojam „pametna ruralna područja” i uključivanje inicijative u europski program ruralnog razvoja kako bi se poticale i razvijale sinergije između malih susjednih općina unutar pametnih ruralnih područja;
7. u tom kontekstu podržava važnost deklaracije Cork 2.0 kojom se uspostavlja okvir za jačanje ruralne i poljoprivredne politike te snažno podupire deset političkih smjernica, uključujući prepoznavanje potrebe za posvećivanjem posebne pozornosti premošćivanju digitalnog jaza ⁽¹⁾;
8. naglašava da revitalizacija ruralnih područja treba služiti za suočavanje s dugotrajnim izazovom depopulacije, i to putem mjera za poticanje i podupiranje održivosti, generacijske obnove i sposobnosti ruralnih područja da privuku novo stanovništvo;
9. poziva Komisiju da razmotri mogućnosti uvođenja jednostavnih mjera koje bi se moglo lako preuzimati i koje bi bile dostupne čak i najmanjim općinama čija struktura često ne može osigurati jednostavnu provedbu pametnih aktivnosti;

⁽¹⁾ Deklaracija Cork 2.0, 2016., točka 3.

10. smatra da posebnu pozornost treba posvetiti izazovima s kojima se suočavaju rubne ruralne regije, a to su, pored širokopojasne infrastrukture, ključni izazovi koji se odnose na prometnu i energetska povezanost, uslijed čega je onemogućen pristup najosnovnijim javnim uslugama. Smatra da bi pojam „ruralno testiranje”⁽²⁾ trebalo uključiti u inicijativu za pametna ruralna područja radi primjene tog pristupa na razvoj širih političkih inicijativa koje utječu na ruralna područja;

11. naglašava da se rubne pogranične regije suočavaju sa sve većim poteškoćama i potrebom za jačanjem mogućnosti prekogranične suradnje i programa za rješavanje tih izazova;

Smanjenje digitalnog jaza

12. naglašava da pružanje digitalnih usluga i sposobnost dobrog funkcioniranja u globaliziranom gospodarstvu iziskuje brze i pouzdane širokopojasne veze. Stoga se IKT infrastruktura pokazala odlučujućim čimbenikom za razvoj potencijala regija u Uniji;

13. stoga ponavlja svoje stajalište da bi trebalo uložiti napore kako bi se zajamčila jednaka brzina telekomunikacijske mreže u cijelom EU-u kao neophodan preduvjet za konkurentnost si gospodarski rast ruralnih područja, što je u skladu s ciljevima Digitalne agende za Europu za 2020. godinu⁽³⁾;

14. izražava žaljenje zbog toga što je napredak i dalje nezadovoljavajući i neujednačen, a razlike i dalje postoje, posebice između urbanih i ruralnih područja. Opseg izazova razvidan je iz činjenice da 2012. godine fiksnom širokopojasnom mrežom nije bio pokriven 9,1 milijun kućanstava u EU-u, od čega se njih 90 % nalazilo u ruralnim područjima⁽⁴⁾;

15. napominje da je na razini EU-a cilj da se do 2020. uvedu veze brže od 30 MB/s koje će funkcionirati diljem Europe, pored ostalog i u udaljenijim područjima izraženijeg ruralnog karaktera. Međutim, to je samo prosjek u EU-u, a između zemalja i regija postoje goleme razlike, pri čemu osobito u ruralnim i najudaljenijim područjima nije neuobičajeno da brzina veza, čak i u ekonomsko prosperitetnim državama članicama, iznosi 10 MB/s. To je uobičajeni standard potreban da prosječno kućanstvo može koristiti najpopularnije internetske usluge. Nedovoljna pokrivenost širokopojasnim vezama u današnje vrijeme predstavlja ozbiljan izazov za teritorijalnu koheziju. Poziva Europsku komisiju da pojača napore za razvoj brzog interneta u ruralnim područjima putem dostupnih modela financiranja koji ne ograničavaju pristup nekih država članica sredstvima za ulaganja u širokopojasne mreže, nego naprotiv podržavaju pristup sredstvima za ulaganje u širokopojasne mreže u okviru manjih projekata; također traži da se razvoju širokopojasne mreže u ruralnim područjima namijene posebni zajmovi koji se neće moći primjenjivati u druge svrhe;

16. u nastojanju da se ispune obećanja dana u sklopu inicijative Pametna sela, izričito preporučuje priznavanje pristupa internetu kao usluge od javnog interesa na razini EU-a i, prema potrebi, na nacionalnoj razini, kao i određivanje minimalnih prihvatljivih standarda za širokopojasne veze kako bi se pored osiguravanja pouzdanog pristupa internetu također mogle spriječiti buduće promjene u pružanju usluga (npr. isključivanje bakrenih telefonskih linija i uvođenje sljednika tehnologije 4G) te osigurati pružanje prijeko potrebnih usluga, osobito u digitalno izoliranim zajednicama, kao što je već slučaj u Švicarskoj i u Finskoj, gdje se jamči pristup do posljednjeg kilometra. To bi barem trebao biti *ex ante* uvjet za dodjelu finansijskih sredstava inicijativi Pametna sela;

17. ističe važnost razvijanja tehnologija povezanih s inicijativom Pametna sela koristeći se otvorenim normama, čime bi se potaknula suradnja između uprava i poduzeća kao i ponovna upotreba razvijenih rješenja te bi se promicala njihova interoperabilnost;

18. zalaže se za osposobljavanje građana raznih dobnih skupina za korištenje digitalnih tehnologija, te za prilagodbu podučavanja ciljnim skupinama, s obzirom na digitalizaciju određenih javnih usluga na lokalnoj razini ili drugim razinama (narudžbe dokumenata, porezne prijave, elektronički računi, sljedivost, ZPP itd.); također insistira na pravu na digitalnu pismenost, kako bi se svim građanima jamčio pristup osposobljavanju za obavljanje osnovnih zadataka u novom digitalnom okruženju, te na tome da se tom osposobljavanju namijene sredstva iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova;

⁽²⁾ Ruralno testiranje: osiguravanje da se potrebe i interesi ruralnog stanovništva, zajednica i poduzeća primjereno uzimaju u obzir pri razvoju i provedbi svih politika i programa. Za središnje vlade ruralno testiranje znači procjenu političkih opcija kojom bi se trebalo osigurati pronalaženje najpravednijih rješenja za ruralna područja.

⁽³⁾ Mišljenje Europskog odbora regija „Inovacije i modernizacija u gospodarstvu ruralnih područja” (SL C 120, 5.4.2016., str. 10.).

⁽⁴⁾ Šesto izvješće o gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji, srpanj 2014.

19. smatra da su proširenje širokopojasne veze u ruralnim područjima i izazov pokrivanja „posljednjeg kilometra” izravno povezani s dominacijom na tržištu i tradicionalnim pružateljima usluga. Taj problem neće biti riješen sve dok se regulatornim okvirom ne bude poticao ulazak alternativnih operatora na tržište, koji će osigurati pristup mrežama nove generacije (NGA) i poticati razvoj inovacija pod vodstvom zajednice;

20. smatra da bi poljoprivrednici i poljoprivredni sektor općenito trebali biti prioritet za digitalno osposobljavanje radi olakšavanja korištenja i razvoja alata i metoda e-poljoprivrede;

21. preporučuje poboljšanje resursa namijenjenih osposobljavanju i podizanju svijesti o mogućnostima koje se ruralnim poduzećima nude u trenutačnom kontekstu digitalnog gospodarstva poput pristupa novim tržištima, razvoja novih proizvoda ili vjernosti korisnika;

22. svjestan je brojnih inicijativa za „digitalne centre” koji trenutačno postoje u raznim državama članicama u kojima su brze širokopojasne veze, premda ne pokrivaju svako ruralno naselje, ipak dostupne u specijaliziranim centrima ⁽⁵⁾;

23. uviđa dodatne prednosti tih centara, koji ne samo da uklanjaju digitalni jaz nego i osiguravaju odgovarajući prostor, revitaliziraju seoska središta, stvaraju radna mjesta te pružaju mogućnosti osposobljavanja stanovnicima ruralnih sredina;

24. uviđa da ti centri mogu djelovati kao potencijalna središta za druge e-usluge, kao što su e-zdravstvo (npr. pregledi putem interneta), e-odvjetništvo (npr. pravni savjeti), e-upravljanje (npr. internetsko glasanje, prijava poreza, potraživanje naknada) i e-trgovina (npr. internetsko bankarstvo, prodaja itd.);

Pametni gradovi i pametna ruralna područja

25. smatra da bi inicijativa za pametna ruralna područja po uzoru na model pametnih gradova trebala zauzeti široki pristup razvoju i inovacijama koji bi uključivao sljedećih šest dimenzija:

- (a) pametno, inovativno, poduzetno i produktivno gospodarstvo,
- (b) poboljšanu mobilnost uz dostupne, moderne i održive prometne mreže,
- (c) vizija okoliša i održive energije,
- (d) kvalificirane i angažirane građane,
- (e) kvalitetu života u pogledu kulture, zdravlja, sigurnosti i obrazovanja,
- (f) učinkovitu, transparentnu i ambicioznu upravu;

26. pozdravlja novi program Wifi4EU za poboljšanje internetske povezivosti u lokalnim zajednicama, ali napominje da će se odgovarajući projekti odabirati po redoslijedu podnošenja zahtjeva, ali uz geografsku uravnoteženost. Prilikom odabira projekata posebnu bi pozornost trebalo posvećivati dodatnim preprekama s kojima se suočavaju manje ruralne teritorijalne jedinice koje nemaju toliko resursa kao gradovi;

27. naglašava da koncepti pametnih gradova i pametnih sela/pametnih ruralnih područja ne bi smjeli biti oprečni, nego bi se na njih trebalo gledati kao na koncepte koji se uzajamno nadopunjuju, podržavaju i jačaju uspješnost. U pogledu strategije, određeno područje ne završava na svojim administrativnim granicama, već je u interakciji sa susjednim jedinicama, ruralnim ili urbanim, te planira svoj razvoj u skladu s okolinom. Treba razmisliti o tome kako uspostaviti pozitivne međuodnose između ruralnog i urbanog stanovništva, pri čemu ruralna područja ne bi smjela biti puki pružatelji usluga gradskim područjima. S tim u vezi ističe da će cjelokupni sustav naseljavanja biti održiv samo ako održivi budu i svi njegovi elementi, od velikih gradova do malih sela;

⁽⁵⁾ Npr. centri Ludgate (IE) i The Hive u Leitrimu (IE).

28. međutim, priznaje da je važno prepoznati različite značajke svakog modela, osobito to da se model pametnih gradova može osloniti na mnoge aktere koji će promicati i poticati inicijative, dok to neće biti slučaj u ruralnim područjima, u kojima su resursi, kako u pogledu ljudskih tako i u pogledu administrativnih kapaciteta, općenito ograničeniji. Te se razlike trebaju odraziti u oblikovanju budućeg političkog okvira i mogućnosti financiranja;

29. napominje da je Komisijina Glavna uprava za energetiku pokrenula Europsko partnerstvo za inovacije (EIP) za pametne gradove i zajednice, osmišljeno za promicanje i podupiranje iskustva pametnih područja u EU-u. Izražava žaljenje zbog toga što ruralna područja u okviru tog rada nisu uvrštena kao prioritet;

Mobilnost i energija

30. smatra da pri razvoju inicijative za pametna sela/područja održivoj prometnoj povezivosti i mrežama treba pridati jednaku važnost kao i poboljšanoj digitalnoj povezivosti, s obzirom na posebne izazove ruralnih područja u pogledu raspršenosti stanovništva i većih troškova. Napominje da i Europska komisija u vlastitom dokumentu o pametnim selima upućuje na Instrument za povezivanje Europe (CEF) kao područje u kojemu EU pruža potporu pametnim selima te poziva da se detaljnije ispita kako bi se ta sredstva mogla primijeniti za podupiranje ruralne povezanosti, posebno za najrurbanije ruralne regije;

31. ukazuje na gospodarske, socijalne i ekološke mogućnosti lokalizacije proizvodnje energije (i električne i toplinske) te na njezine potencijalne sinergije s ruralnim/regionalnim razvojem i ZPP-om (putem 2. stupa). Neki od primjera su uloga vjetra, sunca, biomase i bioplina u proizvodnji električne energije te uloga biomase (npr. drva) i/ili bioplina u grijanju na lokalnoj razini. Ističe da je važno lokalnim i regionalnim vlastima dati ovlasti za pokretanje ciljanih mjera na području okoliša, upravljanje tim mjerama i sklapanje teritorijalnih ugovora potpisanih zajedno s ruralnim pružateljima izvora lokalno proizvedenog goriva/energije ⁽⁶⁾;

Potpota za pristupe od baze prema vrhu

32. prepoznaje uspješnost pristupa od baze prema vrhu – kao što su LEADER ili noviji CLLD (lokalni razvoj pod vodstvom zajednice) – za lokalni razvoj;

33. smatra, međutim, da se ne bi smjelo oslanjati isključivo na takve pristupe jer postoje i drugi akteri (npr. inovacijski posrednici) koji mogu poticati ostvarivanje potencijala ruralnih područja; Inovacijski posrednici nastoje utvrditi prednosti i mogućnosti sela/ruralnih područja te okupiti relevantne institucije (ustanove tercijarnog obrazovanja, lokalne vlasti, pružatelje financijskih sredstava itd.) radi koordiniranja postojećih i budućih aktivnosti i potencijalnih izvora financiranja. Moraju uključiti i informirati zajednicu i dobiti njezinu podršku radi razvijanja vizije, preuzimanja odgovornost i raspodjele dobiti;

34. smatra da takvi posrednici mogu promicati razvoj proizvoda malih poduzetnika i uklanjati prepreke na tržištu te također poticati potrošnju lokalnih proizvoda i kratke opskrbe lance poljoprivredno-prehrambenih proizvoda i energije iz lokalnih obnovljivih izvora;

35. smatra da su lokalne i regionalne vlasti u idealnom položaju za obavljanje te funkcije, što u nekim slučajevima već i rade putem odbora za razvoj, ureda za poduzetništvo, konkurentne javne nabave itd.;

36. napominje da je od presudne važnosti osigurati pristup financijskim sredstvima za manje projekte na razini lokalnih vlasti. To bi također trebalo obuhvaćati potporu za inovativne projekte i inicijative koje se mogu prilagoditi posebnim potrebama ruralnih zajednica diljem EU-a, uključujući i rubne regije;

37. poziva na pojednostavljenje postupka podnošenja zahtjeva za pristup izvorima financiranja – u sadašnjem programu ruralnog razvoja postoji značajan nedostatak progresije od iskaza interesa do samog podnošenja zahtjeva zbog poteškoća sa zadovoljavanjem kriterija za podnošenje zahtjeva. Ističe da ne bi trebalo biti stanke između okončanja sadašnjeg programa ruralnog razvoja i pokretanja programa ruralnog razvoja za razdoblje nakon 2020. kako bi se zadržao zamah i povjerenje;

⁽⁶⁾ Mišljenje Europskog odbora regija „Prema održivoj europskoj prehrambenoj politici kojom se potiče rast i zapošljavanje u europskim regijama i gradovima” (SL C 272, 17.8.2017., str. 14.).

38. smatra da uspješno podneseni zahtjevi za financiranje moraju poticati stvaranje mreža, klastera i partnerstava te sudjelovanje u njima – što je obično nužno za postizanje učinka razmjera i razvoja učenja u pametnim ruralnim područjima;

39. predlaže da pametna područja na temeljima vlastite društvene i kulturne baštine razvijaju i pokazuju svoj posebni lokalni identitet sa svom infrastrukturom, posebno općim uslugama, potrebnom za poslovanje te da na taj način privuku poduzeća iz gradova;

40. prepoznaje da je još jedan od izazova za lokalne i regionalne vlasti ostati obaviješten o mogućnostima financiranja i imati pristup financiranju. To će iziskivati aktivnu ulogu mjerodavnih glavnih uprava Europske komisije i upravljačkih tijela nadležnih za relevantne izvore sredstava EU-a na nacionalnoj i regionalnoj razini. OR također može igrati važnu ulogu u razmjeni informacija, podupiranju mreža i pružanju primjera najboljih praksi, pored ostalog i u okviru rada Platforme za širokopojasnu mrežu Komisije i OR-a;

41. smatra da bi se informacije o mogućnostima na razini EU-a mogle djelotvornije prenositi pokretanjem godišnje nagrade Europske komisije za priznanje postignućima najuspješnijeg pametnog sela/područja u EU-u. Postojeće mreže poput Europske poduzetničke mreže (EEN) i njihovi lokalni provedbeni partneri u državama članicama također bi mogli poslužiti za pružanje aktualnih informacija o nizu tema relevantnih za poduzetnike u selima i ruralnim područjima;

42. ističe da bi lokalne i regionalne vlasti mogle olakšati proces kad bi u strategije planiranja i regionalne prostorne strategije uvele „pametni pristup”. Takve strategije obuhvaćaju procjenu regionalnih resursa i kapaciteta, utvrđivanje mjesta za grupiranje usluga te politike koje potiču razvoj gospodarstva.

Bruxelles, 1. prosinca 2017.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija – Izvješće Europske komisije o politici tržišnog natjecanja za 2016.

(2018/C 164/09)

Izjestitelj: Michael Murphy (IE/EPP), član Vijeća okruga Tipperary**Referentni dokument/i:** Izvješće Europske komisije o politici tržišnog natjecanja za 2016.

COM(2017) 285 final

PREPORUKE O POLITIKAMA**EUROPSKI ODBOR REGIJA**

1. pozdravlja godišnje izvješće Komisije o politici tržišnog natjecanja za 2016., posebice priznavanje činjenice da politika tržišnog natjecanja ima izravan učinak na živote ljudi; naglašava u tom kontekstu da je učinkovita politika tržišnog natjecanja ključan čimbenik u učinkovitom djelovanju jedinstvenog tržišta te da donosi važne koristi za potrošača potičući poduzetništvo, inovacije, učinkovitost i proširenja izbora za građane Europske unije;
2. smatra da globalizirano gospodarstvo zahtijeva otvoreno i pošteno okruženje za tržišno natjecanje, a temeljem toga i reguliranje tržišnog natjecanja, a ne samo „kulturu” tržišnog natjecanja. Podržava istodobno činjenicu da se Europska komisija obvezuje na suradnju s drugim institucijama EU-a, međunarodnim organizacijama i tijelima za osiguravanje provedbe prava tržišnog natjecanja diljem svijeta;
3. pozdravlja rad Komisije na području osiguravanja provedbe pravila tržišnog natjecanja, ali poziva da se u okviru dodjeljivanja odgovarajućih sredstava u obzir uzmu nacionalne i regionalne industrijske politike država članica u području ulaganja, posebno u slučaju industrijskih politika koje se oslanjaju na nacionalne ovlasti izvan područja primjene ugovora EU-a;
4. naglašava da je potrebna veća transparentnost u vezi načina na koji Komisija donosi odluke o dodjeljivanju sredstava za velike istrage u području tržišnog natjecanja na razini EU-a, kao i da je potrebno osigurati da su te odluke uvijek povezane s utvrdivim ishodima koji jačaju jedinstveno tržište;
5. tvrdi da bi Komisija putem pojačane koordinacije politika i instrumenata EU-a kao i boljeg priznavanja regionalne dimenzije trebala osigurati sveobuhvatan odgovor na izazove koji proizlaze iz međunarodnog tržišnog natjecanja i globalnih tržišta;
6. naglašava da će Ujedinjena Kraljevina pravilima tržišnog natjecanja Unije podlijetati barem do 31. ožujka 2019. i da će se odluke u vezi s istragama pokrenutim prije tog datuma, a zaključenim nakon njega, ipak morati primijeniti (npr. istraga otvorena 26. listopada 2017. o izuzećima koje je Ujedinjena Kraljevina odobrila multinacionalnim trgovačkim društvima kako bi ih zaštitila od pravila o suzbijanju izbjegavanja plaćanja poreza);
7. slaže se da se Brexit ne smije zloupotrijebiti kao sredstvo za potpuni izostanak bilo kakve kontrole državnih potpora, ali smatra da bi ekonomske smetnje koje se u drugim državama članicama EU-a javljaju kao posljedica Brexita trebale dovesti do proširenja Uredbe o općem skupnom izuzeću te privremenog ublažavanja ili obustave primjene pravila o državnim potporama za određene grane industrije koje bi mogle biti najviše pogođene, pod uvjetom da to ne predstavlja selektivnu potporu koja bi bila u suprotnosti s ciljem pravedne primjene propisa EU-a na sva poduzeća;

Državne potpore i porezna mišljenja

8. pozdravlja rad Komisije na rješavanju problema nezakonitih državnih potpora dodijeljenih u obliku selektivnih poreznih povlastica; takav rad smatra se učinkovitim sredstvom osiguravanja toga da se pravila EU-a primjenjuju na pravedan način na sva poduzeća koja posluju na jedinstvenom tržištu EU-a neovisno o veličini, sektoru ili državljanstvu i da trgovačka društva podliježu oporezivanju proporcionalno svojoj veličini i imovini kako bi doprinijela financiranju javnih usluga i borbi protiv nejednakosti, što je od najveće važnosti za lokalnu razinu;

9. ustraje u tome da, u vezi s utajom poreza, pitanje poreznih mišljenja bude dio sveukupnih napora EU-a u borbi protiv izbjegavanja plaćanja poreza od strane velikih poduzeća, npr. putem paketa mjera za borbu protiv izbjegavanja plaćanja poreza, izvješćivanja po zemljama, paketa reformi poreza na dobit i novih pravila o transparentnosti za posrednike u području poreznog planiranja. Također naglašava da je na razini EU-a potrebno razmotriti bi li novi propisi, umjesto osiguravanja provedbe postojećeg zakonodavstva, mogli pružiti veću sigurnost u državama članicama u pogledu poreznih mišljenja, kao i bi li u okviru novog regulatornog režima trebalo usvojiti postupak sankcioniranja u korist vlastitih proračunskih sredstava EU-a;

10. smatra da isključiva nadležnost EU-a utvrđena u članku 3. UFEU-a za uspostavljanje pravila o tržišnom natjecanju potrebnih za funkcioniranje unutarnjeg tržišta ne utječe na suvereno pravo država članica da donose odluke o svojim sustavima poreza na dobit ili da utvrđuju svoje porezne stope. Međutim priznaje da države članice moraju poštovati ravnopravne uvjete za poduzeća i potrošače diljem unutarnjeg tržišta EU-a ⁽¹⁾;

11. napominje da je najvažniju odluku o osiguravanju provedbe Glavna uprava za tržišno natjecanje donijela 30. kolovoza 2016. i u njoj je utvrđeno da posebna porezna mišljenja izdana u Irskoj 1991. i u svibnju 2007. u korist dvaju poduzeća koje je Apple osnovao u Irskoj predstavljaju potporu u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Odbor uvažava da je Europska komisija u svojoj odluci utvrdila da je Irska, donošenjem spornih poreznih rješenja kojima je poduzećima koja pripadaju Appleu omogućila da svoju godišnju obvezu plaćanja poreza na dobit trgovačkih društava odrede u Irskoj u godinama kada su ta rješenja bila na snazi, dodijelila nezakonitu državnu potporu tim poduzećima u sklopu Applea i grupaciji Apple, što je suprotno članku 108. stavku 3. Ugovora i čiji je povrat Irska dužna zatražiti na temelju članka 16. Uredbe (EU) 2015/1589. Naglašava da, prema Komisiji, ta odluka ne dovodi u pitanje opći porezni sustav ili stope poreza na dobit u Irskoj;

12. napominje da provedba na nacionalnoj razini Direktive Vijeća 2016/1164 o utvrđivanju pravila protiv praksi izbjegavanja poreza koje izravno utječu na funkcioniranje unutarnjeg tržišta trenutačno uzrokuje probleme. Članak 4. stavak 4. spomenute direktive sadrži odstupanje od pravila o ograničenju kamata u pogledu zajmova korištenih za financiranje dugoročnih javnih infrastrukturnih projekata. Čak i ako ta direktiva pruža širok prostor za odstupanja u pogledu aktivnosti koje se smatraju od javnog interesa, države članice ne iskorištavaju tu mogućnost u potpunosti;

13. ponovno ističe da je Komisija izračunala da je potpora koju je Irska u tom obliku pružila tim poduzećima u sklopu Applea iznosila 13 milijardi EUR te da su se ta novčana sredstva trebala vratiti u irsku državnu blagajnu, međutim irska vlada podnijela je žalbu na tu odluku Europske komisije Sudu Europske unije. U trenutku donošenja odluke Komisije Irska je imala četiri mjeseca (do siječnja 2017.) za povrat nezakonite državne potpore. Irska vlada poduzela je velike napore da prikupi rekordne novčane iznose i položi ih na založni račun u očekivanju odluke Suda. Budući da Irska nije uspjela prikupiti 13 milijardi EUR u danom vremenskom okviru, Europska komisija odlučila je 4. listopada 2017. Irsku uputiti na Sud EU-a. Međutim, obje strane nadaju se da će izbjeći sudske sankcije;

14. poziva na brz završetak sudskih predmeta povezanih s Appleom kako bi se pružila sigurnost u pogledu mogućeg učinka prava tržišnog natjecanja na druga postojeća porezna mišljenja;

Inicijativa za modernizaciju državnih potpora

15. podržava stav Komisije da pojačana transparentnost javne potrošnje ima ključnu ulogu u promicanju optimalnog korištenja novca poreznih obveznika i smatra da je transparentnost također način osnaživanja povjerenja građana u vjerodostojnost i legitimitet javnih tijela;

⁽¹⁾ Glavna uprava za tržišno natjecanje donijela je odluke u vezi s poreznim mišljenjima koje se odnose na Irsku, Nizozemsku, Luksemburg i Belgiju. Svaku od tih odluka te su države članice osporile na Sudu Europske unije.

16. ponovno ističe ⁽²⁾ da se primjena pravila EU-a o državnim potporama za usluge od općeg gospodarskog interesa ne smije ograničiti samo na načela tržišnog natjecanja, već da ta pravila moraju biti u potpunosti u skladu sa širokim diskrecijskim pravom koje države članice na temelju Ugovora imaju pri odlučivanju o tome koje se usluge smatraju uslugama od općeg gospodarskog interesa, kao i s načelima lokalne i regionalne samouprave, gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije te neutralnosti u odnosu na sustav vlasništva u državama članicama (članak 3. UFEU-a, članci 14., 106. i 345. UFEU-a te Protokol br. 26.). Usluge od općeg gospodarskog interesa moraju odražavati razlike u potrebama, korisničkim preferencijama i sustavima javne nabave koje mogu nastati zbog različitih geografskih položaja, socijalnih i kulturnih okolnosti te demokratskih procesa u državama članicama. Provjera državne potpore smije se provoditi samo ako nacionalni, regionalni ili lokalni propisi o uslugama od općeg gospodarskog interesa ili financiranje tih usluga imaju prekogranične učinke ili utječu na unutarnje tržište;

17. izražava žaljenje zbog toga što se u Godišnjem izvješću o tržišnom natjecanju za 2016. daje vrlo malen značaj pitanjima koja se odnose na državne potpore za usluge od općeg gospodarskog interesa te zbog toga što je to izvješće posebno nejasno u pogledu pregleda takozvanog „paketa Almunia” i revizije uredbe o potporama *de minimis* za usluge od općeg gospodarskog interesa. U tom pogledu OR podsjeća da je prethodno pozvao na:

- razradu detaljnih smjernica kako bi se zadovoljio četvrti kriterij iz presude Altmark, a koji se odnosi na to što je to tipično poduzeće kojim se dobro upravlja i koje raspolaže odgovarajućim sredstvima;
- reviziju definicije razumne dobiti od usluge od općeg gospodarskog interesa, posebice kako bi se uzela u obzir činjenica da se ta dobit često ponovno ulaže u usluge od općeg gospodarskog interesa, pored ostalog i poticajima ili povećanjem postotka prepoznatljive razumne dobiti;
- povećanje pragova *de minimis* u slučaju državnih potpora za usluge od općeg gospodarskog interesa;
- povećanje praga za izuzeće od obveze obavješćivanja iz članka 108. stavka 3. UFEU-a za državne potpore u vidu naknade za javne usluge za poduzeća koja pružaju usluge od općeg gospodarskog interesa na prag koji je bio na snazi prije 2011. godine, odnosno na 30 milijuna eura godišnje;

18. ponavlja ⁽³⁾ svoj poziv za proširenjem definicije socijalnog stanovanja iz odluke Komisije od 20. prosinca 2011.: kako bi se državama članicama osiguralo veće diskrecijsko pravo kod planiranja, osiguravanja, financiranja i organizacije socijalnog stanovanja te zajamčilo demokratsko pravo izbora, trebalo bi ukinuti ograničenje socijalnog stanovanja isključivo na „socijalno ugrožene građane ili socijalne skupine koje se nalaze u nepovoljnijem položaju”. Potrebno je više pozornosti posvetiti primjerenom i cjenovno pristupačnom stanovanju jer nemogućnost stambenog tržišta da zadovolji stambene potrebe svih građana ne pogađa samo osobe koje uopće nemaju pristup stanovanju, već i osobe koje stanuju u stambenim prostorima koji predstavljaju opasnost za zdravlje, koji su neprimjereni ili prenapučeni, kao i osobe koje najveći dio svog prihoda izdvajaju za stanarinu ili mjesečnu ratu kredita;

19. skreće pozornost na studiju koju je OR objavio 9. lipnja 2017. pod naslovom „Provođenje Odluke i Okvira za usluge od općeg gospodarskog interesa: uključenost lokalnih i regionalnih vlasti u izvješćivanje i trenutno stanje u vezi s definiranjem socijalnih usluga kao gospodarske djelatnosti” i njezine zaključke:

- lokalne i regionalne vlasti bile su izravno ili neizravno uključene u sastavljanje 22 nacionalna izvješća o provedbi „paketa Almunia”;

te preporuke:

- potrebna su pojašnjenja u pogledu klasifikacije socijalne usluge kao gospodarske djelatnosti, posebice u socijalnom i zdravstvenom sektoru, izračuna naknade, uključujući razumnju dobit, i mogućih nedosljednosti među različitim dokumentima koje treba uzeti u obzir;
- potrebno je pojednostaviti obveze izvješćivanja;

⁽²⁾ Vidjeti točku 2. mišljenja OR-a „Državne potpore i usluge od općeg gospodarskog interesa” (ECON-VI/013), usvojenog 11. listopada 2016.

⁽³⁾ Vidjeti točku 41. mišljenja OR-a „Državne potpore i usluge od općeg gospodarskog interesa” (ECON-VI/013), usvojenog 11. listopada 2016.

— potrebno je dalje promicati razmjenu najboljih praksi;

20. stoga tvrdi da je uloga lokalnih i regionalnih vlasti kao pružatelja usluga od općeg gospodarskog interesa u osiguravanju i jačanju socijalne dimenzije jedinstvenog tržišta još važnija u kontekstu visoke razine nezaposlenosti, starenja stanovništva, socijalnih nereda i krhkih gospodarskih uvjeta; te da građani izravno osjećaju koristi ostvarene putem usluga ove vrste, zbog čega one u tome pogledu poboljšavaju i jačaju povjerenje građana u javne institucije;

21. naglašava kolektivnu odgovornost svih razina vlade da osiguraju održive javne usluge za svakog građanina EU-a i mišljenja je da Komisija mora temeljiti svoje kontrole državnih potpora u području usluga od općeg gospodarskog interesa na načelu vjerodostojnosti kako bi pružila podršku relevantnim tijelima vlasti i dionicima, umjesto da se, od samog početka, smatra da lokalne i regionalne vlasti krše pravila prilikom pružanja usluga od općeg gospodarskog interesa;

22. pozdravlja napore koje Komisija ulaže kako bi se pojednostavila primjena pravila o državnim potporama, odnosno Obavijest o pojmu državne potpore, i činjenicu da se u izvješću o tržišnom natjecanju potvrđuje da je osobito važno *pojednostaviti javna ulaganja i što je više moguće povećati učinak ulaganja na gospodarski rast i radna mjesta*, što odražava, na neki način, zahtjev OR-a za daljnjim pojednostavljenjem i izuzećima u području usluga od općeg gospodarskog interesa;

23. međutim, dovodi u pitanje stupanj pravne sigurnosti postignut putem Obavijesti budući da posebice u području usluga od općeg gospodarskog interesa relevantni dionici ukazuju na kompleksnost i moguće nedosljednosti među različitim dokumentima koje treba uzeti u obzir, što im otežava procjenu toga koje pravilo treba primijeniti u određenom slučaju ⁽⁴⁾;

24. također izražava zabrinutost u pogledu administrativnog opterećenja koje je proizašlo iz obveza izvješćivanja na temelju Odluke i Okvira za usluge od općeg gospodarskog interesa, kao što je navedeno u nekim od tih izvješća;

Jedinstveno digitalno tržište

25. dosljedno podupire napore u korištenju strategije jedinstvenog digitalnog tržišta kao poticaja za uključivi rast u svim regijama unutar EU-a s obzirom na to da poboljšanje pristupa širokopojasnom internetu i uslugama informacijskih i komunikacijskih tehnologija, posebice u rubnim i udaljenim regijama ili u regijama koje obilježava geografska raspršenost stanovništva, može olakšati pristup uslugama (npr. e-zdravstvu i e-upravi) i dovesti do veće učinkovitosti u javnoj upravi, nižih cijena i većeg izbora za potrošače, bez obzira na njihovu lokaciju, kao i otvoriti nove gospodarske mogućnosti za lokalna poduzeća te u konačnici poboljšati kvalitetu života građana kao i koheziju;

26. s tim u vezi upućuje na svoje mišljenje „Pojednostavljenje europskih strukturnih i investicijskih fondova iz perspektive lokalnih i regionalnih vlasti” (COTER-VI/012), u kojemu se razmatra učinak primjene pravila o državnim potporama na provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova te se pored ostalog ukazuje na postojeće važne nedosljednosti u primjeni pravila o državnim potporama. Skreće pozornost na to da se postupci u vezi s državnim potporama ne primjenjuju na programe kojima centralno upravlja Europska komisija (npr. Obzor 2020., Instrument za povezivanje Europe, Europski fond za strateška ulaganja), ali se primjenjuju na projekte financirane u okviru kohezijske politike EU-a. U praksi se projekti u pogledu državnih potpora ne ocjenjuju prema sadržaju, nego prema tome odobrava li sredstva Komisija ili država članica te prema tome iz kojeg se izvora financiraju;

27. posebno je zabrinut zbog prepreka prekograničnoj trgovini na internetu koje sama poduzeća mogu postaviti, geografskog blokiranja i mogućnosti vodećih aktera da na umjetan način iz određenih poslovnih mogućnosti isključuju potencijalne konkurente;

⁽⁴⁾ Vidjeti Izvješća država članica o primjeni odluke o uslugama od općega gospodarskog interesa u razdoblju 2012. – 2016.

28. osim toga, s obzirom na svoje mišljenje „Pojednostavljenje europskih strukturnih i investicijskih fondova iz perspektive lokalnih i regionalnih vlasti” (COTER-VI/012) naglašava da posebnu pozornost treba posvetiti korištenju državnih potpora u okviru programa europske teritorijalne suradnje. U vezi s tim programima može se općenito reći da su naponi koje treba uložiti kako bi se poštovala pravila o državnim potporama nerazmjerni riziku narušavanja tržišnog natjecanja. Pored toga, pravila o državnim potporama u različitim se državama članicama često tumače na različit način, te se stoga ne mogu primjenjivati s odgovarajućom pravnom sigurnošću, zbog čega je često potpuno nemoguće izvoditi kvalitetne projekte; stoga bi se jedna od mjera za pojednostavljenje ESIF-a koja se može brzo provesti mogla odnositi na izdvajanje europske teritorijalne suradnje iz područja primjene pravila o državnim potporama, kao što je, primjerice, slučaj s programom Obzor 2020.;

29. u tom kontekstu pozdravlja inicijative Komisije za osiguravanje bolje provedbe prava tržišnog natjecanja u digitalnom svijetu, posebice istraživanje sektora e-trgovine te nedavno pokrenute istrage koje za cilj imaju rješavanje specifičnih pitanja ograničenja maloprodajnih cijena, diskriminacije na temelju lokacije i neopravdanog geografskog blokiranja⁽⁵⁾;

30. potiče Komisiju na osiguravanje provedbe prava tržišnog natjecanja u okviru jedinstvenog digitalnog gospodarstva prema jednakim uvjetima na globalnoj razini sa sličnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje diljem svijeta kako bi se osiguralo da se inovacije ne koče te poziva Komisiju na ostvarivanje uže suradnje između nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje, Europske komisije i međunarodnih organizacija kao što je OECD;

31. također podupire napore kojima Europska komisija nastoji uravnotežiti stvarnu poreznu stopu koju plaćaju tradicionalna trgovačka društva i trgovačka društva u digitalnom sektoru s obzirom na činjenicu da se u komunikaciji Komisije o oporezivanju digitalnog sektora predstavljenoj 21. rujna 2017. navodi da stvarna stopa koju plaćaju međunarodna internetska trgovačka društva iznosi 10,1 %, za razliku od 23,2 % koliko plaćaju tradicionalna međunarodna trgovačka poduzeća. Stoga od Komisije očekuje da ispita mogućnost uvođenja posebnih poreza na promet i/ili digitalne transakcije i da u okviru zajedničke konsolidirane osnovice poreza na dobit (CCCTB) razmotri predlaganje koncepta „virtualnog stalnog poslovnog nastana”;

Jedinstveno tržište

32. ističe važnu ulogu koju nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje igraju na ključnim područjima tržišnog natjecanja⁽⁶⁾ i preporučuje njihovo izdašnije financiranje u različitim državama članicama te bolju europsku koordinaciju tih tijela putem Europske mreže za tržišno natjecanje (ECN). Također bi podržao zakonodavni prijedlog Komisije o jačanju alata za osiguravanje provedbe i sankcioniranje dostupnih nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje, odnosno tzv. prijedlog ECN+, kojim bi se osiguralo ostvarenje punog potencijala decentraliziranog sustava osiguravanja provedbe prava tržišnog natjecanja EU-a;

33. u tom pogledu pozdravlja inicijativu Komisije kojom se želi potaknuti tijela nadležna za tržišno natjecanje da budu učinkovitija tijela za osiguravanje provedbe prava tržišnog natjecanja budući da su nacionalna tijela za neke razine tržišta u boljem položaju da se bave osiguravanjem provedbe pravila tržišnog natjecanja EU-a, uz poštovanje nacionalnih specifičnosti;

34. insistira na tome da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje moraju intervenirati u slučaju kada dominantna poduzeća iskorištavaju svoje klijente naplaćivanjem previsokih cijena ili nametanjem nepoštenih uvjeta, s ciljem uklanjanja problema takvih cijena, posebice kada je riječ o farmaceutskim proizvodima, kako bi se pacijentima zajamčio pristup učinkovitim i dostupnim osnovnim lijekovima i promicao najbolji mogući ishod za pacijente i društvo;

35. izražava svoju zabrinutost u vezi s do sada neviđenim valom konsolidacije poduzeća koja se odvija na već sada visoko koncentriranom tržištu svjetskog sjemenja, kemikalija i pesticida te genetski modificiranih biljki, jer će to vjerojatno rezultirati smanjenjem natjecanja i dovesti do oligopolističkih struktura;

⁽⁵⁾ Europska komisija, *Antitrust: Commission opens three investigations into suspected anticompetitive practices in e-commerce* („Protumonopolske mjere: Komisija otvara tri istrage o mogućim protutržišnim praksama u e-trgovini”), dostupno ovdje.

⁽⁶⁾ Sektorska istraga obrade podataka u sektoru internetskog oglašavanja koju je pokrenulo francusko nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje, kazna koju je talijansko nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje odredilo WhatsAppu za navodno prisiljavanje korisnika da se slože s dijeljenjem svojih osobnih podataka s Facebookom, kazna koju je talijansko nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje odredilo Aspen Pharmi (predmet Aspen) i kazna koju je britansko nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje odredilo Pfizeru i Flynn Pharmi (predmet Pfizer/Flynn Pharma).

36. ističe rizike znatne vertikalne integracije svojstava, sjemenja i kemikalija proizašlih iz dosad neviđene dominacije globalnog tržišta na ovom osjetljivom području, koja bi dominantnim poduzećima u ovoj industriji jamčila još veći utjecaj na politiku, ugrozila neovisnost znanosti i javni interes, i to zlouporabom njihovog položaja na tržištu;

37. ističe važnu ulogu malih poljoprivrednika u održivosti regionalnih ekosustava te poziva Komisiju da se pobrine da spajanja u tijeku ne stvore veće prepreke pri ulasku manjim inovatorima, ne povećaju rizik sprečavanja pristupa manjih inovatora tehnologiji i drugim resursima potrebnima za učinkovito tržišno natjecanje i ne rezultiraju višim poljoprivrednim cijenama ulaznih troškova i manjim izborom mogućnosti za poljoprivrednike;

38. naglašava ugroženost poljoprivrednika i MSP-ova, koji predstavljaju 79 % poljoprivrednih gospodarstava EU-a, zbog njihova lošijeg položaja u pregovaranju i nepravednih trgovinskih praksi u lancu opskrbe hranom; slično tomu, ističe da su u lancu opskrbe hranom poljoprivrednici glavni „amortizeri” kada je riječ o tržišnim rizicima poput nestabilnosti cijena ili produljenih razdoblja niskih cijena te poziva Komisiju da poljoprivrednike podrži u prevladavanju posljedica sve veće koncentracije u preradi i maloprodaji;

39. snažno potiče povjerenike zadužene za poljoprivredu i tržišno natjecanje na tješnju suradnju u cilju pojednostavljenja primjene pravila o državnim potporama na području ruralnog razvoja, među ostalim osiguravanjem integriranog postupka za istodobno odobravanje programa ruralnog razvoja i potpora povezanih s financiranjem sektora šumarstva i diversifikacije poljoprivrede, koji su isključeni iz pojednostavljenja koja se odnose na poljoprivredni sektor. Time bi se podržali naponi uloženi u tržišnu diversifikaciju u poljoprivredno-prehrambenom sektoru, posebice u državama članicama koje će Brexit najviše pogoditi;

40. ponovno naglašava svoj poziv, kao što je objasnio u svom mišljenju o ZPP-u nakon 2020., na reviziju europskog prava o tržišnom natjecanju kako bi se svim dionicima jednog sektora, uključujući potrošače i javne vlasti, omogućilo da odlučuju o pravednoj raspodjeli dodane vrijednosti i o maržama uzduž cijelog lanca vrijednosti te kako bi se poljoprivrednicima omogućilo da ojačaju svoj položaj na tržištu;

41. ponovno poziva na reviziju europskog zakonodavstva o sklapanju ugovora o javnoj nabavi u sektoru kolektivnog ugostiteljstva kojom bi se uveli poticaji za opskrbljivanje namirnicama iz EU-a i/ili s lokalnog područja te putem kratkih opskrbnih lanaca radi poticanja unutarnjeg tržišta i sigurnosti korištenih proizvoda;

42. ističe da je kontrola državnih potpora odigrala ključnu ulogu u osiguravanju sigurnijeg bankarskog sektora tijekom krize u EU-u;

43. napominje, međutim, da nedostatak ujednačenosti prilikom primjene Direktive o oporavku i sanaciji banaka predstavlja veću nesigurnost za kontrolu državnih potpora kada je riječ o mjerama koje se poduzimaju za rješavanje ili pružanje privremene dokapitalizacije financijskih institucija;

44. vjeruje da bi uloga spašavanja uz pomoć vlastitih sredstava u odnosu na spašavanje uz pomoć javnih sredstava trebala biti jasnija te kako ono odgovara različitim vrstama financijskih institucije, gdje bi postojali jasni ravnopravni uvjeti za primjenu kontrole državnih potpora za cjelokupni europski bankarski sustav bez izuzeća država članica;

45. smatra da su potrebni učinkovitiji aranžmani osiguranja depozita na razini bankovne unije kako bi se osigurala dostatna financijska sredstva radi potpore povjerenju svih deponenata, a time i zaštite financijske stabilnosti;

46. pozdravlja činjenicu da su pravila o državnim potporama dovoljno fleksibilna da državama članicama omogućuju pružanje pomoći ugroženim građanima, malim poduzećima u poteškoćama i štedišama, a da se ta pomoć pritom ne smatra državnim potporom, kao što je Komisija potvrdila u svojim odlukama o ciparskom programu dodjele bespovratnih sredstava zajmoprimcima i mikropoduzećima ⁽⁷⁾ i o Rezoluciji o Zadružnoj banci Peloponeza (Grčka) ⁽⁸⁾;

⁽⁷⁾ Predmet SA.45004 (2016/N).

⁽⁸⁾ Br. predmeta SA.43886.

Klimatski prihvatljiva energetska unija

47. pozdravlja Komisijino istraživanje mehanizma za razvoj kapaciteta⁽⁹⁾ te ističe da prvi prioritet koji usmjerava djelovanje EU-a na tom području mora biti promicanje održive energije (obnovljivih izvora energije i daljnjih napora u pogledu energetske učinkovitosti) kao načina za smanjenje emisija CO₂ u skladu s Pariškim sporazumom u okviru UNFCCC-a, uz borbu protiv energetske siromaštva, osiguravanje opskrbe energijom i jačanje teritorijalne kohezije;

48. također ističe da je dostupnost energije po pristupačnim cijenama ključni uvjet za regionalnu konkurentnost, posebice za regije u nepovoljnom položaju ili rubne regije te da na regije s jakom industrijom, koja je sama po sebi energetski intenzivan sektor, izrazito utječu pristojbe i trošarine za energente i ovisi o pristupačnoj i sigurnoj opskrbi energijom;

49. primjećuje da su cijene energije na maloprodajnom tržištu zadnjih godina porasle unatoč nižim veleprodajnim cijenama te se slaže sa stajalištem Komisije da bi prijelaz na čistu energiju trebao biti pravedan, pri čemu je potrebno uzeti u obzir transformacijski učinak na dionike, uključujući industrije i radnike⁽¹⁰⁾;

50. poziva Komisiju da u skladu s pravilima tržišnog natjecanja optimizira svoju podršku strukturnom prijelazu u regijama u kojima ugljen i CO₂ imaju veliku važnost, te da surađuje s dionicima tih regija kako bi bolje usmjerila potpore Europske unije, uz poticanje razmjene dobrih praksi, uključujući rasprave o planovima na području industrije i potrebama za preobukom kao i promicanju sinergija/zajedničke suradnje;

Kultura svjetskog tržišnog natjecanja

51. naglašava da fiskalni i socijalni damping, zloraba u poreznom planiranju i utaja poreza predstavljaju prepreku pravednom natjecanju;

52. snažno vjeruje da trgovinska politika EU-a igra ključnu ulogu u promicanju konvergencije instrumenata i praksi politike tržišnog natjecanja diljem jurisdikcija i stvara svijet temeljen na vrijednostima;

53. pozdravlja Memorandum o razumijevanju između Europske komisije i kineske Nacionalne komisije za razvoj i reformu u vezi s državnim potporama. OR očekuje da će taj memorandum znatno doprinijeti opširnijoj strategiji Komisije za rješavanje pitanja poremećaja koje nacionalne politike subvencioniranja izazivaju na području svjetske trgovine⁽¹¹⁾.

Bruxelles, 1. prosinca 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁹⁾ Mehanizmi za razvoj kapaciteta osmišljeni su na način da podržavaju investicije namijenjene nadopuni očekivanog manjka kapaciteta i zajamči sigurnost opskrbe. Uz prihod dobiven prodajom električne energije na tržištu, mehanizmima za razvoj kapaciteta obično se nude i dodatne nagrade za pružatelje kapaciteta, u zamjenu za održavanje postojeće razine kapaciteta ili ulaganje u nove kapacitete potrebne za jamčenje sigurnosti opskrbe energijom.

⁽¹⁰⁾ Europska komisija, „Drugo izvješće o stanju energetske unije”, COM(2017) 53 final, Bruxelles, 1. veljače 2017., dostupno ovdje.

⁽¹¹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1520_en.htm.

Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Ususret Europskom programu za stanovanje”

(2018/C 164/10)

Izvjestitelj: Hicham IMANE (BE/PES), član Općinskog vijeća Grada Charleroi-a**PREPORUKE O POLITIKAMA****EUROPSKI ODBOR REGIJA**

1. podsjeća na to da Europska unija prepoznaje i poštuje pravo na socijalnu i stambenu pomoć radi osiguravanja pristojnog života onima koji za to nemaju dovoljno resursa, pravo koje je utvrđeno člankom 34. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, kao i na to da pravo na stanovanje predstavlja međunarodnu obvezu država članica prema Vijeću Europe i Ujedinjenim narodima. Nacionalne, regionalne ili lokalne vlasti nadležne za politiku stanovanja trebaju stoga jamčiti ostvarenje prava na pristojan i pristupačan stambeni prostor;
2. ističe da stambena politika ne potpada pod izričitu nadležnost EU-a i da se pri interakciji između stambenih politika koje se provode na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini mora poštovati načelo supsidijarnosti; istodobno napominje da ostvarivanje brojnih ciljeva Unije (gospodarske stabilnosti, borbe protiv klimatskih promjena i socijalne uključenosti itd.) i brojnih politika Unije (regionalna politika, plan za gradove, tržišno natjecanje, energija, socijalna politika itd.) utječe na politiku stanovanja na različitim razinama te ovisi o njoj. Stoga je nužna bolja koordinacija politika na tom području;
3. pozdravlja činjenicu da europski stup socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija usvojili na Socijalnom samitu za pravedna radna mjesta i rast održanom 17. studenog 2017. u Göteborgu, uključuje pravo na pristup socijalnom stanovanju, pravo na kvalitetnu stambenu potporu te pravo na pristup pomoći i zaštiti od deložacije;
4. u tom smislu ukazuje na činjenicu da europske regionalne vlasti i europski gradovi imaju ključnu ulogu u provedbi stambenih politika država članica, imajući na umu sve veće razlike u potrebama na lokalnim stambenim tržištima, kako s aspekta internih migracija u okviru kojih se ljudi unutar država članica kreću iz područja manje stambene potražnje u područja intenzivne stambene potražnje, tako i nedavnih vanjskih migracija u smjeru područja intenzivne stambene potražnje;
5. ponovno navodi važnost čvrstog partnerstva s različitim vrstama organizacija u neprofitnom sektoru, stambenim udrugama i zadrugama, stanarima i lokalnim organizacijama koje izravno osiguravaju stambeni prostor i/ili olakšavaju pristup potpori za stanovanje, kao i s pouzdanim privatnim ulagačima koji osiguravaju cjenovno pristupačno stanovanje;
6. ističe raznolikost tradicija i sustava stanovanja u državama članicama i važnost zauzimanja neutralnog pristupa prema vrsti nastanjenosti stanova u provedbi postojećih politika;
7. skreće pozornost na to da lokalne i regionalne vlasti imaju središnju ulogu u provedbi održive stambene politike i da u znatnoj mjeri doprinose konkretnoj provedbi političkih ciljeva Europske unije;
8. potvrđuje strukturnu prirodu stambene krize koja pogađa europska urbana područja i potrebu da lokalne i regionalne vlasti promiču ponudu cjenovno pristupačnog stanovanja koje samo tržište ne može osigurati s obzirom na neusklađenost cjenovno pristupačnih nekretnina u gradskim područjima i velike potražnje, koja se javlja u brojnim državama članicama i regijama EU-a. Ta je neusklađenost rezultat razmjera unutarnjih i vanjskih migracijskih tokova i povećane potražnje za stambenim prostorima prilagođenima demografskom razvoju povezanom sa starenjem stanovništva u većini država članica;
9. ističe da u EU-u, pa i u pojedinim državama članicama i regijama, postoje razlike u potražnji za stambenim prostorom, zbog čega se poticanje stanogradnje mora odvijati na fleksibilan način;

10. ističe sve veći učinak politika i pravila EU-a o uvjetima u kojima države članice te regionalne i lokalne vlasti provode stambene politike. To se odnosi na primjenjive režime državne potpore, sustav PDV-a, definiciju socijalnog stanovanja kao usluge od općeg gospodarskog interesa, uvjete javne nabave i javno-javne suradnje te preporuke po državama članicama u okviru europskog semestra, posebice u pogledu kontrolirane najamnine i socijalne pomoći za stanovanje;

11. pozdravlja činjenicu da se u politikama EU-a postupno počinje voditi računa o dugoročnim stambenim ulaganjima: otvara im se pristup potporama u okviru EFRR-a radi termičke obnove te radi osiguravanja pristupa stanovanju marginaliziranih zajednica i urbane revitalizacije, a također ih se uključuje u Junckerov plan s obzirom na njihov multiplikativni učinak na lokalno zapošljavanje i sve veće financiranje zajmovima EIB-a, posebice u pogledu dugoročnih ulaganja u socijalno stanovanje niskih i umjerenih najamnina;

12. pozdravlja odluku Amsterdamskog pakta da se izradi Plan EU-a za gradove i, u okviru tog plana, uspostavi partnerstvo za stanovanje usmjereno na razvoj bolje dosljednosti europskih propisa koji se primjenjuju na stambena pitanja i na prikupljanje dobrih praksi europskih gradova za promicanje ponude cjenovno pristupačnog stanovanja i relevantnog financiranja;

13. u okviru nastavka partnerstva za stanovanje iz plana EU-a za gradove poziva na provedbu europskog programa za stanovanje koji može osigurati bolju koordinaciju politika EU-a s politikama država članica te njihovih regija i lokalnih vlasti, bolje koordinirati politike i intervencijske mehanizme EU-a za potporu tim stambenim politikama te usporediti praktična iskustva europskih gradova u ponudi cjenovno pristupačnog stanovanja;

Potreba za boljom koordinacijom politika EU-a i stambenih politika država članica

14. ukazuje na potrebu za Unijom koja je učinkovitija u svojim politikama i mjerama te, iznad svega, prisutnija u svakodnevnom životu običnih građana;

15. naglašava izravnu povezanost cijene stanovanja i sposobnosti pojedinaca i obitelji da ulažu u privatnu potrošnju i troše na obrazovanje, zdravlje i mirovinu, što su sve čimbenici gospodarske i socijalne dobrobiti;

16. naglašava da je važno da javnost bude obaviještena i uključena u pitanja koja se tiču stanovanja te potiče sudjelovanje nacionalnih, regionalnih i lokalnih predstavnika u širokom spektru javnih događanja o toj temi, primjerice Svjetskom danu stanovanja, Svjetskom danu arhitekture i drugim inicijativama;

17. naglašava da je nužno riješiti problem manjka stambenog prostora u aglomeracijama i industrijskim zonama kao i područjima s razvijenim poslovnim uslugama te istodobno osigurati pristup infrastrukturi potrebnoj za dobrobit, posebno za osobe koje iz prirodnih ili drugih razloga (bolest, invalidnost itd.) spadaju u kategoriju neproduktivnih ili radno nesposobnih osoba. Važno je razmotriti mogućnost preseljenja radi rasterećenja velikih gradova i priljeva stanovništva u područja zahvaćena depopulacijom, i to uz pomoć podataka o dostupnom stambenom prostoru i troškovima života u pojedinim regijama EU-a;

18. podsjeća na to da su napetosti koje su se javile u financijskim sustavima brojnih država članica zbog neplaćanja hipotekarnih zajmova i gubitka vrijednosti stambenog prostora odigrale ključnu ulogu u krizi koju je Europa nedavno pretrpjela, te insistira na tome da se u ciljeve budućeg europskog programa za stanovanje uključi uspostavljanje ravnoteže između pristupa financijskim sredstvima nužnim za kupovinu stambenog objekta i solventnosti financijskih institucija;

19. također smatra da je cjenovno pristupačno stanovanje jedan od preduvjeta socijalne kohezije i raznolikosti društva te da doprinosi razvoju zajednica otpornih na socijalnu, gospodarsku i geografsku segregaciju; napominje da pristup stanovanju koje subvencionira država može biti prepreka za zapošljavanje ako zapošljavanje znači gubitak prava na nastavak korištenja subvencioniranog stanovanja;

20. pozdravlja inicijativu Komisije da se europski stup socijalnih prava poveže s europskim semestrom, što bi, prema mišljenju Komisije, u području stambene politike trebalo dovesti do pomnijeg praćenja reforme pitanja socijalnog stanovanja, dostupnosti i cjenovne pristupačnosti stanovanja, kao i učinkovitosti stambenih doplataka. Stoga se nada izmjeni određenih pogrešnih pretpostavki o stanovanju koje su dosad iznesene u europskom semestru, i to u sljedećem smislu: i) nadležnost EU-a u slučaju određenih analiza ili preporuka za pojedine zemlje u području stanovanja bila je sporna sa stajališta supsidijarnosti (npr. preispitivanje kontrolirane najamnine) i ii) preporuke o stanovanju iznesene su iz perspektive mogućih slučajeva makroekonomske neravnoteže na temelju nacionalnih podataka i stoga su se predlagale univerzalne politike koje nisu uzimale u obzir lokalne i regionalne posebnosti;

21. traži da se u budućem europskom programu za stanovanje potrebna pozornost također prida potrebama i zahtjevima ruralnih područja;

22. stoga poziva na stvarnu demokratsku uključenost Europskog parlamenta i na savjetovanje s OR-om, koji predstavlja europske lokalne i regionalne vlasti, kao i sa socijalnim partnerima, prije nego što se u okviru europskog semestra usvoje preporuke za pojedinu zemlju na području stambene politike kako bi se posebna pozornost posvetila poštovanju načela supsidijarnosti na tom području;

23. naglašava da je kod javnih ulaganja u stanovanje potrebna veća fleksibilnost u pogledu proračuna i financijskih pravila kako bi se pokrenula privatna ulaganja, potaknulo stvaranje radnih mjesta i rast na lokalnoj razini i time ostvarile dugoročne koristi za društvo u cjelini; stoga traži da se u Paktu o stabilnosti i rastu predvidi veći prostor za ulaganja u socijalnu infrastrukturu na lokalnoj i regionalnoj razini;

24. s obzirom na rezultate nedavnih istraživanja koji upućuju na to da postoje znatne regionalne razlike u pogledu kretanja cijena nekretnina, predlaže da se kao pokazatelji makroekonomske neravnoteže koriste i regionalni, a ne samo nacionalni podaci o godišnjim promjenama u cijenama nekretnina kao razlog koji bi mogao iziskivati pomno praćenje. Također poziva Komisiju da ispita je li moguće poticati diferenciranu makrobonitetnu politiku na regionalnoj razini uz primjenu različitih omjera vrijednosti kredita i imovine (LTV) ili duga i prihoda (DTV) za hipoteke, posebno u velegradskim područjima i drugim dijelovima zemlje;

25. javno ulaganje u stanovanje smatra dugoročnim ulaganjem koje bi se trebalo priznati u sklopu regulatornog okvira i norme ESA-e 2010. Osim toga, treba ispitati mogućnosti uvođenja povoljnijih uvjeta za stabilna ulaganja, koja nisu špekulativna, namijenjena ulagačima iz privatnog sektora (npr. osiguravajućim društvima) koji imaju slične dugoročne interese;

26. naglašava da postizanje ciljeva Pariškog sporazuma o borbi protiv klimatskih promjena predstavlja poseban izazov za stambeni sektor, ali istodobno i ogroman potencijal za uštedu energije, utoliko što stambeni sektor stvara 40 % emisija stakleničkih plinova i što oko 75 % europskih zgrada nije energetski učinkovito, a svake se godine obnavlja tek 0,4 do 1,2 % stambenog fonda;

27. kad je riječ o obnovi i energetske učinkovitosti zgrada, ističe da se u politikama koje je potrebno provesti mora uzeti u obzir i procjena sigurnosti, a ne samo energetska učinkovitost; stoga bi mjere, a naročito financijske mjere, koje je potrebno usvojiti trebale biti usmjerene na promicanje radova na seizmičkoj adaptaciji koja predstavlja preventivnu i dalekosežnu opciju u pogledu sigurnosti, energetske učinkovitosti, uštede za građane i smanjenja ispuštanja onečišćavajućih emisija u zrak;

28. traži da u okviru započetog preispitivanja Direktive o PDV-u države članice nastave primjenjivati snižene stope PDV-a na isporuku stanova u okviru socijalne politike kao i na obnovu stambenih objekata i renovaciju zgrada u sklopu aktivnosti revitalizacije i obnove gradova;

29. pozdravlja činjenicu da se u Izvješću Komisije o Programu EU-a za gradove⁽¹⁾ uzima u obzir zahtjev⁽²⁾ Odbora da se revidira odluka 2012/21/EU kako bi se pristup socijalnom stanovanju proširio te ne bi bio ograničen samo na „potrebite i socijalno osjetljivije skupine stanovništva”. To bi bilo u skladu s diskrecijskim ovlastima država članica kod planiranja, osiguravanja, financiranja i organizacije socijalnog stanovanja te bi potvrdilo njihovu samostalnost u odlučivanju o načinu na koji koriste politiku stanovanja kao instrument kojim se nastoji potaknuti socijalna raznolikost, izbjeći getoizacija i stvoriti održive zajednice. Ta bi mjera omogućila da se posveti više pozornosti pristojnom i pristupačnom stambenom prostoru jer nemogućnost stambenog tržišta da zadovolji potrebe na području stanovanja u nekim regijama ne pogađa samo osobe koje uopće nemaju pristup stanovanju, već i osobe koje stanuju u stambenim prostorima koji predstavljaju opasnost za zdravlje, koji su neprimjereni ili prenapučeni te osobe koje najveći dio svog prihoda izdvajaju za stanarinu ili mjesečnu ratu zajma. Stoga smatra da bi se na europskoj razini dodana vrijednost mogla ostvariti utvrđivanjem kriterija za definiranje pristojnog i pristupačnog stambenog prostora;

30. također podržava poziv Europskog parlamenta Komisiji da podupre države članice u njihovim nastojanjima usmjerenima na suzbijanje rastuće pojave beskućništva s ciljem njegova postupnog iskorjenjivanja;

Nova kohezijska politika koja u potpunosti vodi računa o stambenom pitanju

31. traži se da se ulaganja u stanovanje uvrste kao prihvatljiva za kohezijsku politiku nakon 2020. godine kako bi se bolje odgovorilo na razne potrebe lokalnih zajednica (energija, urbanizam, migracije, socijalna isključenost...), nadovezujući se na postojeće mjere za termičku obnovu, za pristup stanovanju marginaliziranih zajednica i za urbanu revitalizaciju, i to u okviru horizontalnog pristupa ulaganjima u stanovanje sufinanciranih u okviru kohezijske politike. Socijalna intervencija u gradskim područjima i stambenim prostorima u kojima je to potrebno treba biti instrument horizontalnog pristupa u okviru javnih stambenih politika;

32. smatra da bi Europski fond za strateška ulaganja (EFSU) mogao doprinijeti smanjenju deficita ulaganja u području socijalnog stanovanja kad su posrijedi projekti visokog rizika za koje se ne bi moglo osigurati financiranje u obliku tradicionalnih kredita EIB-a. Međutim, kad je riječ o socijalnom stanovanju, novi financijski instrumenti poput EFSU-a moraju zadovoljavati određene dugoročne potrebe u pogledu cjenovno pristupačnog stanovanja i energetske učinkovitosti. Činjenica da je 4 % ukupnog proračuna EFSU-a do lipnja 2017. bilo namijenjeno socijalnoj infrastrukturi ukazuje na tu poteškoću koja je možda još izraženija zbog nedovoljnog iskorištavanja klauzule o ulaganjima predviđene u Paktu o stabilnosti i rastu, kao i zbog odluke da se pri izračunu javnog deficita ulaganja u socijalno stanovanje uvrste u računovodstvenu kategoriju javne uprave, u skladu s Europskim sustavom računa (ESA) iz 2010. Stoga svesrdno poziva na procjenu Junckerova plana i zajmova EIB-a za ulaganja u području stanovanja te očekuje da u tom kontekstu važnu ulogu odigra novoosnovana radna skupina na visokoj razini za socijalnu infrastrukturu;

33. očekuje bolje usklađivanje između politika stanovanja i prioriteta EU-a na području demografskog razvoja. Potrebni su alati i odgovarajući podaci na regionalnoj razini kako bi se osiguralo da se prosljeđuju informacije, posebno one o postojećem neiskorištenom stambenom prostoru u cijelom EU-u, čime bi se omogućilo barem djelomično rješavanje problema teritorijalnih neravnoteža u ponudi i potražnji u stambenom sektoru;

34. zalaže se za primjenu inovativnih mehanizama financiranja za ulaganja u području stanovanja te za poticanje učinka umnožavanja kombiniranjem javnih i privatnih financijskih sredstava;

Europski program za stanovanje koji se nadovezuje na Amsterdamski pakt

35. podupire djelovanje partnerstva za stanovanje u okviru Programa za gradove usmjerenog na razvoj europskih propisa i prikupljanje dobrih praksi europskih gradova za pružanje i financiranje stambenog prostora;

36. pozdravlja prve zaključke partnerstva za stanovanje u okviru Programa EU-a za gradove, koji su ujedno i konkretni doprinosi europskom programu za primjerenost i učinkovitost propisa (REFIT) te potiče države članice i Europsku komisiju da podrže te rezultate konkretnim prijedlozima kao što su revizija Odluke o uslugama od općeg gospodarskog interesa;

37. naglašava važnost postojanja, u okviru tog europskog programa za stanovanje, horizontalnog pristupa politikama EU-a, izravno ili neizravno povezanima sa stanovanjem, kao i usporednog teritorijalnog pristupa lokalnim politikama za promicanje i financiranje ponude cjenovno pristupačnog stanovanja;

⁽¹⁾ Vidjeti Izvješće Komisije o Programu EU-a za gradove, 20.11.2017., COM(2017) 657, str. 9.

⁽²⁾ Vidjeti točku 41. mišljenja OR-a od 11. listopada 2016. o temi „Državne potpore i usluge od općeg gospodarskog interesa” i točku 44. mišljenja OR-a od 11. listopada 2016. o „Europskom stupu socijalnih prava”.

38. smatra da u skladu s odlukom Suda Europske unije u predmetu C-618/10 (Banco Español de Crédito) od 14. lipnja 2012. države članice moraju provoditi odredbe Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u ugovorima s potrošačima kako bi se osigurala zaštita ugovaratelja hipotekarnih zajmova, posebno u slučaju kad je nekretnina pod hipotekom obiteljski dom, te time izbjegavati situacije u kojima pojedincima prijeti isključenost u pogledu stanovanja;

39. ističe važnost toga da zgrade namijenjene socijalnoj/stambenoj svrsi ispunjavaju nužne energetske zahtjeve i kriterije na području energetske učinkovitosti, uštede energije, niskih emisija CO₂ te ulaganja u čistu i obnovljivu energiju. U tom kontekstu poziva na „pametnu” izgradnju i obnovu stambenog prostora, što je i u skladu s ciljevima programa Obzor 2020.

Bruxelles, 1. prosinca 2017.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

III

(Pripremni akti)

ODBOR REGIJA

126. PLENARNO ZASJEDANJE OR-a, 30.11.2017.–1.12.2017.

Mišljenje Europskog odbora regija – Ravnoteža između poslovnog i privatnog života roditelja i skrbnika

(2018/C 164/11)

Izvjestiteljica:	Nathalie Sarrazebolles (FR/PES), predsjednica Vijeća departmana Finistère
Referentni dokument/i:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Inicijativa za potporu ravnoteži između poslovnog i privatnog života zaposlenih roditelja i skrbnika COM(2017) 252 final Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i skrbnika i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU COM(2017) 253 final

I. PREPORUKE ZA IZMJENE

Amandman 1.

Uvodna izjava 6.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Na razini Unije u nekoliko se direktiva u području rodne ravnopravnosti i uvjeta rada već rješava dio pitanja koja se odnose na ravnotežu između poslovnog i privatnog života, posebno u Direktivi 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁶⁾, Direktivi 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁷⁾, Direktivi Vijeća 92/85/EEZ ⁽¹⁸⁾, Direktivi Vijeća 97/81/EZ ⁽¹⁹⁾ i Direktivi Vijeća 2010/18/EU ⁽²⁰⁾. ⁽¹⁶⁾ Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (SL L 204, 26.7.2006., str. 23.). ⁽¹⁷⁾ Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ (SL L 180, 15.7.2010., str. 1.). ⁽¹⁸⁾ Direktiva Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje (deseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ) (SL L 348, 28.11.1992., str. 1.). ⁽¹⁹⁾ Direktiva Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC (SL L 14, 20.1.1998., str. 9.). ⁽²⁰⁾ Direktiva Vijeća 2010/18/EU od 8. ožujka 2010. o provedbi revidiranog Okvirnog sporazuma o roditeljskom dopustu koji su sklopili BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP i ETUC te o stavljanju izvan snage Direktive 96/34/EZ (SL L 68, 18.3.2010., str. 13.).	Na razini Unije u nekoliko se direktiva u području rodne ravnopravnosti i uvjeta rada već rješava dio pitanja koja se odnose na ravnotežu između poslovnog i privatnog života, posebno u Direktivi 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁶⁾, Direktivi 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁷⁾, Direktivi Vijeća 92/85/EEZ ⁽¹⁸⁾, Direktivi Vijeća 97/81/EZ ⁽¹⁹⁾ i Direktivi Vijeća 2010/18/EU ⁽²⁰⁾. Povrh toga, Vijeće potiče države članice ili, prema potrebi, Europsku uniju da – uz pomoć Europskog pakta za rodnu ravnopravnost (2011. – 2020.) i njegovih odredbi o promicanju bolje ravnoteže između poslovnog i privatnog života – poduzmu mjere za poboljšanje ponude odgovarajućih, cjenovno pristupačnih i kvalitetnih usluga skrbi za djecu predškolske dobi kako bi se ostvarili ciljevi određeni na sastanku Europskog vijeća održanom u ožujku 2002. u Barceloni. U preporuci Komisije 2013/112/EU ⁽²¹⁾ također se stavlja naglasak na potrebu poboljšanja pristupa dostatnim resursima i ostvarivanja ciljeva određenih u Barceloni. ⁽¹⁶⁾ Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (SL L 204, 26.7.2006., str. 23.). ⁽¹⁷⁾ Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ (SL L 180, 15.7.2010., str. 1.). ⁽¹⁸⁾ Direktiva Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje (deseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ) (SL L 348, 28.11.1992., str. 1.). ⁽¹⁹⁾ Direktiva Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC (SL L 14, 20.1.1998., str. 9.). ⁽²⁰⁾ Direktiva Vijeća 2010/18/EU od 8. ožujka 2010. o provedbi revidiranog Okvirnog sporazuma o roditeljskom dopustu koji su sklopili BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP i ETUC te o stavljanju izvan snage Direktive 96/34/EZ (SL L 68, 18.3.2010., str. 13.). ⁽²¹⁾ Preporuka Komisije 2013/112/EU od 20. veljače 2013. – Ulaganje u djecu: prekidanje začaranog kruga prikraćenosti (SL L 59, 2.3.2013., str. 5.).

Obrazloženje

Upućivanje na ciljeve iz Barcelone uključene u strategiju Europa 2020. važno je radi mjera kojima se želi unaprijediti sudjelovanje žena na tržištu rada.

Amandman 2.

Uvodna izjava 16.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Radnike i poslodavce trebalo bi poticati da tijekom razdoblja roditeljskog dopusta ostanu u vezi kako bi se olakšao povratak na posao nakon roditeljskog dopusta, a mogu se i dogovoriti o svim primjerenim mjerama za ponovno uključivanje u posao, o čemu odlučuju obje zainteresirane stranke uzimajući u obzir nacionalno pravo, kolektivne ugovore i praksu.	Radnike i poslodavce trebalo bi poticati da tijekom razdoblja roditeljskog dopusta ostanu u vezi, ali bez narušavanja prava radnika na „isključenje” , kako bi se olakšao povratak na posao nakon roditeljskog dopusta, a mogu se i dogovoriti o svim primjerenim mjerama za ponovno uključivanje u posao, o čemu odlučuju obje zainteresirane stranke uzimajući u obzir nacionalno pravo, kolektivne ugovore i praksu.

Obrazloženje

Premda se ostajanjem u vezi tijekom dopusta može osigurati da radnici ostanu u kontaktu s tržištem rada, to ne smije biti obveza za radnika niti se pretvoriti u neki oblik rada na daljinu.

Amandman 3.

Nova uvodna izjava nakon uvodne izjave 27.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<i>Isto tako, lokalne i regionalne vlasti, koje imaju središnju ulogu u izradi, provedbi i ocjenjivanju politika u područjima u kojima često posjeduju ključne kompetencije, kao što su skrb o djeci (uključujući različite vrste čuvanja djece), skrb o starijim osobama i osobama s invaliditetom, obrazovanje, socijalne službe ili zapošljavanje, kao i socijalna uključenost te uključivanje na tržište rada, trebale bi sudjelovati u raspravama o predloženim odredbama i njihovoj provedbi. Lokalne i regionalne vlasti trebale bi se obvezati i na poticanje dobrih praksi i uzajamno učenje o tome kako na najbolji način omogućiti usklađivanje poslovnog i privatnog života.</i>

Obrazloženje

Zbog svoje bliske povezanosti s građanima, kao i s lokalnim poslodavcima i poduzećima, lokalne i regionalne vlasti, koje su i same poslodavci, mogu na učinkovit način riješiti probleme s kojima se građani suočavaju nastojeći uskladiti profesionalni i obiteljski život. Stoga one trebaju u potpunosti biti uključene u provedbu ove direktive.

Amandman 4.

Članak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Područje primjene Ova se Direktiva primjenjuje na sve radnike, žene i muškarce, koji imaju sklopljen ugovor o radu ili su u radnom odnosu.	Područje primjene Ova se Direktiva primjenjuje na sve radnike, žene i muškarce, koji imaju sklopljen ugovor o radu ili su u radnom odnosu, kao i na netipične radnike, uključujući samozaposlene osobe.

Obrazloženje

U skladu s Direktivom 2010/41/EU o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni.

Amandman 5.

Članak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Definicije	Definicije
Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:	Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:
a) „očinski dopust” znači izostanak očeva s posla povodom rođenja djeteta;	a) „očinski dopust” znači izostanak oca/osobe jednakog pravnog statusa s posla povodom rođenja djeteta;
b) „roditeljski dopust” znači izostanak s posla po osnovi rođenja ili posvojenja djeteta radi skrbi o tom djetetu;	b) „roditeljski dopust” znači izostanak s posla roditelja po osnovi rođenja ili posvojenja djeteta radi skrbi o tom djetetu;
c) „skrbnik” znači radnik koji osobno pruža skrb ili potporu u slučaju teške bolesti ili funkcionalne ovisnosti člana obitelji;	c) „skrbnik” znači radnik koji osobno pruža skrb ili potporu u slučaju teške bolesti ili funkcionalne ovisnosti člana obitelji;
d) „član obitelji” znači sin, kći, majka, otac, supružnik radnika ili njegov partner u civilnom partnerstvu ako su takva partnerstva predviđena nacionalnim pravom;	d) „član obitelji” znači sin, kći, majka, otac, supružnik radnika ili njegov partner u civilnom partnerstvu ako su takva partnerstva predviđena nacionalnim pravom;
e) „funkcionalna ovisnost” znači situacija u kojoj je osobi privremeno ili trajno potrebna skrb zbog invaliditeta ili teškog zdravstvenog stanja koje nije teška bolest;	e) „funkcionalna ovisnost” znači situacija u kojoj je osobi privremeno ili trajno potrebna skrb zbog invaliditeta ili teškog zdravstvenog stanja koje nije teška bolest;
f) „fleksibilni radni uvjeti” znači mogućnost radnika da prilagodi svoj raspored rada, među ostalim radom na daljinu, fleksibilnim radnim vremenom ili smanjenjem radnih sati.	f) „fleksibilni radni uvjeti” znači mogućnost radnika da, nakon razgovora sa svojim poslodavcem , prilagodi svoj raspored rada, među ostalim radom na daljinu, fleksibilnim radnim vremenom ili smanjenjem radnih sati.

Obrazloženje

Direktivom je potrebno uzeti u obzir promjene u strukturi obitelji.

Amandman 6.**Članak 4.**

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Očinski dopust 1. Države članice moraju poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da očevi imaju pravo na očinski dopust u trajanju od najmanje deset radnih dana povodom rođenja djeteta. 2. Pravo na roditeljski dopust iz stavka 1. daje se neovisno o bračnom ili obiteljskom statusu kako su definirani u nacionalnom pravu.	Očinski dopust 1. Države članice moraju poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da otac/osoba jednakog pravnog statusa ima pravo na očinski dopust u trajanju od najmanje deset radnih dana povodom rođenja, a koji treba iskoristiti u razdoblju od tri mjeseca nakon rođenja. 2. Pravo na roditeljski dopust iz stavka 1. daje se neovisno o bračnom ili obiteljskom statusu kako su definirani u nacionalnom pravu.

Obrazloženje

Direktivom je potrebno uzeti u obzir promjene u strukturi obitelji. Istodobno, očinski se dopust uzima u vrijeme rođenja te mora biti jasno povezan s tim događajem. Stoga se amandmanom uvodi vremensko ograničenje.

Amandman 7.**Članak 5.**

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Roditeljski dopust 1. Države članice moraju poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da radnici imaju pojedinačno pravo na roditeljski dopust u trajanju od najmanje četiri mjeseca koji se mora koristiti prije nego što dijete navrši određenu dob, koja mora biti najmanje 12 godina. 2. Ako države članice dozvoljavaju jednom roditelju da drugom roditelju prenese svoje pravo na roditeljski dopust, one moraju osigurati da najmanje četiri mjeseca roditeljskog dopusta nije prenosivo. 3. Države članice određuju rok u kojem radnik mora obavijestiti poslodavca o ostvarenju prava na roditeljski dopust. Države članice pritom moraju uzeti u obzir potrebe i poslodavaca i radnika. Države članice moraju osigurati da se u zahtjevu radnika navede predviđeni početak i kraj razdoblja dopusta.	Roditeljski dopust 1. Države članice moraju poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da radnici imaju pojedinačno pravo na roditeljski dopust u trajanju od najmanje četiri mjeseca koji se mora koristiti prije nego što dijete navrši određenu dob, koja mora biti najmanje 12 godina. 2. Ako države članice dozvoljavaju jednom roditelju da drugom roditelju prenese svoje pravo na roditeljski dopust, one moraju osigurati da najmanje četiri mjeseca roditeljskog dopusta nije prenosivo. 3. Države članice određuju rok u kojem radnik mora obavijestiti poslodavca o ostvarenju prava na roditeljski dopust. Države članice pritom moraju uzeti u obzir potrebe i poslodavaca i radnika. Države članice moraju osigurati da se u zahtjevu radnika navede predviđeni početak i kraj razdoblja dopusta.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
4. Države članice mogu uvjetovati pravo na roditeljski dopust razdobljem zaposlenosti ili razdobljem zaposlenosti kod istog poslodavca koje ne smije prelaziti godinu dana. U slučaju uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme, u smislu Direktive Vijeća 1999/70/EZ ⁽²¹⁾, s istim poslodavcem, zbroj tih ugovora uzima se u obzir za potrebe izračuna. 5. Države članice mogu utvrditi okolnosti u kojima se poslodavcu nakon savjetovanja u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima i/ili praksom može dopustiti da za određeno razumno razdoblje odgodi odobravanje roditeljskog dopusta ako bi se tim dopustom ozbiljno narušilo poslovanje poduzeća. Poslodavci svako odgađanje roditeljskog dopusta moraju obrazložiti u pisanom obliku. 6. Države članice moraju poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da radnici imaju pravo podnijeti zahtjev za roditeljski dopust i u nepunom radnom vremenu, u „blokovima” koji su odvojeni razdobljima rada ili u drugim fleksibilnim oblicima. Poslodavci moraju razmotriti i odgovoriti na takav zahtjev vodeći računa o svojim potrebama i o potrebama radnika. Poslodavci svako odbijanje takvog zahtjeva moraju obrazložiti u pisanom obliku. 7. Države članice ocjenjuju potrebu da se uvjeti pristupa roditeljskom dopustu i detaljni uvjeti njegova korištenja prilagode potrebama roditelja koji su posvojili dijete, roditelja s invaliditetom i roditelja koji imaju djecu s invaliditetom ili djecu s dugotrajnom bolešću. ⁽²¹⁾ Direktiva Vijeća 1999/70/EZ od 28. lipnja 1999. o Okvirnom sporazumu o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP (SL L 175, 10.7.1999., str. 43.).	4. Države članice mogu uvjetovati pravo na roditeljski dopust razdobljem zaposlenosti ili razdobljem zaposlenosti kod istog poslodavca koje ne smije prelaziti godinu dana. U slučaju uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme, u smislu Direktive Vijeća 1999/70/EZ ⁽²¹⁾, s istim poslodavcem, zbroj tih ugovora uzima se u obzir za potrebe izračuna. 5. Države članice mogu utvrditi okolnosti u kojima se poslodavcu nakon savjetovanja u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima i/ili praksom može dopustiti da za određeno razumno razdoblje odgodi odobravanje roditeljskog dopusta ako bi se tim dopustom ozbiljno narušilo poslovanje poduzeća. Poslodavci svako odgađanje roditeljskog dopusta moraju obrazložiti u pisanom obliku. 6. Države članice moraju poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da radnici imaju pravo podnijeti zahtjev za roditeljski dopust i u nepunom radnom vremenu, u „blokovima” koji su odvojeni razdobljima rada ili u drugim fleksibilnim oblicima. Poslodavci moraju razmotriti i odgovoriti na takav zahtjev vodeći računa o svojim potrebama i o potrebama radnika. Poslodavci svako odbijanje takvog zahtjeva moraju obrazložiti u pisanom obliku. 7. Države članice ocjenjuju potrebu da se uvjeti pristupa roditeljskom dopustu i detaljni uvjeti njegova korištenja prilagode potrebama roditelja koji su posvojili dijete, roditelja s invaliditetom i roditelja koji imaju djecu s invaliditetom ili djecu s dugotrajnom bolešću. 8. Države članice definiraju koncept roditeljstva i ocjenjuju je li potrebno prilagoditi uvjete pristupa roditeljskom dopustu i detaljne uvjete njegove primjene ako se za taj dopust prijavi više osoba. ⁽²¹⁾ Direktiva Vijeća 1999/70/EZ od 28. lipnja 1999. o Okvirnom sporazumu o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP (SL L 175, 10.7.1999., str. 43.).

Obrazloženje

Na državi je članici da utvrdi kakav će učinak imati eventualno uzimanje u obzir promjena u konceptu roditeljstva.

Amandman 8.

Članak 8.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Primjereni prihod U skladu s nacionalnim okolnostima, kao što su nacionalno pravo, kolektivni ugovori i/ili praksa i uzimajući u obzir ovlasti prenesene na socijalne partnere, države članice moraju osigurati da radnici koji ostvaruju pravo na dopust iz članka 4., 5. ili 6. primaju plaću ili odgovarajuću naknadu koja je barem jednaka onoj koju bi dotični radnik primio u slučaju bolovanja.	Primjereni prihod U skladu s nacionalnim okolnostima, kao što su nacionalno pravo, kolektivni ugovori i/ili praksa i uzimajući u obzir ovlasti prenesene na socijalne partnere, države članice moraju osigurati da radnici koji ostvaruju pravo na dopust iz članka 4., 5. ili 6. primaju plaću ili odgovarajuću naknadu koja je u skladu sa sustavom socijalne zaštite predmetne države članice.

Obrazloženje

Socijalna sigurnost je u nadležnosti država članica.

Amandman 9.

Članak 10.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
2. Države članice moraju osigurati da po isteku dopusta iz članka 4., 5. ili 6. radnici imaju pravo povratka na svoj posao ili na jednakovrijedno radno mjesto pod uvjetima koji za njih nisu manje povoljni te da imaju koristi od svakog poboljšanja radnih uvjeta na koje bi imali pravo tijekom svog izostanka.	2. Države članice moraju osigurati da po isteku dopusta iz članka 4., 5. ili 6. radnici i radnice imaju pravo na očuvanje svog posla ili povratak na isto ili, po potrebi, jednakovrijedno radno mjesto pod uvjetima koji za njih nisu manje povoljni te da imaju koristi od svakog poboljšanja radnih uvjeta na koje bi imali pravo tijekom svog izostanka.

Obrazloženje

Preformulacijom se nastoji ojačati pravo osobe koja uzima roditeljski dopust da se vrati na svoje radno mjesto.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA**EUROPSKI ODBOR REGIJA**

1. pozdravlja prijedlog Europske komisije koji je u skladu s postojećim odredbama na tom području, i nastavlja se na njih, kao i s inicijativom europskog stupa za socijalna prava kojim se nastoji ojačati socijalna dimenzija Unije i povećati pozitivna konvergencija država članica u pogledu socijalnog učinka. Kombinacijom zakonodavnih i nezakonodavnih mjera stvaraju se sredstva potrebna za osiguranje uzlazne konvergencije u Uniji koju zakonodavstvo na snazi do sada nije uspjelo osigurati, uz istodobno očuvanje fleksibilnosti;

2. podsjeća na to da pravna osnova Prijedloga direktive Komisije (članak 153. UFEU-a) spada u nadležnosti koje su podijeljene između Unije i država članica te da se stoga primjenjuje načelo supsidijarnosti. S obzirom na to da se prijedlogom Komisije nastoji modernizirati postojeći pravni okvir kako bi se osigurali minimalni zajednički standardi politika na području ravnoteže između poslovnog i privatnog života, smatra da su mjere na razini EU-a nužne, odgovarajuće i primjerene. Napominje u tom smislu da je člankom 153. UFEU-a direktiva izričito predviđena kao pravni instrument koji se koristi za utvrđivanje minimalnih zahtjeva koje države članice postupno primjenjuju, čime bi se trebalo osigurati da se ciljevi prijedloga ostvare uz minimalnu intervenciju. Slaže se s time da su ti minimalni zajednički standardi posebno važni u kontekstu slobodnog kretanja radnika i slobode pružanja usluga na unutarnjem tržištu EU-a. Ističe, međutim, da bi mjere koje poduzima Unija trebale ostaviti što je moguće više prostora za donošenje pojedinačnih i nacionalnih odluka s obzirom na to ovo područje tradicionalno reguliraju socijalni partneri na europskoj i nacionalnoj razini. Regije i općine imaju dvostruku ulogu kao poslodavac i nadležno tijelo;

3. tvrdi da odgovornost za uspostavljanje ravnoteže između poslovnog i obiteljskog života zajednički trebaju snositi radnici, obitelji, socijalni partneri, lokalne i regionalne vlasti te svi relevantni javni i privatni poslodavci i pružatelji usluga. Samo će cjelovit pristup u okviru kojeg se sagledavaju sve perspektive omogućiti stvaranje društveno i gospodarski održivog društva koje u središte svojih politika stavlja ljude i njihove obitelji;

4. konstatira da, zbog vjerskih i kulturnih normi, neplaćene poslove skrbnika obavljaju uglavnom žene. To je jedan od glavnih razloga zašto su na tržištu rada žene manje zastupljene od muškaraca. Stoga OR smatra da politike usklađivanja poslovnog i privatnog života, a posebice one koje se tiču dopusta iz obiteljskih razloga, doprinose povećanju stope zaposlenosti žena i povećanju stope plodnosti, od čega svi imaju veću gospodarsku korist. Istodobno je potrebno osigurati da dopust iz obiteljskih razloga ne postane stupica za žene koja dodatno smanjuje njihove opcije na tržištu rada; stoga politike u području ravnoteže između poslovnog i privatnog života trebaju biti popraćene razvojem politika suodgovornosti obaju spolova, kojima bi se omogućila izmjena socijalnih struktura i novi socijalni pakt, kojim bi se omogućilo da vrijeme posvećeno radu, kućanskim poslovima, skrbi, slobodnim aktivnostima i privatnom životu bude pravedno raspodijeljeno između muškarca i žene.

5. podsjeća na to da je zbog aktualnih demografskih trendova potrebno preispitati rodne uloge i promicati fleksibilnije i ravnopravnije ugovore o radu kako bi se i muškarcima i ženama omogućilo smanjenje broja sati rada i uzimanje dugotrajnog neplaćenog dopusta radi skrbi o djeci i drugim članovima obitelji;

6. izražava žaljenje zbog toga što je područje primjene Direktive ograničeno na radnike koji imaju ugovor o radu ili su u radnom odnosu, a ne obuhvaća različite netipične oblike rada kao što su samozaposleni radnici, što bi bilo u skladu s Direktivom 2010/41/EU o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni. Na taj bi način bili obuhvaćeni i slučajevi prikrivenih radnih odnosa ili ekonomski ovisni samozaposleni radnici (lažni samozaposleni);

7. slaže se s mišljenjem Europske komisije da bolja ravnoteža između poslovnog i privatnog života donosi gospodarske i socijalne prednosti: ne radi se samo o pravednosti, rodnoj ravnopravnosti te optimalnoj raspodjeli vještina, već i o održivosti državnih javnih financija i doprinosu prioritetima na području rasta i zapošljavanja;

8. stoga poziva na prijelaz na novu kulturu rada u okviru koje će se poštovati zajedničke koristi za žene, obitelji i društvo koje donosi bolja ravnoteža između poslovnog i privatnog života: predviđeni porast stope zapošljavanja žena i smanjenje razlika u plaćama među spolovima pozitivno će utjecati na same žene u pogledu osobnog zadovoljstva, ekonomskih prihoda i budućih mirovina zahvaljujući dosljednijim i pravednijim mirovinskim doprinosima, kao i na gospodarsko blagostanje njihovih obitelji, njihovu socijalnu uključenost i zdravlje, a poduzeća će na raspolaganju imati veći broj stručnih osoba, motiviraniju i produktivniju radnu snagu te manji broj izostanaka s posla;

9. podsjeća na to da su roditelji i skrbnici, bili oni žene ili muškarci, mladi ili stariji, istodobno zaposlenici i poduzetnici koji žive u ruralnim i gradskim područjima i doprinose njihovoj dinamičnosti; ukazuje na poteškoće pronalaska skrbnika u takvim područjima, s obzirom da u njima većinom žive starije osobe. Imajući to na umu, mogla bi se razmotriti uspostava europske oznake za gradove prilagođene obiteljskom životu, koja bi se dodjeljivala gradovima s infrastrukturom prilagođenom obiteljskom životu koja građane potiče da tamo ostanu ili da se tamo presele, čime se povećava privlačnost takvih gradova za ulagače ⁽¹⁾;

10. potvrđuje ulogu koju u tome imaju lokalne i regionalne vlasti zahvaljujući svojoj nadležnosti nad pitanjima koja se tiču svakodnevnog obiteljskog života kao što su skrb o djeci, starijim osobama i osobama s invaliditetom, obrazovanje, socijalne službe ili zapošljavanje. Višerazinsko upravljanje stoga je važno za optimalnu provedbu Direktive ⁽²⁾;

⁽¹⁾ Izvješće o procjeni teritorijalnog učinka o ravnoteži između poslovnog i privatnog života.

⁽²⁾ *Ibidem*.

11. stoga ustraje na tome da se lokalnim i regionalnim vlastima, koje su u mnogim državama članicama važan poslodavac u javnom sektoru, pruži potpora u njihovim nastojanjima da provedu odgovarajuće politike zapošljavanja i socijalne politike, među ostalim da ih se potiče i da im se jačaju sposobnosti za provedbu politika koje promiču bolju ravnotežu između poslovnog i privatnog života;

12. naglašava važnost europskih strukturnih i investicijskih fondova kao instrumenata koji omogućavaju da se na odgovarajući način potiču mjere namijenjene uspostavi bolje ravnoteže između poslovnog i privatnog života, a posebice mjere lokalnih i regionalnih vlasti; Posebno bi trebalo ojačati Europski socijalni fond radi boljeg rješavanja pitanja deprivacije, siromaštva unatoč zaposlenju i socijalne uključenosti kao i potpore za povećanje zapošljivosti;

13. ističe da na lokalnoj i regionalnoj razini već postoje brojne dobre prakse koje treba razmjenjivati, promicati i iznova provoditi na svim razinama; trebalo bi nagraditi poduzeća koja rade na stvarnom postizanju ravnoteže između poslovnog i privatnog života svojih zaposlenika;

14. napominje da regije i općine također mogu osigurati lakši pristup uslugama i rekreaciji razvijanjem i provedbom integriranih politika koje se odnose na kulturu, trgovinu i promet i koje u obzir uzimaju potrebu usklađivanja poslovnog i obiteljskog života;

15. žali zbog toga što se ne upućuje na ciljeve iz Barcelone kojima se nastoji povećati stopa sudjelovanja žena u profesionalnim djelatnostima i u okviru kojih je 2002. godine postavljen cilj, s kojim se Europsko vijeće složilo, da se u EU-u predvide strukture za skrb za najmanje 90 % djece u dobi između tri godine i obvezne školske dobi te za 33 % djece mlađe od tri godine. S obzirom na to da sve države članice nisu ostvarile taj cilj potrebno je povećati napore za njegovo postizanje;

16. navodi da je Europski semestar učinkovit instrument u službi fiskalne politike i da bi mogao biti izuzetno koristan za pružanje smjernica i preporuka državama članicama u pogledu gospodarskih čimbenika koji primatelje drugog prihoda u kućanstvima odvraćaju od rada, kao i za davanje smjernica državama članicama o pružanju skrbi;

17. insistira na tome da je potrebno predvidjeti fleksibilnu organizaciju rada i osigurati da ona ne postane sinonim za niske plaće i smanjene izgleda za napredak, posebice kad se radi o ženama; Istodobno, o takvim bi se fleksibilnim radnim uvjetima trebalo na odgovarajući način raspraviti s poslodavcima kako bi se minimizirao rizik od prekida poslovanja, posebice kad se radi o MSP-ima;

18. podsjeća na to da je važno dozvoliti lakši pristup osposobljavanju roditeljima ili skrbnicima koji su, zbog obiteljskih obveza povezanih sa skrbi i pružanjem pomoći, tijekom duljih vremenskih razdoblja morali biti odsutni; također podsjeća na bogatstvo vještina koje su skrbnici stekli;

19. naglašava da su na današnjem tržištu rada u svrhu poboljšanja izgleda za zapošljavanje svih Europljana, a posebno mladih, žena i njegovatelja, potrebne mjere za povećanje fleksibilnosti i sigurnosti novih poslovnih modela i novih oblika zapošljavanja. Kad je na odgovarajući način uređena propisima i popraćena mjerama kojima se osiguravaju pravna sigurnost i jasnoća, povećana fleksibilnost korisna je i za zaposlenike i za poslodavce;

20. ističe da su samohrani roditelji suočeni s posebnim izazovima u usklađivanju poslovnog i obiteljskog života te da trebaju posebnu potporu. Oni osobito često rade na nepuno radno vrijeme, imaju male mogućnosti za napredak u karijeri te su suočeni s posebnim poteškoćama u obrazovanju i osposobljavanju. Države članice i socijalni partneri pozivaju se da ponude fleksibilne modele radnog vremena, pogotovo samohranim roditeljima, kao i da im ponude stručno osposobljavanje koje se može uskladiti s njihovim obiteljskim obvezama;

21. smatra važnim da se stečeno iskustvo skrbnika koji obavljaju tu zadaću u okviru svog privatnog života može priznati u praksi, što bi im omogućilo pristup tržištu rada i profesionalno obavljanje zadaća za koje su se kvalificirali u svom privatnom životu.

22. izražava žaljenje zbog nedostatka prijedloga za jačanje prava povezanih s trudnoćom, primjerice zaštite od otkaza tijekom duljeg vremenskog razdoblja te, općenito, u pogledu diskriminacije na radnom mjestu. To smatra propuštenom prilikom, posebno u svjetlu toga što je cilj Direktive nadomjestiti Direktivu o rodiljnom dopustu povučenu 2015. godine;

23. pozdravlja uvođenje roditeljnog dopusta za očeve koji je od koristi i za roditelje i za djecu; Potrebna je promjena kulturne paradigme kako bi postalo prihvatljivo da očevi uzimaju dopust radi skrbi za dijete; ta će promjena uslijediti brže ako se od samog početka trudnoće prema oba roditelja postupa jednako;

24. slaže se s prijedlogom da se roditeljni dopust za očeve odobrava bez obzira na bračni ili obiteljski status, kao što su definirani u nacionalnom zakonodavstvu, kako bi se izbjegla svaka diskriminacija. Na državama je članicama da utvrde uvjete pristupa roditeljskom dopustu i detaljne uvjete njegove primjene ako se za taj dopust prijavi više osoba.

25. potiče uvođenje roditeljskog dopusta za koji će zakonodavnim putem ili putem kolektivnih pregovora naknade određivati države članice koje imaju isključivu nadležnost nad tim pitanjem, pri čemu im se omogućuje da odrede precizne modalitete. Povrh toga, tvrdi da je odgovarajuća ravnoteža između poslovnog i privatnog života roditelja, koja im omogućuje da više vremena provode s djetetom, a da to za sobom ne povlači nesigurnost zaposlenja, od ključne važnosti za dobrobit djece i društva;

26. uviđa važnost prijedloga o uvođenju plaćenog dopusta za pružanje skrbi jer se njime priznaju i podržavaju osobe koje se na spontan i neformalan način brinu o ovisnim ili starijim članovima obitelji te članovima obitelji s invaliditetom, kao i njihova predanost međugeneracijskoj solidarnosti u okviru obitelji. Međutim, potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se osiguralo postojanje dovoljnog broja dugoročnih prihvatnih objekata kako bi se osiguralo zadovoljavanje novonastalih potreba i izdvajanje sredstava iz europskih fondova za pružanje usluga dugotrajne skrbi. Ta dva aspekta nužna su kako bi se državama članicama pomoglo nositi se s aktualnim demografskim trendovima u Europi kao što su starenje stanovništva, smanjenje stope nataliteta i dulji životni vijek. Ravnoteža između poslovnog i privatnog života te rodna ravnopravnost moraju se dopuniti ulaganjima u kvalitetnu dugoročnu skrb i diversifikacijom usluga na tom polju;

27. pozdravlja prijedlog da se, u okviru nezakonodavnih mjera koje predlaže Europska komisija, proizvodi veća količina podataka bolje kvalitete i insistira na tome da podatke treba prikupljati na lokalnoj i regionalnoj razini kako bi se mogle oblikovati usmjerene i resursno učinkovite politike;

28. bilo bi uputno jasno priznati obrazovnu važnost usluga skrbi za malu djecu te bi stoga mjere potpore koje se uvode trebale uzimati u obzir taj aspekt kako bi se uvažila vrijednost zaposlenog osoblja i poboljšao stav društva o radu na tom delikatnom području;

29. naglašava da će, osim o jačanju zaštite u vezi s dopustom, uspjeh nove Direktive ovisiti i o rješavanju problema razlika u plaćama među spolovima te osiguravanju veće jednakosti na tržištu rada;

30. predlaže prikupljanje podataka o radnom vremenu, uključujući raščlambu prema spolu i dobi kako bi se prikupile informacije o višedimenzionalnoj diskriminaciji;

31. predlaže suradnju s Europskim institutom za ravnopravnost spolova (EIGE), Europskom zakladom za poboljšanje životnih i radnih uvjeta (Eurofound) i Europskim centrom za razvoj strukovnog osposobljavanja (Cedefop) te nacionalnim i regionalnim tijelima za ravnopravnost radi neprestanog ažuriranja pokazatelja ravnoteže između poslovnog i privatnog života kako bi se osiguralo da podaci budu relevantni i pravodobno dostupni;

32. poziva Komisiju da potakne države članice da u obavezni obrazovni program, kao i u faze koje mu prethode, uključi obrazovanje o rodnoj ravnopravnosti te da nastave s informiranjem i podizanjem svijesti putem javnih uprava;

33. poziva Komisiju da svoje napore usmjeri na provedbu i primjenu postojećeg zakonodavstva EU-a i postojećih ciljeva kako bi se osigurala ravnoteža između poslovnog i privatnog života roditelja i skrbnika. EU bi trebao razviti novu višegodišnju strategiju za rodnu ravnopravnost, pratiti situaciju u državama članicama te širiti informacije i najbolje prakse na području rodne ravnopravnosti. Šire uvažavanje pitanja rodne ravnopravnosti moglo bi potaknuti poduzimanje napora na nacionalnoj razini.

34. poziva Komisiju da potakne države članice da primijene mjere kojima bi se smanjio financijski trošak skrbi o djeci, od rođenja pa sve do obaveznog školovanja, tijekom radnog dana zaposlenih majki i očeva;
35. poziva Komisiju da potakne države članice da u obzir uzmu situaciju MSP-ova i mikropoduzeća te da provedu ekonomske mjere kako bi ta poduzeća svojim radnicima i radnicama mogla omogućiti ravnotežu između poslovnog i privatnog života.

Bruxelles, 30. studenog 2017.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija – Uloga proizvodnje energije iz otpada u kružnom gospodarstvu

(2018/C 164/12)

Izvjestiteljica: Kata TÚTTÖ (HU/PES), predstavnica Vijeća 12. okruga Budimpešte**Referentni dokument/i:** Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Uloga proizvodnje energije iz otpada u kružnom gospodarstvu

COM(2017) 34 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Opće napomene

1. ponavlja da je hijerarhija otpada ključno načelo kružnog gospodarstva i slaže se da procesi energetske uporabe mogu doprinijeti prijelazu na kružno gospodarstvo pod uvjetom da odabrana rješenja ne ometaju postizanje viših razina sprečavanja otpada, uporabe proizvoda i recikliranja otpada;
2. ponavlja da je za postizanje ambicioznog cilja zatvorenog kružnog gospodarstva potrebna spremnost svih političkih razina na poduzimanje nužnih mjera te trajna promjena javnog mišljenja i ponašanja potrošača, kao i stvaranje stabilnog tržišta proizvoda i materijala, temeljenog na sekundarnim sirovinama;
3. ponavlja da je, pod određenim uvjetima, proizvodnja energije iz otpada koji je neizbježan i ne može se reciklirati u visokoučinkovitim spalionicama sastavni dio kružnog gospodarstva i da će u brojnim državama članicama i regijama igrati važnu ulogu u značajnom smanjenju odlaganja otpada na smetlište u bliskoj budućnosti. Proizvodnjom energije iz otpada također se doprinosi opskrbi energijom;
4. ističe da bi se planiranje proizvodnje energije iz otpada također trebalo temeljiti na hijerarhiji otpada koju je utvrdio EU, maksimalnom smanjenju količine otpada i promišljanju o životnom ciklusu te da se u okviru kružnog gospodarstva ne smije odalжити od modela koji u pogledu energetske uporabe karakterizira visoka stopa recikliranja; stoga je potrebno izbjegavati predimenzioniranje kapaciteta takvih postrojenja. Međutim, potrebno je naglasiti da bi kružiti trebao samo otpad koji je prikladan za recikliranje te da je odlaganje preostalog otpada na smetlišta trebalo biti krajnja mjera. Iz tog razloga, prednost pred odlaganjem otpada na smetlište potrebno je dati energetskej uporabi;
5. upozorava na to da je potpuna i ispravna provedba postojećeg europskog zakonodavstva o otpadu od presudne važnosti kako bi se u cijeloj Europi osigurali jednaki uvjeti za upravljanje otpadom;
6. poziva sve razine vlasti u državama članicama da učine sve što je u njihovoj moći kako bi smanjile odlaganje otpada na smetlišta i količinu otpada koji se treba spaliti i koji se ne može reciklirati (osobito ako se ne može proizvesti energija) i da pritom obrate posebnu pozornost na sprečavanje otpada, razvoj sustava odvojenog sakupljanja otpada i ulaganja u procese koji su više rangirani u hijerarhiji otpada;
7. ističe da u europskim regijama postoje goleme razlike ne samo u pogledu količine komunalnog otpada, već i postupanja s njime. Neke regije premašuju ciljeve Unije u području otpada čak i bez proizvodnje energije iz otpada, dok druge ne uspijevaju postići niti minimalne zadane ciljeve. To pokazuje da uvođenje sličnih sustava može dovesti do veoma različitih konačnih rezultata i da je stoga na lokalnoj razini predanost postizanju ciljeva od ključne važnosti;

8. podsjeća na to da hijerarhija otpada predstavlja važan stup politike i regulative EU-a na području otpada te da je ključni čimbenik za prijelaz na kružno gospodarstvo. Glavna je svrha te hijerarhije utvrditi redoslijed prioriteta kojim bi se negativan utjecaj na okoliš sveo na najmanju moguću mjeru te kojim bi se optimizirala učinkovitost resursa u sprečavanju nastanka otpada i u gospodarenju otpadom;

9. ističe da, s obzirom na velike nejednakosti koje postoje u državama članicama i regijama kada je riječ o stanju i mogućnostima proizvodnje energije iz otpada, najprikladniji načini za ostvarivanje općih ciljeva mogu biti veoma različiti pa bi stoga trebalo izbjegavati jedinstven pristup;

Odvojeno sakupljanje otpada

10. utvrđuje da biološki otpad predstavlja značajan dio ukupne količine otpada iz kućanstava te naglašava da treba posvetiti više pažnje sve većim stopama recikliranja biološkog otpada, primjerice kroz procese kao što je anaerobna digestija čistog biorazgradivog otpada sortirano na odgovarajući način, koja kombinira recikliranje materijala i uporabu energije. Sakupljanje biološkog otpada trebalo bi se temeljiti na lokalnim i regionalnim okolnostima te bi trebao postojati manevarski prostor za razvoj i inovacije. Stoga je važno da se, s jedne strane, sakupljanje organizira u skladu s onim što se na lokalnoj razini smatra najboljim načinom postizanja ciljeva recikliranja iz Okvirne direktive o otpadu te da se, s druge strane, lokalnim i regionalnim vlastima ne nameću zahtjevi u pogledu procesa prikupljanja;

11. smatra da bi, s obzirom na razlike u stupnju razvoja regija EU-a i relativno visoke troškove uvođenja sve učinkovitijih sustava za recikliranje i energetske uporabe otpada, trebalo naći način za povećanje financijskih sredstava za mjere na tom području. To je u interesu građana svih država članica;

12. skreće pozornost na činjenicu da, unatoč visokoj stopi odvojenog sakupljanja, recikliranje u brojnim regijama nije proporcionalno toj stopi te da je stoga potrebno osmisliti posebne političke instrumente za ispravljanje ovog proturječja, a posebno je važno propisati zahtjeve za poticanje uporabe sekundarnih sirovina u odgovarajućem okviru cjenovne konkurentnosti u odnosu na izvorne sirovine;

13. podržava razvoj mehanizama za sortiranje i recikliranje otpada, kojima se može izdvojiti kvalitetan otpad s niskim sadržajem onečišćujućih tvari. Mogu se primjenjivati i druge metode, primjerice zamjena fosilnih goriva njihovim otpadom u postrojenjima za izgaranje u kojima se proizvode cement i vapno, anaerobna digestija biorazgradivog otpada ili proizvodnja goriva iz otpada. Međutim, izgradnja novih kapaciteta za spaljivanje dodatno je rješenje i trebala bi se provesti u djelo kako bi se izbjegao nastanak novih smetlišta u područjima s niskim kapacitetom za spaljivanje otpada. To je od veće koristi za okoliš kao cjelinu. Međutim, takve spalionice moraju biti povezane s proizvodnjom energije;

Kapaciteti za spaljivanje

14. priznaje da prijelaz na kružno gospodarstvo zahtijeva da se tijekom planiranja obrade otpada koji se ne može reciklirati uspostavi odgovarajuća ravnoteža kapaciteta za proizvodnju energije kako bi se izbjegla opasnost od eventualnih ekonomskih gubitaka ili stvaranja infrastrukturnih prepreka koje bi spriječile postizanje viših stopa recikliranja;

15. u kontekstu kružnog gospodarstva, ističe da se za kapacitet spaljivanja obavezno mora uzeti u obzir udaljenost na koju se otpad prevozi radi odlaganja, kao i drugi parametri kao što su udaljenost drugih centara za razvrstavanje i obradu otpada (i njihovih prihvatnih područja), broj stanovnika u analiziranom prihvatnom području, količina stvorenog otpada te predviđanja o razvoju tih parametara, kako bi se maksimalno smanjili daljnji negativni učinci na okoliš;

16. skreće pozornost na činjenicu da se tijekom evaluacije i planiranja kapaciteta za spaljivanje u obzir ne treba samo uzimati komunalni otpad, s obzirom na to da veći dio otpada za proizvodnju energije potječe iz drugih izvora otpada;

17. smatra da se Komisija u svojim preporukama, nažalost, bavila isključivo prekapacitiranošću za spaljivanje otpada s obzirom na to da velik udio otpada koji se u EU-u odlaže na odlagališta pokazuje da su preslabi kapaciteti također problem koji je potrebno riješiti. Ako se želi smanjiti količina otpada, važno je postaviti preciznije zahtjeve u vezi s ponovnom uporabom i recikliranjem materijala te poticati na korištenje recikliranih materijala za proizvodnju robe, uz istodobno razmatranje uklanjanja štetnih tvari iz optjecaja;

18. dijeli mišljenje Komisije prema kojem, iako proizvodnja energije iz otpada u brojnim državama članicama igra važnu ulogu u izbjegavanju odlaganja otpada na smetlište, višak kapaciteta za spaljivanje otpada može dovesti do tehnološkog zastoja koji bi mogao omesti željeni razvoj na području upravljanja otpadom;

19. predlaže povećanje udjela energetske učinkovitosti starijih i manje učinkovitih postrojenja za spaljivanje na optimalnu razinu u svrhu podupiranja energetske samodostatnosti Europske unije i smanjenja uporabe neobnovljivih fosilnih resursa. U slučaju da je to s gospodarskog i tehničkog stajališta neizvedivo, potrebno ih je staviti izvan pogona te postupno ukinuti mehanizme potpore za postrojenja koja se ne prilagođavaju, posebice u državama članicama koje posjeduju prekomjerne kapacitete za spaljivanje;

20. preporučuje državama članicama čiji su kapaciteti za spaljivanje mali ili nepostojeći da svoje napore usmjere na razvoj odvojenog sakupljanja i recikliranje otpada (treba poticati odvojeno skupljanje na izvoru, jer je to ključni element za isporuku visokokvalitetnog i visokovrijednog otpada za recikliranje), a da energetske uporabe upotrebljavaju samo u okviru pažljivog planiranja budući da je riječ uglavnom o privremenom i prijelaznom rješenju u okviru prijelaza sa sustava upravljanja otpadom koji se temelji na odlaganju na metodu čiji je glavni cilj recikliranje;

21. potiče prijevoz otpada za proizvodnju energije između država članica i između regija, kako bi se izbjeglo odlaganje otpada na smetlište ili smanjio njegov opseg, uz uzimanje u obzir činjenice da se time doprinosi boljoj upotrebi postojećih kapaciteta za spaljivanje. To nadopunjava nacionalne i regionalne pristupe. Odbor smatra da pri procjenjivanju osnovanosti prijevoza otpada među državama članicama u obzir treba uzeti i načela jednakosti i solidarnosti kako bi predmetne države i regije od tih aktivnosti mogle imati jednake gospodarske i socijalne koristi te koristi na području okoliša;

Gospodarski i socijalni utjecaj

22. skreće pozornost na goleme razlike između država članica i regija u pogledu količine komunalnog otpada po stanovniku. Među nekim državama članicama ta razlika može biti i dvostruka. Postoji više razloga za te razlike, a najmanje količine otpada posljedica su, ovisno o mjestu, ili odgovornog trošenja ili pak siromaštva. Strategije za otpad moraju u obzir uzeti sve ove aspekte jer se zadani ciljevi mogu na učinkovit način ostvariti vrlo različitim političkim instrumentima i mehanizmima potpore;

23. skreće pozornost na činjenicu da u određenim regijama spaljivanje otpada u pećima u kućanstvima predstavlja ozbiljan problem koji je djelomično povezan s energetske siromaštvom, a djelomično s nepažnjom i nedovoljnim poznavanjem negativnih učinaka te prakse, te da to korištenje, za razliku od specijaliziranih postrojenja za spaljivanje koja raspolažu odgovarajućim sustavima filtracije, može značajno štetiti okolišu i ozbiljno ugrožavati javno zdravlje, a nije ni u skladu s osnovnim uvjetima socijalne integracije. Odbor stoga poziva Europsku komisiju da u svoje djelatnosti povezane s proizvodnjom energije iz otpada uključi i borbu protiv energetske siromaštva i da razvije strategije kojima će se promicati bolja upoznatost sa štetnim posljedicama spaljivanja otpada u kućanstvima;

24. treba razjasniti tko snosi troškove upravljanja otpadom i na koji način, s obzirom na to da u nekim državama članicama ti troškovi već predstavljaju opterećenje jer su nerazmjerni dohotku kućanstava. Stoga treba izbliza pratiti gospodarske i društvene učinke. To stanje već predstavlja problem na brojnim otocima i u mnogim najudaljenijim regijama, posebice ako su ta područja prenapučena ili pod pritiskom turizma;

Instrumenti za provedbu politike

25. ističe da lokalne i regionalne vlasti igraju ključnu ulogu u ostvarivanju zajedničkih ciljeva Unije u pogledu upravljanja otpadom, posebice na području upravljanja komunalnim otpadom, jer su one te koje će provoditi odluke, a velika raznolikost situacija onemogućava primjenu istog rješenja na sve;

26. ističe važnost ulaganja osiguranih putem mehanizama financiranja EU-a, kao što je Europski fond za strateška ulaganja, a posebno njegovu ulogu u privlačenju privatnih financijskih sredstava za bolja rješenja prilagođenija kružnom gospodarstvu na polju gospodarenja otpadom. Povrh toga, pozdravlja potporu komercijalizaciji naprednih tehnologija za energetske učinkovitost razvijenih zahvaljujući programima istraživanja i inovacija;

27. poziva Europsku komisiju da osigura da države članice pri izradi strategije, usvajanju potrebnih tehničkih i poreznih mjera, izradi mehanizma financijske potpore kao i razmjeni dobrih praksi, usko surađuju s lokalnim i regionalnim vlastima;
28. ukazuje na to da je sudjelovanje organizacija civilnog društva i dotičnog stanovništva neophodno kako bi se među građanima pobudio osjećaj osobne odgovornosti za okoliš te kako bi se dobre odluke donijele i provele na učinkovit način; preporučuje državama članicama da utvrde što jasnije prioritete za gospodarenje otpadom, čime će se osigurati bliska suradnja svih dionika gospodarenja otpadom. Suradnja i transparentnost u gospodarenju otpadom od ključne su važnosti u tom pogledu;
29. smatra da je od ključne važnosti da financijske potpore na svim razinama budu u skladu s hijerarhijom otpada i, u mjeri u kojoj je to izvedivo, preusmjerene na sprečavanje, informiranje građana, visokokvalitetne sustave odvojenog sakupljanja otpada i razvoj ponovne uporabe i reciklažne infrastrukture te na istraživanje i inovacije u tom području; otpad i prihodi koji proizlaze iz njega u idealnim bi okolnostima trebali služiti za razvoj javnih usluga, i za njihovo pojeftinjenje;
30. poziva Europsku komisiju da podrži postojeće platforme za udruživanje iskustava, prijenos znanja i razmjenu iskustava na području proizvodnje energije iz otpada, širenje prokušanih rješenja, kao i povezanu tehničku i financijsku pomoć, pri čemu treba uzeti u obzir činjenicu da su brojne lokalne i regionalne vlasti poduzele različite inicijative kojima je cilj promicanje učinkovitog korištenja resursa i podržavanje kružnog gospodarstva, a koje mogu poslužiti kao primjer drugima;
31. poziva Europsku komisiju da intenzivno surađuje s OR-om na podupiranju razmjene dobrih praksi među gradovima i regijama kako bi se pronašla najbolja rješenja za, primjerice, komunalno grijanje i hlađenje, probleme povezane sa sortiranim otpadom koje poduzeća za reciklažu odbijaju ili načine na koje se može popularizirati sortiranje otpada iz kućanstava, jer takve dobre prakse mogu potaknuti ambiciozniji razvoj sustava gospodarenja otpadom;
32. skreće pozornost Europske komisije na činjenicu da odgovarajuća regulacija i pravilno donošenje odluka ovise o dostupnosti pouzdanih i usporedivih podataka koji odražavaju stvarnost, što u ovom trenutku nije u potpunosti zajamčeno, posebice kada je riječ o vrsti otpada koji nije komunalni;
33. skreće pozornost na činjenicu da se pri izradi politika kojima se želi izmijeniti ponašanje stanovnika kada je riječ o sortiranju otpada na izvoru u obzir moraju uzeti kulturne i gospodarske razlike među državama članicama i regijama. Također je potrebno napomenuti da vlasti na otocima i u ruralnim područjima u provedbi nailaze na posebne geografski uvjetovane potrebe i izazove;
34. predlaže da Europska komisija, države članice i lokalne i regionalne vlasti kao političke razine najbliže građanima poduzmu mjere na području obrazovanja i osposobljavanja kojima bi se uvelike poboljšalo znanje i osvijestilo građane i gospodarske operatere o održivoj potrošnji, smanjenju količine otpada, zaštiti prirodnih resursa i okoliša, odgovornosti proizvođača kao i osmišljavanju proizvoda i promidžbe, primjerice uključivanjem ovih pitanja u obrazovne programe i informativne kampanje (što bi se moglo ostvariti promidžbom na društvenim medijima, školskim posjetima, javnim događanjima, medijskim kampanjama itd.).

Bruxelles, 30. studenog 2017.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Akcijski plan za pomorsku strategiju u području Atlantika: promicanje pametnog, održivog i uključivog rasta”

(2018/C 164/13)

Izvjestitelj: Jerry LUNDY (IE/ALDE), član Vijeća Grofovije Sligo

Referentni dokument: Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Akcijski plan za pomorsku strategiju u području Atlantika: promicanje pametnog, održivog i uključivog rasta

COM(2013) 279 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. pozdravlja reviziju tijekom provedbe Akcijskog plana za atlantsku strategiju koju je predložila Europska komisija i koja bi se trebala završiti do kraja 2017. Također pozdravlja činjenicu da je Europska komisija zatražila od Odbora da izradi mišljenje o reviziji tijekom provedbe koje će uključiti u sveukupnu reviziju o kojoj raspravljati države članice i regije;
2. ukazuje na prethodni rad Odbora u području plavog gospodarstva (uključujući NAT-VI-018; NAT-VI-019; NAT-V-21, NAT-V-44 i COTER-VI-022) ⁽¹⁾;
3. primjećuje da se u okviru akcijskog plana problemi s kojima se suočavaju atlantske regije i narodi mogu riješiti na učinkovitiji način te da se mogu ostvariti konkretnija rješenja kao i da države članice i regije mogu putem uže suradnje postići konkretnije rezultate;
4. priznaje da se Akcijskim planom može osigurati da različite politike i instrumenti financiranja EU-a imaju veći utjecaj ako su usklađeniji, međutim napominje da je uloga nacionalnih i regionalnih donositelja odluka od ključne važnosti kada se instrumente financiranja EU-a provodi u okviru nacionalnih instrumenata ili regionalnih programa;
5. upozorava na osjetljivost mnogih obalnih zajednica u području Atlantika te potrebu da se učini više u svrhu privlačenja ulaganja i aktivnosti u privatnom sektoru, posebice na području plavog gospodarstva s ciljem pružanja doprinosa održivom razvoju tih područja;
6. smatra da je učinkovita uporaba europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) ključna za postizanje ciljeva strategije, ali sa zabrinutošću primjećuje da trenutačno ne postoji odgovarajući mehanizam za mjerenje učinka plavog gospodarstva u tim područjima ⁽²⁾;
7. uvažava činjenicu da vlasti usvajanjem pristupa koji se temelji na ekosustavu kao i Direktive o prostornom planiranju morskog područja moraju odsad u potpunosti uzimati u obzir sve aktivnosti prilikom dodjeljivanja prostora u svojim vodama, međutim napominje da relevantni planovi možda neće biti usvojeni prije ožujka 2021. Najveći dosadašnji doprinos tog uvjeta bio je olakšavanje proizvodnje energije vjetra na moru. Nadalje, Odbor prima na znanje doprinos različitih programa Interrega tom procesu kao i potporu iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EFPR) za prekogranične projekte u razdoblju 2014. – 2016. u svrhu pomoći u procesu pomorskog planiranja;

⁽¹⁾ Prethodna mišljenja OR-a:
CDR 6621/2016 NAT-VI-018 „Međunarodno upravljanje oceanima: plan za budućnost naših oceana”;
CDR 6622/2016 NAT-VI-019 „Nova faza europske politike za plavi rast”;
SL C 391, 18.12.2012., str. 1., NAT-V-21 „Razvijanje pomorske strategije za prostor Atlantskog oceana”;
SL C 19, 21.1.2015., str. 24., NAT-V-44 „Inovacije u plavom gospodarstvu: korištenje potencijala naših mora i oceana za radna mjesta i rast”;
CDR 0019/2017 COTER-VI-22 „Poduzetništvo na otocima: doprinos teritorijalnoj koheziji”.

⁽²⁾ U sklopu projekta Marnet, financiranog iz programa Interreg za područje Atlantika za razdoblje 2007. – 2014., razvijen je skup morskih socioekonomskih usporedivih pokazatelja kako bi se izmjerio učinak obalne/morske aktivnosti u 5 država članica.

8. napominje da mjere poduzete u sklopu inicijative Europske komisije Leadership 2020. usmjerene na usklađivanje dostupnih vještina i potražnje na tržištu rada počinju ostvarivati rezultate, posebice u području brodogradnje, obnovljivih izvora energije na moru i novih inovativnih pomorskih vještina. Također primjećuje da se i inicijativa Obzor 2020. bavi pitanjem inovacija i partnerstava, međutim podržava poziv Konferencije rubnih i pomorskih regija (CPMR) za povećanjem proračuna namijenjenog pozivu na podnošenje projekata u sklopu inicijative EFPR-a „Plave karijere u Europi” koja uzima u obzir potrebe u pogledu osposobljavanja u području europskih morskih bazena, posebice u vezi sa zanimanjima povezanim sa sektorom pomorstva i ribarstva, koja su teško pogođena problemom generacijske obnove;

9. slaže se s mišljenjem iznesenim u dokumentu Komisije „Izvješće o strategiji plavog rasta – Prema održivijem rastu i otvaranju radnih mjesta u plavom gospodarstvu SWD (2017) 128 Final” da zajednice znanja i inovacija (ZZI) imaju potencijal da omoguće razvoj inovativnih proizvoda i usluga, ali napominje da još nema ZZI-ja koji se posebno bave pomorskim i morskim pitanjima. Stoga ponavlja svoj poziv na osnivanje posebne zajednice znanja i inovacija za plavo gospodarstvo kao dodatne mjere za razvoj vještina i prijenos ideja iz područja istraživanja mora na privatni sektor ⁽³⁾;

10. naglašava potencijal morskih tehnologija za otvaranje novih radnih mjesta i dodatnih izvora prihoda kao i kapacitet sektora da se razvija u područjima kao što su energija iz obnovljivih izvora i demonstriranje morskih tehnologija, no također prepoznaje potencijalni rizik povezan s takvom vrstom ulaganja te činjenicu da nedostatak znanja i relevantnih podataka može otežati pristup tom sektoru. Odbor se slaže da se u okviru programa Obzor 2020. kao prioritet postave pozivi usmjereni izričito na plavi rast, ali priznaje da su potrebni veći naponi kako bi se olakšao pristup financiranju za inovativna poduzeća i inicijative u tom području;

11. ističe kako je bitno uvažiti da aktivnosti pomorstva i ribarstva u području Atlantika i dalje pridonose očuvanju gospodarskog i socijalnog potencijala, prepoznati njihovu važnost i priznati da se aktivnosti ulova postupno prilagođavaju ekološkoj održivosti. Jednako tako, ističe se njihov kapacitet kao čimbenika preraspodjele bogatstva i stvaranja socijalne kohezije, kao i potencijal industrije za preradu i komercijalizaciju morskih plodova da ostvari dodanu vrijednost i zadrži ključnu ulogu u opskrbi kvalitetnim prehrambenim proizvodima;

12. zabrinut je da su mjere upravljanja koje je EU poduzeo radi očuvanja osjetljivih ekosustava, posebice u vezi s dubokomorskim ribolovom, ostvarile podvojeni rezultat do sada i da se rok za izvješćivanje o dobrom stanju okoliša u skladu s Okvirnom direktivom o morskoj strategiji približava;

13. prepoznaje napredak koji je postignut u odgovaranju na prijetnje i izvanredne situacije, posebice usvajanje programa Copernicus u 2014., koji je pružio stabilnije podatke za mjerenje površinske temperature oceana i učinkovitije operativno osnovno prognoziranje o stanju oceana. Osim toga, kartiranje morskog dna najkonkretniji je rezultat suradnje koji proizlazi iz Transatlantskog saveza za istraživanje oceana između EU-a, SAD-a i Kanade uspostavljenog u okviru Izjave iz Galwaya iz 2013.

Važnost podataka za metodološki razvoj plavog gospodarstva na lokalnoj i regionalnoj razini

14. napominje da učinak plavog gospodarstva na regionalnoj i europskoj razini do sada nije bio izmjeren u cijelosti s obzirom da se sustav pokazatelja koji se temelji na pouzdanim podacima i koji mjeri točan učinak aktivnosti koje izravno ili neizravno ovise o moru tek mora razviti; a za to će trebati znatna suradnja Europske komisije i raznih država članica ⁽⁴⁾. U tom pogledu OR ukazuje na rad povjerenstva COTER u odnosu na predložene izmjene Uredbe o NUTS-u, posebno poziv na to da buduće prostorne tipologije uključuju „obalni” i „otočni” tip. Time bi se olakšao razvoj odgovarajućih pokazatelja (osim BDP-a) za mjerenje aktivnosti plavog gospodarstva;

⁽³⁾ NAT-V-44

⁽⁴⁾ Projekt Marnet, u sklopu kojega je razvijen skup morskih socioekonomskih podataka diljem atlantskih regija, mogao bi tome doprinijeti.

15. preporučuje da se, s obzirom na složenost i opseg sredstava potrebnih za metodološki razvoj plavog gospodarstva na lokalnoj i regionalnoj razini, postojeće regionalne strategije za pametnu specijalizaciju upotrijebe kao osnova za utvrđivanje dodatnih mogućnosti u sektorima plavog gospodarstva. Zajedno s ciljanim procjenama učinka, takve strategije pomogle bi lokalnim i regionalnim vlastima da utvrde najprikladnije sektore;

Pametnije korištenje instrumenata financiranja

16. poziva države članice da nastave uključivati ciljeve godišnjih programa aktivnosti (AAP) u svoje operativne programe Europskog fonda za regionalni razvoj; uspjeh Atlantske strategije i Akcijskog plana u potpunosti ovisi o predanosti atlantskih država članica da usklade svoje napore u područjima suradnje definiranim u Akcijskom planu;

17. slaže se sa sljedećim opažanjima iz Radnog dokumenta službi Komisije „Izvješće o strategiji Plavog rasta: Prema održivijem rastu i otvaranju radnih mjesta u plavom gospodarstvu” SWD(2017) 128 final:

„Općenito se čini da je relativno malo sredstava predviđeno izričito za prioritete Atlantske strategije u različitim operativnim programima ovih fondova, dok je znatan iznos potencijalno dostupan za djelovanje i prioritete koji nisu specifični za pomorski sektor. To predstavlja glavni izazov nacionalnim i regionalnim upravljačkim tijelima. S druge strane, sredstva iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo usmjerena su na ciljeve Atlantske strategije.”;

18. smatra da je, u svrhu vjerodostojnosti, potrebno uspostaviti poseban instrument financiranja za zajedničku strategiju razvoja europskog područja Atlantskog oceana i atlantskih regija; stavljanje na raspolaganje odgovarajućih sredstava za provedbu Akcijskog plana trebalo bi biti dio rasprave o višegodišnjem financijskom okviru koji će biti temelj za ostvarivanje ciljeva EU-a nakon 2020.; uključivanje ciljeva Akcijskog plana i strategije za Atlantik u višegodišnji financijski okvir posebno je važno s obzirom na odluku Ujedinjene Kraljevine da napusti Europsku uniju i negativan učinak te odluke na cjelokupni proračun EU-a;

19. u tom kontekstu skreće pozornost na mišljenje OR-a „Budućnost kohezijske politike nakon 2020.” u kojem se navodi da makroregionalne i pomorske strategije za uključene regije i njihove građane predstavljaju važnu dodanu vrijednost pod uvjetom da se postojeći i budući financijski instrumenti za te strategije mogu koristiti na usklađen način;

20. podsjeća na prijedlog iz mišljenja NAT-VI/019 o stvaranju regionalnih ili međuregionalnih platformi za plavo gospodarstvo; ističe da bi se takve platforme mogle uspostaviti u nekoliko atlantskih regija, čime bi se omogućio mehanizam za utvrđivanje projekata, pružanje potpore za njihovo ostvarenje i mobilizaciju lokalnih, nacionalnih i europskih financijskih instrumenata. Takvim bi platformama upravljale regije, a odabrani projekti financirali bi se u okviru plana Juncker 2.0;

21. poziva Europsku komisiju i države članice da nastave s poboljšanjem koordinacije, praćenja i podrške za projekte kao i s razmjenom najboljih praksi uzimajući u obzir dosadašnje uspješne rezultate ostvarene u okviru Atlantske strategije;

22. ponavlja da kohezijska politika, putem Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Europskog socijalnog fonda (ESF), predstavlja najvažniji alat za ulaganja u EU-u u tekućem programskom razdoblju te da će maksimalno iskorištavanje resursa zajedno s dostupnim mogućnostima financiranja putem Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EFPR) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD) biti ključno za budući uspjeh projekata pod okriljem Atlantske strategije; daljnje pojednostavljenje vođenja i upravljanja europskim strukturnim i investicijskim fondovima dodatno će ojačati kapacitete lokalnih zajednica za korištenje financiranja za lokalne projekte;

23. primjećuje da su u tekućem programskom razdoblju brojni povezani operativni programi uvelike kasnili s pokretanjem; OR poziva države članice i Europsku komisiju da što je ranije moguće izrade prijedloge za razdoblje nakon 2020. kako bi se osigurao neometan prijelaz između programskih razdoblja;

24. traži da se međuregionalni, nacionalni i transnacionalni projekti, usklađeni sa strategijama morskog bazena i sa strategijama S3, mogu financirati udruživanjem regionalnih, nacionalnih i europskih financijskih sredstava u pojednostavljenom okviru te da mogu steći prava za dobivanje priznanja zajednice, a da se pritom ne treba raspisivati novi poziv na izradu projekata;

25. poziva Europsku komisiju i države članice da razviju i uvedu odgovarajuće strategije od baze prema vrhu prilagođene lokalnim uvjetima za regionalnu pametnu specijalizaciju, posebice u regijama u kojima one još ne postoje; takve strategije trebale bi predstavljati temelj za buduću potrošnju i biti usmjerene na prednosti i specifična svojstva svake regije; uspješna provedba strategija za regionalnu pametnu specijalizaciju, koja odražava gospodarsku stvarnost na terenu, doprinijela bi povećanju stope apsorpcije dostupnih sredstava u regijama;

26. s obzirom na činjenicu da nacionalna i europska sredstva predstavljaju javne rashode, poziva države članice i Komisiju da zajedno poboljšaju kvalitetu izvještavanja i povratne informacije o projektima pod okriljem Akcijskog plana i da razviju mehanizam potpore kao alat koji pruža transparentan pregled uspješnih inicijativa i dostupnih mogućnosti financiranja;

27. u pogledu regionalne pametne specijalizacije, poziva Komisiju i države članice da dodatno poboljšaju tematsku sastavnicu poduzetih mjera (za razliku od geografske) kako bi se ojačale zajedničke europske vrijednosti i ciljevi;

Lokalni razvoj koji vodi zajednica (CLLD)

28. naglašava važnost održavanja i širenja lokalnog razvoja koji vodi zajednica s obzirom na to da taj instrument europskih strukturnih i investicijskih fondova predstavlja jedan od najučinkovitijih načina na koji zajednice mogu dobiti sredstva EU-a za svoje lokalne projekte. Podržavanje CLLD-a od posebne je važnosti za udaljenije i rubne regije, uključujući manje obalne zajednice, regije i otoke s ograničenim alternativnim pristupom financiranju;

29. predlaže da lokalne zajednice na otocima i obalnim područjima budu u mogućnosti koristiti sve fondove EU-a, uključujući EFPR, u svrhu financiranja svojih strategija pomorskog razvoja unutar jedinstvenog okvira po uzoru na program LEADER i CLLD;

30. poziva proračunsko tijelo da iskoristi postojeću fleksibilnost u financiranju putem europskih strukturnih i investicijskih fondova kako bi se osiguralo postupno povećanje dostupnog financiranja CLLD-a u okviru EFPR-a u korist europskih obalnih zajednica;

Mehanizam potpore za Atlantsku strategiju i Akcijski plan

31. napominje da je struktura mehanizma potpore⁽⁵⁾, koja se sastoji od nacionalnih jedinica i središnjeg ureda u Bruxellesu, dobro prilagođena komunikacijskim potrebama u okviru Akcijskog plana za područje Atlantika iako je potrebno ojačati njegovu ulogu u pogledu širenja Plana i informiranja o njemu, kao i njegovo djelovanje na području savjetovanja, koordinacije i pomoći;

32. podržava očuvanje mehanizma potpore za Atlantsku strategiju s obzirom na to da je to jedina trenutno osigurana proračunska linija za nadzor i provedbu Akcijskog plana za područje Atlantika;

33. poziva Europsku komisiju da osigura dugoročno rješenje za mehanizam potpore kako bi se zajamčio kontinuitet njegovog rada;

34. poziva nacionalne jedinice na što bližu suradnju s nacionalnim i regionalnim upravljačkim tijelima kako bi se osiguralo da su mogućnosti koje pružaju različiti financijski instrumenti jasno objašnjene mogućim korisnicima;

Posljedice odluke Ujedinjene Kraljevine donesene nakon referenduma održanog 23. lipnja 2016. da se pozove na članak 50. UEU-a i napusti EU na mogućnosti financiranja i strukturu VFO-a nakon 2020.

35. napominje da, neovisno o rezultatu pregovora s Ujedinjenom Kraljevinom, EU gubi jednu od svojih pet atlantskih država članica, veliku pomorsku naciju i jednu od zemalja s najvećom razinom ulaganja u području pomorskog gospodarstva i istraživanja; pored toga, Ujedinjena Kraljevina jedan je od najvećih europskih izvornika plodova mora;

⁽⁵⁾ Sredstva se dodjeljuju pružatelju usluga koji osigurava smjernice javnim i privatnim organizacijama, istraživačkim ustanovama i sveučilištima, institucionalnim i privatnim ulagačima kao i promicateljima i drugim dionicima koji žele predložiti i razviti projekte za provedbu Akcijskog plana za područje Atlantika;

36. napominje da je Ujedinjena Kraljevina jedan od ključnih davatelja u proračun EU-a, zbog čega će nestanak Ujedinjene Kraljevine iz bilance EU-a zahtijevati detaljnu provjeru svih dostupnih mogućnosti budućeg financiranja kohezijske politike;

37. naglašava da bi se praktični učinci Brexita mogli poklopiti s novim višegodišnjim financijskim okvirom od 2021. i poziva proračunsko tijelo da razmotri izdvajanje odgovarajućih financijskih sredstava za politike koje se trenutno ne smatraju prvim prioritetom, kao što je razvoj plavog gospodarstva;

38. ponavlja svoj poziv iz mišljenja „Budućnost kohezijske politike nakon 2020.” upućen Ujedinjenoj Kraljevini i EU-u da se dogovore da regijama i lokalnim vlastima Ujedinjene Kraljevine i dalje bude dopušteno sudjelovati u europskoj teritorijalnoj suradnji i drugim programima na razini EU-a na sličan način kao i državama koje nisu članice EU-a, poput Norveške i Islanda;

39. bit će potrebno razmotriti i uzeti u obzir ishod pregovora o Brexitu kad je riječ o potencijalnom utjecaju na budućnost atlantske pomorske strategije i akcijskog plana. naglašava da, u kontekstu Brexita, za preostale atlantske države članice EU-a sve važnije postaje da blisku suradnju i povezivanje aktivnosti u pomorskom području postave kao prioritet kako bi prevladale jaz koji bi mogao nastati kao posljedica izlaska Ujedinjene Kraljevine iz EU-a u području znanosti i inovacija, nadzora, obrane, energije oceana i pomorskih ulaganja općenito;

40. izrazito je zabrinut zbog potencijalnih posljedica Brexita na zajedničku ribarstvenu politiku, posebice u pogledu pristupa vodama Ujedinjene Kraljevine, s posebnim učinkom na sektor ribarstva u susjednim zemljama. To bi moglo dovesti do smanjenog ulova s posljedičnim smanjenjem broja zaposlenih u ionako slabom sektoru kao i do narušavanja tržišnog natjecanja na području kvota, zabrane odbacivanja ulova, maksimalnog broja dana na moru, pravila o državnim potporama za sektor i održavanja biološke raznolikosti ⁽⁶⁾;

Programi teritorijalne suradnje

41. uzima na znanje važnu ulogu koju programi teritorijalne suradnje mogu imati u promicanju ciljeva Atlantske strategije, što uključuje naglasak na suradnji između regija s ciljem daljnjeg poboljšanja atlantskog područja u skladu s uvjetima strategije;

42. smatra da su točke 27. – 30. mišljenja NAT-V-021 (2012.) još uvijek relevantne, posebice u pogledu potencijalne uloge deset programa koji postoje u tom području;

43. upućuje, posebice, na potencijalno ključnu ulogu programa za suradnju na području Atlantika s obzirom na to da je program usmjeren na pomorska pitanja i obuhvaća geografsko područje Atlantika;

44. slaže se s primjedbama koje je iznijelo Povjerenstvo za Atlantski luk u sklopu Konferencije perifernih primorskih regija Europe u svojoj završnoj izjavi na općoj skupštini održanoj 2017. u Les Sables d'Olonne (3. ožujka 2017.), posebice onima koja se odnose na mjere pojednostavljenja u sklopu revizije tijekom provedbe i fleksibilnije stope financiranja (bonus od 5 %) kako bi se potaknuli projekti koji se bave pitanjima relevantnima za Atlantsku strategiju;

Bruxelles, 1. prosinca 2017.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁶⁾ Konferencija perifernih primorskih regija Europe: Tehnička napomena za regije atlantskog luka, veljača 2017.

Mišljenje Europskog odbora regija – Pravni akti kojima se predviđa primjena regulatornog postupka s kontrolom

(2018/C 164/14)

Izvjestitelj:

François Decoster (FR/ALDE), član Vijeća Regije Hauts-de-France

Referentni dokument/i: Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o prilagodbi člancima 290. i 291. Ugovora o funkcioniranju europske unije niza pravnih akata kojima se predviđa primjena regularnog postupka s kontrolom –

COM(2016) 799 final – 2016/0400 (COD)

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. smatra da Europska unija treba imati provedbene ovlasti kako bi zakonodavcu mogla pomoći u izrazito tehničkim aspektima njegove misije i tako omogućiti ujednačenu i brzu primjenu europskog zakonodavstva unutar Unije;
2. u tom kontekstu ističe koliko je važno da se ta provedba ograniči na aspekte zakonodavnih akata koji nisu ključni i da bude što transparentnija i pod nadzorom zakonodavca, Europskog parlamenta i Vijeća, država članica te lokalnih i regionalnih vlasti;
3. podsjeća na to da su države članice odgovorne za provedbu europskog zakonodavstva, da se ono jako često provodi na lokalnoj i regionalnoj razini te da je sudjelovanje te razine u provedbi europskih zakonodavnih akata stoga ključno s demokratskog i praktičnog aspekta;
4. ponovno ističe svoju potporu reformi sustava komitologije uvedenoj Ugovorom iz Lisabona kao i stvaranju dvaju sustava delegiranih akata i provedbenih akata uređenih člancima 290. i 291. UFEU-a, pri čemu se delegiranim aktima zamjenjuje bivši regulatorni postupak s kontrolom (RPS), koji se primjenjivao na politički najosjetljivijim područjima poput okoliša, poljoprivrede, financijskih usluga ili zdravstva;
5. podržava izmjenu postojećih temeljnih akata koja se želi uvesti ovim prijedlogom kako bi se pozivanje na regulatorni postupak s kontrolom zamijenio upućivanjem na članke 290. i 291. UFEU-a;
6. podržava promjenu pristupa Komisije u odnosu na njezin prijedlog iz 2013., odnosno to da Komisija više ne predlaže da se upućivanje na postupak s kontrolom u temeljnim aktima općenito smatra upućivanjem na članke 290. i 291. U skladu s tim pristupom svaki se pojedinačni temeljni akt trebao uvijek tumačiti zajedno s odgovarajućom uredbom, ako je ona usvojena. Bolje je izmijeniti svaki dotični temeljni akt;
7. kada je riječ o trajanju dodjeljivanja ovlasti, slaže se sa stavom Komisije da je neodređeno trajanje dodijeljenih ovlasti opravdano jer zakonodavac može u svim slučajevima i u svakom trenutku ukinuti dodijeljene ovlasti. Fiksno trajanje od pet godina i uvođenje obveze izvješćivanja prije automatskog produljenja značilo bi da Komisija mora objavljivati izvješća za svaki akt pet godina nakon donošenja ovog prijedloga, čime bi se stvorilo znatno administrativno opterećenje;

Zajednički dogovor o delegiranim aktima

8. pozdravlja potpisivanje Zajedničkog dogovora o delegiranim aktima između Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije priloženog Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva ⁽¹⁾, kojim se utvrđuje okvir za definiranje ciljeva, područja primjene te trajanja i uvjeta delegiranja;
9. ističe da kriteriji i postupci za usvajanje delegiranih akata trebaju biti jasno definirani i na odgovarajući način ograničeni, kako ne bi došlo do smanjenja uloge zakonodavca;

⁽¹⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

10. stoga traži da se u slučaju dvojbe je li element koji se razmatra u nacrtu delegiranog akta ključan ili ne, Komisija suzdrži od donošenja delegiranog akta i da se zakonodavstvo usvoji u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom;
11. pozdravlja preuzimanje jasne obveze sustavnog savjetovanja sa stručnjacima iz država članica u pripremi i izradi delegiranih akata, no nije uvjeren da je to savjetovanje dovoljno definirano, transparentno i obvezujuće;
12. pozdravlja jačanje nadzora Europskog parlamenta pri donošenju delegiranih akata;
13. međutim, u tom kontekstu izražava žaljenje zbog toga što savjetovanje s predstavnicima lokalnih i regionalnih vlasti nije predviđeno, unatoč tome što su te vlasti u velikoj mjeri uključene u provedbu delegiranih akata;
14. ističe da je sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti u tom nadzoru ključno jer se radi o razini upravljanja na kojoj se provodi najveći dio zakonodavstva Unije;
15. poziva na to da Odbor regija dobije sve dokumente, uključujući nacрте delegiranih akata, istodobno kad i stručnjaci iz država članica te da se za predstavnike OR-a predvidi sustavan i olakšan pristup sastancima stručnih skupina Komisije koje izrađuju delegirane akte;
16. pozdravlja to što Komisija, Europski parlament i Vijeće pripremaju zajednički funkcionalni registar delegiranih akata, koji bi trebao biti gotov najkasnije do kraja 2017. te koji bi mogao omogućiti veću kontrolu nad Komisijinom provedbom delegiranih ovlasti, kao i njihovu veću transparentnost, olakšati planiranje i omogućiti praćenje svih faza životnog ciklusa delegiranog akta;

Analiza supsidijarnosti i proporcionalnosti

17. smatra da Prijedlog uredbe ne predstavlja izazov supsidijarnosti s obzirom na to da se ovo pitanje odnosi na prijenos ovlasti između različitih institucija Europske unije;
18. iz istog razloga smatra da Prijedlog uredbe ne predstavlja izazov ni proporcionalnosti, s obzirom na to da je prikladan za postizanje cilja Uredbe i prilagodbu određenog broja temeljnih akata člancima 290. i 291. UFEU-a, i ne prelazi granice potrebnoga;
19. podsjeća, međutim, na to da su načela supsidijarnosti i proporcionalnosti važna i ističe da se ta načela trebaju primjenjivati kako pri izradi i usvajanju europskog zakonodavstva, tako i u njegovoj provedbi;
20. smatra da delegiranje iz članka 290. UFEU-a, kojim se ovlast zakonodavca Unije prenosi Komisiji, načelno predstavlja izazov proporcionalnosti jer se radi o rezultatu odluke o normativnoj snazi akta, no njime se ne izmjenjuje raspodjela ovlasti između Unije i država članica;
21. s druge strane, smatra da provedba iz članka 291. UFEU-a znači da institucije Unije izvršavaju ovlasti koje načelno pripadaju državama članicama, te time u većoj mjeri predstavlja izazov supsidijarnosti;
22. stoga smatra da Komisija u svom radu, a posebice pri usvajanju provedbenih mjera, neprestano treba jamčiti poštovanje tih načela.

Bruxelles, 1. prosinca 2017.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Karl-Heinz LAMBERTZ

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije Europske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR